

BUDAPESTI NAPLÓ

Bevezetés és kiadói hivatal:
József-körút 19.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapest 8, vidéken 10 fillér.

Klofác karmester ur.

Budapest, február 20.

(K.) No ha fáj talán a csehek szive, mikor nemrégén még a németek sipoltak, fütöltek és hangversenyeztek a Reichsrathban: most ugyan sietnek bebizonyítani, hogy a csehek mégis csak jobb muzsikuskok. Olyan koncertet azok a kontár németek sose tudtak rögtönözni, amilyennel ma gyönyörködtették a világot Klofác karmester ur fenomenális vezénylete mellett a cseh filharmonikusok. Ez a Klofác karmester maga is külön csoda. Nem kell neki vezénylő pálca, csak kiugrik a terem középebe, elkap egy csomó hárszabályt, a füzeteket darabokra tépi, odavágja a miniszterekhez s a koncert megy aztán magától. Abban a pillanatban már felhangzik a német klarinét és Wolf ur, meg Schönerer urszeliden kiabálják: *Du Lausbub*... A kellő pillanatban beleszól báró Wasszilko, az osztrák Toldi Miklós, aki egymaga szétverne egy armádiát. Akkorát üt Klofác uron, mintha ő volna a nagydob. Az ujscehek és a német radikalísok, mintha a cintányérokat csapnák össze, kellő alkalommal tapsolnak. A cseh agráriusok elkapják a karmesteri jelzést és csinos papirosgolyócskákkal dobálják a minisztereket, amiben a szocialisták buzgón kontráznak nekik. Valaki azt kiáltja: *Pfuj Wasszilko!* De ez csak tüzeles, amire alig van szüksége a dühös Herkulésnek. Ugy dobálja a cseheket, mint ezek a papirosgolyókat. S közbe taps, sipolás, fütölés, lárma, dobogás. Ez a koncert — akarom mondani, a Reichsrath mai ülése.

Dicsőség Klofác karmester urnak, aki megmentette nemzetének muzsikusi hírét. Jól dirigált s ők mind kitünően muzsikáltak, a derék filharmonikusok. De mi lesz ebből? Munkaképes parlament? Az a régen vissza-

ohajtott instrumentum, melyre Ausztriának s bizonyos tekintetben az egész monarchiának szüksége van? Erről a reménységről nyilván jobb lesz letenni. Már azok a csudák is megtörténtek, melyekben a vergődő reménység szokott megkapaszkodni, hogy azok talán még segíthetnek. Már odavitték azt a megbomlott törvényhozást a forráshoz, hogy talán a nép fölfrissíti, egészségesé teszi, talpra állítja. De a választások nem segítettek, sőt ami a mult Reichsrathban tulzások látszott, az a választások után majdnem mérsékeltnek tetszik, mert sokkal kirívóbb tulzások jelentkeztek. Annyi vad elem tört a törvényhozásba, hogy a régi vadak szalonembereknek tünnek fel mellettük. Az első csoda tehát hiába volt: a nép nem gyógyította meg az osztrák parlamentet. Akkor jött a második csoda. A császár, a hatalmas trón birtokosa figyelmeztette a parlamentet, hogy tekintse az alkotmányt, tekintse parlamenti kötelességét és keresse meg a jobbik esztét. Megható és egyben csodálatos volt ez az appelláció, hogy a császár kérje a törvényhozást az alkotmány megmentésére. Soha még ilyesmire példa nem volt a nemzetek történetében. De ez a csoda is hiába volt. A császár kért és Klofác ur széttépi ma a hárszabályokat, széttépi holnap ugyanolyan muzsikusi jókedvvel az alkotmányt is. Végül még az a csoda is megtörtént, hogy az osztrák kormányt elbecsületes ideája, melylyel ebben a bolond nyelv-kavardásban a németeket is megkimélje s a nemzetiségek óhajtsával is számoljon. A Reichsrath ezt a jó hajlandóságot is kiröhögte s csak sipolt, fütölt, csinálta kedves hangversenyt.

Hát ilyen körülmények közt javíthatatlan optimista legyen, aki tovább is reménykedik az osztrák parlament munkaképességének esélyességében. Most már körülbelül bizonyos,

hogy odaát a nyelvkérdés csak az a báránybőr, melyben állambontó törekvések farkasa leselkedik. Aligha volna ott rend, ha sikerülne is a nyelvkérdést valamiképpen megoldani. A maniakus törvényhozók maniakussá tették a népet is, mely immár nem képes a törvényhozói helyett gondolkodni s nem az a forrás többé, melyhez jobb reménységgel lehet fordulni. A régi rossz Reichsrath helyett rosszabbat küldött s ha netán megint csak a népre fognak appellálni, talán elküldi a legrosszabbat is. A forrás romlott meg s mentül jobban piszkálják, annál komiszabb és poshadtabb vizet ad. Valami nagy változás tehát előbb-utóbb elkerülhetetlen lesz Ausztriában. De ez ma nem tartozik még ránk s éppen elégséges, ha Magyarország politikai és gazdasági tekintetben résen áll; ha megtöli a medencéket tiszta vízzel és így gondoskodik a bekövetkező szárazságra idejére. Ezt pedig fölösleges volna nagyképp tanácsolni: akiket illet, ugys készen vannak minden eshetőségre s meg is mondták, ismételték. Csak két dolog van, aminek elintézése föltétlenül erre a megbomlott osztrák parlamentre vár s amit mindenesetre szeretnénk már elintézte látni: a delegáció s a kvótá-bizottság megválasztása. Az egyik, a delegáció megválasztása könnyen fog menni. Az nem tartozik a plénum elé s annak se Klofác ur, se szent Dávid be nem hegedülhet. De a kvótá-bizottságot igenis a plénumnak kell megválasztania, melyben Klofác ur, ugy látszik, mindenható dirigens. S ennek a bizottságnak megválasztásán jó volna már tullenni. Megles a bizottság, az kétségtelen — de a bizonyos mégis csak jobb.

Ebből az aktuális szükségéből folyik, hogy nagyobb sikert kívánunk annak a Wasszilko urnak, aki ma nem dicstelenül kísérletezett

TÁRCA.

Egy különös sikkasztás.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Lipcey Ádám.*

Arról tudunk egyet-mást, nemcsak a régi jó idők emlegetőinek szóbeszéde után, hogy ezen a mi magyar glóbusunkon olykor esik egy kis sikkasztás. Vezérigazgató, árva-pénztáros urak, kaucaió-szedelőg elzullott gavallok révén kézen-közön el-elkajlódik némi köz-és magánvagyon.

Amde mindeddig ugy nálunk, mint a művelt világ összes modern büntető kódexeiben lényeges ismerve a sikkasztásnak, hogy objektuma csakis „idegen ingó dolog” lehet.

Már most itt olyan példátlan jogesetről van szó, melyben a saját ingatlanát sikkasztotta el a tettes.

Példátlan az eset éppen a nagy magyar Alföldön, melynek legdivatosabb betegsége a földhétség.

Mikor az én jó barátom, aki nevezetes fiskális Szegeden, szülővárosából Szentestől átköltözött az Alföld gyönyörű, ifju metropoliszába, mint afféle kivándorló persze pénzzé tette minden darab rögét, melytől elhagyott pátriához kötözte.

Nem kis csudálkozással tapasztalta tehát évek során keresztül, hogy őt, mint szentesi földbirtokost következetesen megexekválja a magas kinstár egy forint ötven krajcár állami utadó erejéig.

Igaz magyar ember azt az adót se fizeti szívesen, melynek törvényes címéről, jogos kivételéről meg van győződve. Hát még ha mindezen respektábilis tulajdonságok nélkül szükkölködik az a fene adó! Sajna, már mit sem ér a passzív rezisztencia. Jön az állami adóhajtás s minden

tekotoria és könyörület nélkül viszi a kettős fényezettet.

Végre is a fiskális nem azért fiskális, hogy az idők beláthatatlan végéig szóltanul szenvedje a kinstári atrocitást.

Az én jó barátom is elszekerezett egy szép napon a hozzá ily tulságosan ragaszkodó ósházájába s ott hosszas és fáradságos kutatás, aktabuvárlat, lajstrom-kérdés után kisütötte, hogy igenis kutyva n a kertben.

Mindent eladott ő, átiratolt ő böles körültekintéssel, csak éppen egy dominiumáról feledkezett meg annak idején s így az persze szépen kinnaradt a szerződésből is, a telekkönyvi átiratból is.

Pedig a birtok kétségtelenül megvolt és megvan. Igaz, hogy az esztendő tulnyomó részében pár ényyre a szöke Tisza vizének színe alatt, mert hogy annak medréhez tartozó árterjtalék legyen.

Ezen mintegy két nyilasra menő földpótléknak kéjbeesára öt forint, forgalmi értéke azonban csak tartós, nagy szárazság idején emelkedik egész három forintra.

Amde az állami utadó minimuma földtulajdonosok számára egy forint ötven krajcár lévén, törvényesen és jogosan sujtattott az én jó barátom ezen példátlan arányú adótétellel.

Hogy lehetne már most ettől szép szerével, a legrovidebb uton megszabadulni?

Ha az eklézsiának adományozza, annak sok inde-bindéje van. Meglehet, el se fogadja a dolyfős presbitérium, minthogy nem nostrastól eredet.

Darányinak se célszerű felajánlani, hogy amire kiválóan alkalmas, létesítsen rajta honi osztrigapadokat. Erre külön hivatalt kellene szervezni, mely előbb Osztdendőbe tanulmányutat csinálna. Aztán a szakértőt szemlék, a miniszteri elismerés, netalán egy ordó... mindez kemény akadály a alapítványosdinak egy kuruc demokráta szemében.

Ellenben azért adott az isten az embernek eszt, hogy élni tudjon vele.

Jó barátom nem habozott tovább. Teljes jogászi szakértelemmel és formaszigorral hamisított egy adásvevési szerződést, melynek értelmében ő, az alóított eladó eladja a szintén alóított Vokurka Vendel vevőnek a szentesi X. számú telekkönyvben foglalt ingatlanát örök áron és megmásholhatatlanul 5, azaz öt forintokért.

Az átiratási kérvényt is megcsinálta, benyújtotta s ennek folytán a szentesi kir. járásbírótság mint telekkönyvi hatóság a tulajdon átruházást be is kebelezette.

Minthogy pedig az én jó barátom a tekintetes járásbírótság felhívó végzésére sem jelentette be az ő vevőjének pontos lakása címét, az ismeretlen tartózkodású Vokurka Vendel részére ügygondnokot rendelték ki.

Eddig rendszerben van a dolog. Jó barátom egyszerűen elsikkasztotta a dominiumát egy soha nem létezett, ismeretlen vevőre. Fizesse ezentul ez az utadó s birkózzék meg ő vele a magas kinstár, ha tud.

Igen ám, csak hogy a Vokurka Vendel kirendelt ügygondnoka egy ambiciózus, kezdő, fiatal prókátor volt, akinek nyilván ez az ügy képezte az összes praxisát.

Már most hát ez nagy készütséggel s teljes jogászi becsavággal fölvette a harcot a kinstár ellen, ismeretlen tartózkodású ügyfele érdekében.

Itt kezdődik a drámai bonyodalom.

Isten tudja, hány körözés, végzés, átirat árán sikerült bírólág megállapítani, hogy a Vokurka-család törzsfészke valahol Trenosón vármegyében van.

Nosza, megindult a hajsa a Vokurkák ágas-bogas, terepéyes családfáján a Vendel után. Megtalálták azt is: jámbor, gyalog globe-trotter, akkortájt éppen az észak-amerikai Egyesült-Államok törött fazekait drótozgatva újfent szerves egészszé.

Megy utána tul az Óceánon a birói parancs,

a Klofác karmester ur árialmatlanlana tételével. Ha nemcsak az ujjára koppintana a karmester urnak, de kivénné kezéből a vezénylő pálcát is, mindenesetre üdvös volna. De ha Wasszilko ur gyöngébb volna Toldi Miklósnak, mint Klofác ur virtuóznak: azon sem kell kétségbeesni. Még ez a mai tohuvaobu, ez a bőjti farsangolás is mutatott valamit, hogy annak a megbomlott parlamentnek vannak lucidum intervallumai s a legerősebb rohamok között egyetmást normálisan tud csinálni. S ha ma a csehek és szocialisták ellenében le tudták szavazni a szocialista Ellenbogen indítványát, akkor szavazni és választani még tud ez a parlament. Meg fogja tehát minden valószínűség szerint választani a delegáció és kvótatabozottság tagjait is. S nem kell túlkövelelni lenni. Ha alá tudja írni nevét arra a felhatalmazásra, melyet csak ő adhat: elég az egy ilyen bomlott szervezettől. Irja alá a nevét, aztán bomoljon tovább, míg Klofác karmester ural oda nem viszik, ahová való...

Wlassics iskolája.

— A képviselőház mai ülése. —

Budapest, február 20.

(s.) Ha Wlassics Gyula egyebet sem mondott volna mai nagystilű beszédében, mint azt a néhány markáns mondatot, amelyben gróf Zichy Jánosnak az állami iskolák ellen intézett támadását visszaverte, már akkor is bátran odasorozhatnók ezt a szónoklatot a kultuszminiszter legszebb parlamenti cselekedetei közé. A miniszter támadva védekezett, s támadása csupa erő, védekezése csupa nyugalom. Méltóságos energiával utasította vissza azt a gondolatot, amely gróf Zichy János beszédében dominál: a felekezeti állam gondolatát. Ennél a szörnyűséges gondolatnál egyebet nem jelent a néppárt képviselőházi vezérének az a követelése, amely a felekezeti iskolát korlátlanná és szinte kizárólagossá akarja tenni. A valláskerkölcsi nevelés ürtényén a felekezeti politikának, a felekezeti harcnak szeméreművé akarja tenni az iskolát. Kevesli a felekezeti oktatás mostani terjedelmét, holott szinte megdöbbentően nagy már ez is. És sokallja az állami felügyelet mostani mértékét, holott sajnos kevés még ez is. Hogyne volna sok a 13.000 felekezeti iskola a 3200 állami és községi iskolával szemben? És hogyne volna elégtelen az állami felügyelet mostani mértéke, mikor mindun-

talán vitássá válhatnak még olyan kérdések is, hogy van-e joga a királyi tanfelügyelőnek jelen lennie az *dallami iskola vallástani óráján*? Aki ennél is kevesebbet akar, az nem a valláskerkölcsi nevelést akarja emelni, vagy legalább is nem csak azt akarja.

Wlassics Gyula a szabadelvűpárt tapsai közt jelentette ki, hogy az állam nem mondhat le arról, hogy a közoktatás egész területén gyakorolja a főfelügyelet jogát. És mi ebből a nyilatkozatból azt az igéretet is hallottuk kiesendülni, hogy az a felügyelet nemcsak nem fog szűkebb térré szorúlni, hanem határait, hanem is terjesztik ki, de legalább szigorúan és minden félreértést kizáró világossággal kijelölik, hogy még csak árnyéka se merülhessen fel ezentul annak a vakmerő gondolatnak, hogy az állam felügyelő közege, mikor bemegy a néppárti káplán, vagy a dákóromán pápa iskolai órájára, akkor határsértést követ el. Meggyökerezni ezt a gondolatot Wlassics erélyes nemzeti kulturpolitikája eddig se engedte, de kívánatos, hogy ezután egészen csirája veszszen. Az iskola nem lehet sem a felekezeti, sem a nemzetiségi izgatás fészke. Hogy senki meg se próbálhassa azzá tenni: legyen az államnak ellenmondás nélkül való hatalma minden alattomos kísérlet elfojtására.

A kultuszminiszter politikájának markáns nemzeti jellege egész rokonszenves energiájával lépett elének ismét ebben a mai beszédben. A magyar nemzeti iskola: ez a Wlassics iskolája, az oktatás minden fokozatán. Ez a végcélja az ő politikájának. A legelső fokon, az elemi iskolában az állami intézetek szüntelen gyarapítása szolgálja ezt a célt. Bárcsak volna hozzá annyi pénze, amennyi a lelkesedése és a becsületese igyekezete. A középiskolában szinte egyebet sem láfünk, mióta Wlassics vette át az oktatásügyi kormányzat vezetését, mint a tanítás nemzeti alapjának szüntelen építését és erősítését. Abban igaz van a miniszternek, hogy a német nyelv tanításától nem fél, sőt akarja, hogy jól tanuljanak meg németül a magyar fiúk. Az iskola lelke magyar legyen, akkor taníthatnak benne idegen nyelvet is, csak ezt is jól tanítsák. Amit az egyetemi oktatás védelmében gróf Tisza Istvánnal szemben felhozott Wlassics, azt is elfogadhatjuk valóságának. Hogy Zeigold Benő magyar tudós és magyar professor, azt nemcsak a tanítványai tudják felőle. De az is való igaz, hogy a jogi fakultáson sokan, talán többségben vannak azok, akik tudósnak nem

magyarok, professoroknak pedig — nem professorok. A német szellem túltengésénél alighanem nagyobb baj az, hogy *iskolai szellem* nincs a budapesti főiskola jogi karán. Idegen tudósok unalmas felolvasásokat tartanak rájuk nézve idegen hallgatóságnak. Kéleszónos, benső érintkezés nincs a tanárok és hallgatóik között. A professor urak nem szeretik a katedrájukat; hogyan szeretnők hát meg a fiatalossággal a tudományt?

Ez is igazság, sajnos, amelyet Wlassics Gyula is nyilván felismert — hiszen elég közletről láthatta — de nem minden igazságot lehet a miniszternek kimondania. És nem beszélni még nem annyi, mint nem cselekedni. Mellesleg pedig ne felejtjük el, hogy az egyetem autonómiája is megköti a miniszter kezét, aki így nem cselekedhetik mindent és nem cselekedhet azonnal.

A miniszter beszédében volt még sok érdekes és becses részlet, de igazán becses az a szellem, amely ezeket a részeket egybeforrasztja s amely egész kormányzati tevékenységéből kisu-gárizik.

Ennek a szellemnek mai megszólalásáért köszöntjük Wlassics Gyulát örvendező tisztelettel. Ez a mi üdvözlésünk csak visszhangja annak a lelkesedésnek, amelylyel a Ház szabadelvű többsége köszöntötte a magyar nemzeti kulturának hivatott vezérért.

A kultuszterea vitájában a miniszteren kívül ma csak Szóts Pál vett részt, egy épp olyan okos, mint lelkes, szép beszédben méltatva Wlassics Gyulának reformtevékenységét és azt a szívós buzgalmit, amelylyel tárcájának a költségvetés keretében inkább tudott érvényt szerezni, mint bármelyik elődje. A szimpatikus újságíró-képviselő tartalmas fejtegetéseinek külső szónoki sikerét zajos helyeslés, hangos éljenzés és tömeges gratuláció jelezte.

Gróf Tisza Istvánnak is volt egy rövid, személyes felszólalása, amelylyel a miniszter beszéde után magyarázta a maga multkori beszédének egy passzusát.

A vitát itt félbeszakították — Madarász Imre holnapra halasztván beszédét — és az interpellációk rendjén ismét gróf Tisza István szólalt fel. A leánykiházasító egyesületek visszaélései dolgában intézett kérdést a belügyminiszterhez, aki nyomban válaszolt. Széll Kálmán megnyugtató válaszát az interpelláló és a Ház is tudomásul vette.

Molnár Jenő az ő választásánál előfordult vérontást hozta szóba a marosvásárhelyi esetre való utalással s arra kérte a miniszterelnököt, hogy a szentesi csendőrök ellen is rendeljen el vizsgálatot. A miniszterelnök erre ma nem válaszolt.

A mai ülés krónikája hiányos volna, ha meg nem említenők, hogy hosszú betegsége után ma elnökölt először Perczel Dezső, akinek mindenfelől szívesen gratuláltak szerencsés felépüléséhez.

A képviselőház ülése február 20-án.

— Kezdetre délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Wlassics Gyula, Hegedűs Sándor, Darányi Ignác, Cseh Ervin.

Elnök: Bemutatja Geréb Béla Marosvásárhelyi első választókerületében megválasztott országgyűlési képviselő megbízó-levelét.

(Ungaro-Croata.)

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! Van szerencsém egy törvényjavaslatot benyújtani a Magyar-Horvát Tengerhajózási Részvénytársasággal kötött szerződés becikkelyezéséről.

A közoktatási költségvetés.

Szóts Pál: Tény az, hogy a közoktatásügy a közkérdések közül egyike azon keveseknek, melyeknek helyzetét előnyösek látjuk és ennek következtében előnyösek is ítélnék meg. Nézetem szerint e tekintetben két körülmény a döntő. Az egyik az, hogy a közoktatásügyre nézve általában szerencsésen alakultak a körülmények, a mit ugy értek, hogy zavaró hangulatok vagy pedig a vallás- és közoktatásügy terén felmerülő más kérdések a szorosan veit közoktatásügynek köteles és szükséges teljesítését egyáltalában nem alterálhatják. Hogy ennek mekkora a fontossága, azt legjobban illusztrálja egy rövid visszapiantás a közemutba, abba az időbe, mikor a valláspolitikai kérdések állottak az előtérben, ahonnan visszaszorítottak és másodrendűvé degradáltak sok más fontos kérdés és ezek közt a közoktatásügynek

hogy álljon elő és vegye birtokába a zsiros magyar Kánaén a szentesi gyökerében fekvő földjeit.

Persze a szentesi járásbíró csak magyarul tud. Persze a mi hazletoni vice-konzulunk vissza-küldte az átiratát azzal, hogy neki ne írjanak tatárnyelven, mert ő azt nem érti. Gondolom, interpelláció is lett a nemzeti sérelemből a konzuli bíraskodás vitájánál.

Abba aztán megint évek teltek, míg a hiteles német fordítás rátalált Vokurka Vendelőre, akinek örömeiben négyfelé szaladt az ábrázata, mikor megértette, hogy micsoda menykő nagy szerencse tapasztalta idehaza, a nélkül, hogy valaha ilyesmiről álmodni is mert volna.

Hanem azért dicsegetésre válják böles önuralmának, előbb minden megdrótozhatót megdrótóztott s mikor látta, hogy immár az ő közgazdasági tevékenységére nincs többé szüksége az U. S. A.-nek, akkor szegődött el pótfűtőnek egy északnémet Lloyd-gőzörsre, amely félangolosa sult állapotban okádta ki őt a brémai kötőben.

Hála a kényszerlevelé áldásos nemzetközi intézményének, a tudtán kívül földesur hamarosan a minden Vokurkák fészében termett.

Hogy aztán itt jegyző, bíró hitelesen meg-erősítették az örvedetes hiradást, ügyet se vetett rá, hogy távollétének éveit során két fattyuhajtással lombosodott az ő családfája. Van föld az Alföldön, elbirja azokat is.

Tavas nyilatán el is tókélte magát, hogy utnak ered és személyesen birtokba veszi az isten-adta földet. Azt a legrövidebb utvonulat választotta, hogy előbb átdrótóza magát Trencsénből Máramarosba, ott aztán felkérkedkedett egy lefelé uszó tutajra s a többi zatyfával versenyt taszigálta a kormányt, aprózta a fát s főzött nekik pihenőkön a krumplileves amerikai változatoként irish-schew-t.

A kurta ing meg a rézvaratos tüssző között szép kávébarára égett már a bőre, mikor aratás körül kötött a Vokurka Vendel tutajja.

Már ekkor híres, nevezetes férfiu vala ő Szentos városában. Közigazgatási és igazságszol-

gáltatási legenda-körök központja. Totalizátor-szerű fogadások tárgya. Pártok alakultak: igazán léteznek-e, vagy csak mitológiai személy? Kirendelt ügygondnoka az ő hirhedett ügye révén viréző irodára tett szert. Megházasodott, hasat eresztett, a helyi lapban adáz tollhareot vitt Vadnay Andor zarnok főispán ellen s azon a ponton volt, hogy az általános választáskor fellép Ügron-párti jelöltnek.

Ebbe a romantikusan boldog köz- és magán-állapotba csöppent be egy szép nyári napon a váratlanul testté vált ige: Vokurka Vendel. Mintha hulló légy pottyán a főhéher aludtjej kellő közepébe.

Hanem azért szívesen látták, emberséggel fogadták.

Egy-két napi tobzódó heverés alatt minden kívánatos jókkal elteit a Vokurka Vendel hétrét zuzálja. Most már csupádon csupán földre éhezett. Hol van az ő birtoka? Adják oda neki a Vokurka-dominiumot!

A már megérkezett fiskális még évődött vele, hiszen már volt rajta! Hogy-hogy? Hát éppen az ő földje fölött kötött ki a tutaj. Meglátni csak akkor fogja, ha leszalad róla a Tisza árja.

Addig is azonban van egy kevés Hübnerre a dolognak.

Maga a kincstár követel három évi utadót, az négy forint ötven krajcár, az ügygondnoki díjak expenznótája legalább másfél rőf hosszú, majdnem akkora, amilyenre a szegény Vokurka Vendel ábrázata megnyult mindezek hallatán.

Mikor aztán tüviről-hegyire megértette az egész armányos földsíkkasztás szövevényét, melynek nagy ártatlanul áldozata lett, ravasz alázattal megvakarta a tarkóját s így szólt:

— Tekintetes ügyvéd ur, ha már ennyiben vagyunk, hát én meg szeretném ezt az én birtokomat átírtni, úgy amint van, a komámra, a Vokurka Janóra. Tetszik tudni, megérdemli tőlem. Mig oda voltam, ő viselte gondját a népeimnek.

nem egy égető problémáját is. Ezzel nem azt mondom, hogy azért ezen problémák paragon hevertek, ellenkezőleg, a vezető férfiak egyéb elfoglaltságuk mellett törődtek ezekkel is. De éppen az a körülmény, hogy más kérdések sokkal nagyobb mértékben vették igénybe a közfigyelmet, magyarázza meg azt, amit állítok, hogy a szorosan vett közoktatásügyi kérdéseknek nem szentelték mert nem szentelhetők az a teljes erő, a mely nélkül a közoktatásügyet, a közoktatás-ügyhöz fűződő fontos kulturális és nemzeti érdekeket egyedül lehet sikeresen, a jövőre való kilátás reményében művelni, segíteni, munkálni. Ezek a viszonyok megváltoztak, a közoktatásügyre nézve szerencsésen alakultak, és abba a helyzetbe jutottunk, hogy az utóbbi idő alatt körülbelül a miniszter ur kormányzata alatt, meghozhattuk mindazokat az áldozatokat a közoktatásügyi érdekekben, amelyek erőnkön túl kellektek.

A másik körülmény, melyből kiolyólag a közoktatásügyi helyzetet előnyösen látom és előnyösen is ítélem meg, megint az, hogy a közoktatásügyi egyike azon kevés kérdéseknek, amelyekben a pártkorlatok önként leomlanak és amelyekbe mindnyájan arra az álláspontra helyezkedünk, hogy nincsen áldozat, amelyet a közoktatásügyi érdekekben szíves készséggel meg ne hoznánk. És ez csakis így van helyesen, mert úgy áll a dolog, hogy a szorosan vett nemzeti existenciának igen lényeges életfeltételei fűződnek ehhez a kormányzati árhoz, hogy az ország jövőjét jelentékeny mértékben beolygolja az a körülmény, hogy a magyar közoktatásügy hogyan vetődik meg az ágyát és a magyar közoktatásügygel a magyar faj művelődési ereje mily fokot ért el.

Igy állván a dolog, önkéntelenül két kérdés tolu előtérbe. Az egyik az, hogy ezeket a szerencsés előfeltételeket kihasználta-e eléggé, a másik pedig az, kihasználta-e akként, hogy nemzeti irányban a magyar közoktatásügy megtelelően érvényesíthető? Azt hiszem, hogy mind a kérdésekre megfelel maga a költségvetés és pedig megnyugvásunkra felel meg, és megfelel az az előnyösen működő, soba egy pillanattal nem szünetelő reformtevékenység, amelyet a közoktatásügy egész vonalán konstatahatunk. Megfelel a költségvetés, amelynek adatai napnál világosabban bizonyítják, hogy nincsen áldozat, amely elől visszariadnánk a közoktatásügyi érdekekben.

Ennek a kormányának egyáltalában megvan az érzéke a közoktatásügyi iránt, másrészt bizonyítja azt, hogy helyén van az a szakminiszter, aki ezeket a szükségleteket felismeri. Ez a kisebb dolog; a nagyobb dolog az, hogy ezeket a szükségleteknek egyuttal érvényt is tud szerezni. (Helyeslés jöbbről.)

Ami a miniszter ur tevékenységét illeti, azt hiszem, hogy erre a legjellemzőbb az a reformműködése, amelyet amint említettem a közoktatásügy egész vonalán a legelsőbb regióktól, a menedéknázaktól, a legelsőbbekig, fel egészen a legelsőbb oktatásig, tapasztalhatunk. Aki figyelemmel kíserte ezt a reformtevékenységet, nem zárkoztak el annak konstataciójától, hogy nincs a közoktatásügy széles mezejének egyetlenegy pontja, egyetlenegy kérdése sem, amelyre a miniszter ur a maga reformtevékenységét ki ne terjesztette volna és amelynek akár új szervezéssel, akár a réginek javításával, akár új utasítások kidolgozásával a tapasztalt hiányokon ne igyekezett volna segíteni.

A miniszter ur említette, hogy a polgári iskolák reformja már készen van és egy más, ezzel összefüggő kérdéssel elintézés alá kerül. Kérdem, hogy milyen stádiumban van a közös hadügyminiszter ural polgári iskoláknak adataid egyéves önkéntes jog kérdése, másodsor pedig, hogy megtörtént-e a szükséges lépések arra nézve, hogy ezt az intézményt beillesztjük a kvalifikációs törvénybe és harmadszor — ami a legfontosabb — mikorra tervezzi a miniszter ur ennek a reformnak életbe lépését?

Nem másodrendű jelentőségű kérdés ez, annál kevésbé, mert a társadalomnak alsóbb régióit érinti, már pedig tudvaleg, hogy minél mélyebbre nyúl le valamely intézmény, annál nagyobb rétegeket ölel fel, az ugynevezett kis existenciáknak annál nagyobb számát vonja a maga körébe. De fontos ez a reform abból a szempontból is, hogy a középiskolai oktatás egészen másképp fog alakulni, hogy ha csak azok veszik igénybe, akik komolyan töreksenek felsőbb kiképzésre és nem egyuttal azok is, akiket a középiskolai kvalifikációra nem az egyetemre való készülés, hanem egyedül az önkéntességi jog megszerzésének kényszere visz rá. Végül a reform-kérdésről szólva, csak egyetlenegy pontra akarok még kitérni.

Legelsőbb ideje, hogy a tanítók is, akik eddig csak a mások gyermekeit késhizhették elő és nevelhették magasabb kiképzésre, végre-válalára biztosan láthatassák gyermekeik felsőbb kiképzetésének lehetőségét.

Mi volt a régi közoktatásügyi politika, amely a miniszter ur tevékenységét megelőzte? Ugy-e az, hogy a sulypon az a periferiákra, a nemzetiséglaktá vidékre helyezte, ahol a kis magyarság mindenütt nagy nemzetiségi tömbökkel van körülveve és ahol a nemzetiségi túlsúly, a nemzetiségi többség — hiszen szomorú példáját látnak Hunyadmegyében — a magyar faj, a kis magyar pontokat csaknem egészen kivetkőztette nem pusztán nyelvéről, nem pusztán szokásaiból, hanem még nemzeti érzületéből is. (Ugy van! Ugy van! jöbbről.) Hát ez a politika teljesen helyes volt és ez ellen nem lett volna senkinek kitágása, ha ugyanakkor nem kellett volna tapasztalunk azt is, hogy ezekkel a nemzetiségekkel, a nemzetiségek által lakott vidékek iskolázási viszonyaival szemben a magyar fajnak művelődése, iskolázása megdöbbentő mértékben hátramarad.

A nemzeti erő igen nagy értékevalását jelentette volna az, ha a közoktatásügyi politika megmarad azon az uton, hogy továbbra is csak a nemzetiséglaktá vidékekre iekteti a sulyt és legalább ugyanolyan mértékben nem kultiválja a magyarlaktá vidékeket is. (Helyeslés jöbbről.) A miniszter ur nem szakított a régi dogmával, hogy a nemzetiség-

laktá vidékekre sulyt kell fektetni, de az által, hogy rámutatott e politikának egyoldalúságára, hogy rámutatott a magyarlaktá vidékek elhanyagolt voltára, szerencsésen áment a közütdatba az hogy a magyarlaktá vidékekre több gondot kell fordítani. Körülbelül négy-öt esztendőre, hogy ez a politika érvényben van és bár ennek a négy-öt esztendőnek legnagyobb része azzal tel, hogy a politikának ezt a módosítását meg kellett valósítani, mégis, már a szervezés ideje alatt is látjuk ennek a politikának a magyar fajra nézve öröndetes és szükséges hatását.

Végül a költségvetés tételei alapján részletesen foglaljuk a szónok a közoktatásügyi fejlődésével a nemzetiségekre való tekintettel; a magyar tannyelvi iskolák szaporodásával, az iparostanok oktatásával, a tanári gyezeteket előtűt rendelettel, s a költségvetést megszavazza. (Élénk helyeslés jöbbről.) A szónokot számosan üdvözlik.)

(A miniszter beszéde.)

Wlassios Gyula közoktatásügyi miniszter: Gróf Zichy János és Páder Rezső azzal a váddal illették a kormányt, mint hogyha az autonómia kérdésében huzó-balasztó, kerülgető magatartást tanusítana.

A kongresszus összejött, kiküldött egy huszonhetes bizottságot, amely kizsietelt egy többségi és egy kisebbségi munkalatót. Jelzem, — mert ennek nagy fontossága van. — hogy a többségi munkalótnak jelentésében ki van emelve az, hogy a létező, a tennivaló sarkalatos törvények megváltoztatása nélkül óhajtja az autonómiát létesíteni. Ez a többségi munkalótnak kiserő jelentésben beufoglaltatik. Már mostan a munkalótnak tárgyalása előtt egy határozatot hozott a kongresszus, amelyben arra utasította a huszonhetes bizottságot, hogy tájékozást szerezzen a kormányról és a püspöki karnál arra nézve, hogy miéle kerében lehetne a kérdést megoldani. En, mint a kormány tagja — és azt hiszem, ezt Rakovszky képviselő ur maga is elismeri — azt is mondhatom volna, hogy előleges tájékozatoskba nem becsátokozom, hanem bevárom, amíg a kongresszus befejezi egész munkalótnát és azután az egész munkalótra következik a királyi üzenet. Ezt mondhatom volna, de nem mondtam; nem mondtam pedig azért, mert ez igen könnyen ugy lett volna magyarázható, hogy a kormány kiér és azt akarja, hogy a 71-iki munkalótna sora ismételtessék. hogy t. i. nem kapván a kongresszus előzetes tájékozatosát, a 71-iki munkalótna semmiféle eredményre nem vezetett. Nem akartam kitérni a kormányt és természetesen magamat sem annak a vádnak, hogy én a kérdés elől kiteérek. En nyíltan, őszintén és lojálisan az őszinte előzetes tájékozatosat megadására vállalkoztam.

Rakovszky István: Mai napig sem ismerjük! Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: En nyíltan kaptam a személyemre vonatkozó felszólítást hogy lépék érinkezésébe a kiküldött hármias bizottsággal. Közbejött a nagy szünet, utána azután mivel nemcsak a magam, hanem a kormány nézetét is akartam közölni, igen természetes dolog, ez hosszabb tárgyalást és megfontolást követelt. En egészen nyíltan, lojálisan és őszintén közöltem a kormány előzetes nyilatkozatosát — ha jól emlékszem, január 4-én — a hármias bizottsággal, és ezzel a magam részéről a dolognak azt a részét, mely a tájékozatosatratra vonatkozott, fejeztem.

En tehát egyáltalában nem huztam-balasztottam az ügyet; de méltóztassék megmondani, hogy nem olyan kérdéssről van szó, amely záros határidő alatt könnyen megoldható kérdés lenne. (Ugy van! Ugy van!) az egy igen finom szövött kérdés, mely az egész világot meg sehol megoldva nincs és megoldásánál minden oldalról való megfontolásnak van helye. Ha ennyi idő alatt, amennyi juniusot elteit, a kormány arra vállalkozik, hogy előzetes tájékozatosat nyújt és azt teljes őszinteséggel megadta, ez ogy késszese eljárás, melyért inkább dicséretet, mint gánosot érdemel. (Ugy van! Ugy van!)

Rakovszky István: Eljen! Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Mert becassom meg Rakovszky képviselő ur, azt el kell ismernie — és ezt ismétlem — hogy a kormány azt is mondhatta volna, hogy bevárja az egész munkalótnak befejezését és akkor teszi meg észrevételeit.

Olay Lajos: Ugy van! Ugy van!

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Azt hiszem, hogy most, midőn abban történt megállapodás, hogy a hármias bizottság fogja a további közléseket tenni, nem volna részemről időszám, ha a kérdés részletes fejtegetésébe becsátokoznám. Az urak különben is ismerik állás-pontomat s arra vonatkozólag csak annyit vagyok bátor kiemelni, hogy ha azok, akik ismét csak az 1871-iki kongresszus kiválmalmait tartják fenn, akkor nem respektálják magát a királyi resolúciót, melyből kitűnik, hogy az 1870-71-iki munkalótna jóvá nem hagyja, és így ismét bítezik a kongresszus munkalótna a jóvá nem hagyásnak. Azért t. képviselő urak, akik igen sokat követelnek, ogy feltételekhez kötik, amelyek mellett az autonómia a mi nézetünk szerint nem létesíthet, míg azon főtelemek mellett, amelyeknek képt a kormány nyilatkozatosat nagy körvonalakban tisztán előzetes tájékozatosat oélszaból megajazolta, — a szervezet okvetlenül létesíthet. Ezért én azt gondolom, hogy akik most nem akarják azt, amit az 1871-iki kongresszus akart, azok igazán akarják az autonómiát, míg ellenkezőleg akik ogy feltételekhez kötik azt, amelyek mellett nem lehetett az 1871-iki kongresszus munkalótna jóváhagyani, ugyanazt az eredményt akarják, t. i. hogy az most se havassék jóvá. (Ugy van! Ugy van! a jöbbről.) En egészen nyíltan, őszintén és lojálisan elmondtam ezt a t. képviselőház előtt, méltóztassék megítélni, helyesen vagy helytelenül jártam-e el. (Helyeslés a jöbbről.)

Gróf Zichy János azt mondta, hogy a társada-

lom erkölcsi és szellemi állapotaiért első sorban a közoktatásügyi kormányzat felelős.

En a felelősség elől kitérni nem akarok, ámbár kissé gondolkodhatnám azon, hogy hogy lehetek én, mint a közoktatásügyi kormányzatnak ez idő szerinti vezetője, felelős a mai nemzedék erkölcsi és társadalmi állapotaiért. De, mondom, ezt nem teszem, mert erre azt mondhatnám, hogy nem engem értet, hanem az egész közoktatásügyi kormányzatot. Csak arra figyelemzettem a t. képviselő urat, hogy ropantul téved, ha azt hiszi, hogy Magyarországon a közoktatási intézmények tekintetében centralizáció van. Hiszen Dózsa Endre t. barátom az ó igen szép beszédeben éppen azt fejtegette, hogy hiányzik az állam és a miniszter kezéből az a szervezet, az az apparátus, amelylyel a nagy nemzeti célokat meg tudja valósítani!

Olay Lajos: Ugy is van! Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Méltóztassanak csak egy kicsit kezükbe venni a statisztikát: meg fognak győződni róla, hogy nem lehet itten centralizációról beszélni, értém az intézményeszerű centralizációt, mert adminisztratív centralizáció van ebben az országban, dacára minden megyei autonómiának. (Felkiáltások a baloldalon: Elég baj!) Ha szorosan vesszük a középiskolákat, igazán állami középiskola csak 60 van, amelylyel szemben 150 felekezeti iskola áll. Méltóztassék tehát csak a felelősséget velem a felekezeteknek is megosztani.

Marjay Péter: A felekezeti iskolák megállják a helyüket! (Zaj. Elnök csenget. Felkiáltások balról: Nem arról van szó!)

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Nem arról van szó! En nem azt mondom, hogy nem állják meg, sőt éppen azért adja az állam folyton a felekezeti iskoláknak, katolikusoknak a támogatást, hogy állják meg a helyüket. (Ugy van! Ugy van! Helyeslés.)

Teljesen egyetértek a t. képviselő urral abban, hogy a tanügy törén elsőrendű kötelesség a nevelésre fordítani gondot, amit most Szóts Pál igen t. barátom is magas színvonalon beszédeben hangsúlyozott. De hát én ezt folytonan hirdetem, de a középiskolai utasításban a cél egyenesen így van megjelölve: valáláserkölcsi és nemzeti nevelést adni ez a oélya a középiskolai oktatásnak.

Gróf Zichy szembehegyezkedik a modern államról való egész felfogással. (Ugy van! Ugy van!) Az a régi tan, mely azt hirdeti és tanítja, hogy az egyházat illeti a nevelés és tanítás, az államtól pedig nem, olyan diametriális ellentétben van a mi mai felfogásunkkal, hogy mi ezt a tant, mely szerint az egyházat illeti meg kizárólagosan a nevelés és tanítás, soha el nem fogadhatunk mert ez beütközik az államnak szuverenitásába (Élénk helyeslés a jobb- és a szélső baloldalon.) Hanem, amint méltóztatik látni, teljes békében meghagyjuk az egyházakat s azt monduk: az egyház is állítson fel iskolákat, az állam is, versenyezzenek egymással legyenek versenyképesek. Az állam azonban mindenekelőtt gyakorolni fogja a főfelügyeleti jogot abban az értelemben, amint ez az állam szuverenitásából folyik. (Élénk helyeslés a jobb- és a szélső baloldalon.)

Azt kérdi gróf Zichy János, hogy minő címen avatkozik bele a felekezetiékiü állam a felekezetek ügyeibe? Hát ez valami nagyon fogós kérdésnek nem tekinthető, mert arra nagyon könnyű a válasz: a törvény, az alkotmány címen avatkozik bele, abban a hatáskörben, amely hatáskört a törvény előír. Hiszen nem kell itt ezt bővebben fejtegetni; aki közögi szempontból ismeri ezeket a kérdéseket, tudja, hogy nálunk az állam és az egyház nincsenek szétválasztva.

Janics Imre beszédére válaszulva kifejti a miniszter, hogy Nyitra megye egyike azon vármegyéknek, amelyekben a legtöbb iskola államosítva van. 56 államosítva van ott, 94 tanítóval, 7033 növendékkel s ezek közül 5988 tót. Ami a Morva határszéi viszonyokat illeti, hogy a törvényhozástól megkapom a kellő fedezetet, éppen itt a Morva határszálon 17 állami iskolát akarok felállítani 36 tanteremmel és ugyanannyi tanító állással. (Élénk helyeslés a jöbbről.) A legelsőszorúbb tartomány, ha internátusokat tudnánk a felvidéket felállítani, ugy amint Munkácson állítok fel az idén s talán Rózsabegyben is fogunk ilyen internátust felállítani. (Mozgás balról.) Rózsabegyben priarista vezetés alatt; ne méltóztassék nagyon megjedni...

Rakovszky István: Tudom! Tudom! Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: ... és ha rendelkezéseimre állana a szükséges összeg, ott a Morva határszálon is nagyon szeretnék internátusokat létesíteni, mert ilyen internátusokkal lehetne a bajon segíteni.

Boda Vilmos felhozta a középiskolai tanárok korpótléának ügyét. Nincs e házban senki, aki jobban méltányolná a középiskolai tanárok munkásságát, mint én magam. Nemcsak az iskolában kifejtett munkásságukat méltányolom, hanem az irodalom terén kifejtett munkásságukat is mert nálunk a középiskolai tanárok, lehet mondani, elsőrendű irodalmi tevékenységet fejtenek ki. Keresztül is vittem a pénzügyminiszter ur segítségével azt, hogy a fizetési osztályokba egyenlően lesznek most beosztva és azt két év alatt, t. i. az idei és jövő évi költségvetésben keresztül is viszem. A korpótlék kérdésével is foglalkozom mert azt elismerem hogy ilyen alacsony korpótlék nem létezik sehol, még Horvátországban sem. Tehát a korpótlékot segíteni, amennyire csak tölem telik, kötelességemnek tartom.

Van Boda Vilmos beszédeben egy tétel, amit Rátay László t. képviselőúrban azután különösen hangsúlyozott, hogy ne győződjünk az ifjuságot a német nyelvvel (Helyeslés a szélső baloldalon), sőt Rátay nevelésnek állítja ezt és azt mondja, hogy még nyelv tanítunk: magyar, latin, német és görög nyelveit. Először is konstataálni kívánom, hogy a t. képviselő ur azt elfelejtette, hogy a görögöt nem kell ta-

mulni. Ma már a görögöt lehet pótolni és folyton szerepelnek azoknak a száma, akik nem a görög nyelvre, hanem a görög-pótló tanfolyamra jelentkeznek. De gondolja meg a t. képviselő ur azt, hogy a porosz real-gimnáziumban tanítják a német, francia, latin és angol nyelvet, a gimnáziumban pedig tanítják a német, latin, görög és francia nyelvet, a francia lyceumokban a francia, latin, görög, német, vagy angol nyelvet. Pedig a német és francia nyelvvel. En talán sovinita vagyok, de méltótlanság megengedni, abba a hibába sohasem fogok beleesni és ha könyvszeretőnek is rá, hogy abba a hibába beleessek, teljes erőmmel ellentárlanak annak, hogy a német nyelv tanulását kiküszöböljük az iskolából. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Egyet azonban szükségesnek tartok, azt tudniillik, hogy németül meg is tanuljanak, mert az, hogy végig grammatizálják őket és amint a multkor mondtam, ne tudják a reggelt meg megrendelni azon a nyelven, az helytelen dolog, azért az utasításokban és a módszerben arra helyezem a fókuszot, hogy beszélgetéssel és közvetlen módszerrel iparkodjanak hatni, hogy megtanuljanak németül. (Helyeslés.) Igen természetesen, hogy azt óhajtom, hogy úgy tanulják meg a német nyelvet, hogy a német gazdag irodalom kincseit is tudják használni. Ami a tanterv nemzeti elemét illeti, azelőtt a magyar történelmet tanították a harmadik és nyolcadik osztályban, ma pedig a harmadikot a nyolcadik osztályig tanítják és pedig így is, hogy a világtörténelem kapcsolatosan adatok elő a magyar történelemmel. Az irodalom történetét azelőtt egy évig tanították, most két évig tanítják.

Teljesen osztozom abban, amit gróf Tisza István a tanfelügyelői szervezetre vonatkozólag mondott, hogy t. i. igazíj a tanfelügyelői szervezetet akkor lehet majd megállapítani, ha a közigazgatást rendezzük. A mikéntjére nézve a dolognak is mondott bizonyos általános észrevételeket, ezekre nem nyilatkozom, csak egyet akarok konstatálni és az, hogy a mostani törvények szerint is a közigazgatási járásközvegy szintű jogostiva vannak a népiszkolák látogatására, államellenes üzemek, higiénikus szempontokból stb. A mostani törvények tehát nem zárják el őket attól, hogy amennyiben módjukban áll és alkalom van rá, jó hatásukat a népiszkolák érvényesítsék.

A beszédnek az építkezési luxusra vonatkozó része bizonyára csak helyesléssel találkozhat. Eppen gróf Tisza István legkevésbé kívánja, hogy takarékoskodjunk abban az értelemben, hogy ezáltal magát a célt kockáztassuk.

A vizsgarendszer hiányait magam konstatáltam a legtöbbszór és teljesen egyetérték igen t. barátommal a tekintetben, hogy a vizsgarendszer hiányait nagyban elvonják a tanárokat a tudományok működtetését és erre nézve óhajtok is segíteni azon törvényjavaslattal, mellyel a jogi szakoktatás rendezését óhajtom keresztülvinni.

A budapesti egyetem jogi kárák tudományos munkásságáról mondott véleményemmel is kell foglalkoznom. Senki sem tagadhatja és legkevésbé fogja tagadni gróf Tisza István... (Mozgás balfele.) Mindig azt hiszik, hogy valami pikáns dolog következik.

Rakovszky István: Az egész pikáns!

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Eppen ez a iuresa. A kulturakérdésekről megmondunk, hogy pártkülönbség nélkül, egész nyíltan és őszintén fogjuk azokat tárgyalni. és én azt hiszem semmiféle pikantériával eddig nem szolgáltam. (Igaz! Ugy van! jobboldal és a szélsőbaloldalon.)

Senki sem tagadja és legkevésbé gróf Tisza István, hogy a német tudományos kultúra az egész világ tudományos életére igen nagy befolyást gyakorol, sőt merném azt is állítani, hogy az angol és francia tudományos irodalom egyes részeiben ma már vezető szerepe van. En tovább megyek és azt mondom, hogy nem létezik olyan ember aki kulturális kérdésekkel foglalkozik, aki ne azt állítsa, hogy az egyoldalú és kizárólagos kulturális befolyás feltételül nem lenne káros egy nemzet kulturális életére. Az egyoldalú és kizárólagos befolyása valamely idegen kultúrának, legyen az francia, német vagy angol, egy nemzet művelődési életére minden tekintetben káros. E tétel igazságára végre teljesen egyetértünk mindnyájan gróf Tisza István képviselőtársammal. En azonban úgy látom, hogy a mi jogi életünkben, egyetemünkön is a német jogi kultúrának túlsúlyáról lehet ugyan beszélni, de abszolút kizárólagosságát a mi tudományos életünkben és az egyetemen nem fogadhatom el. Vannak a jognak bizonyos mezői, melyek internacionális karakterűek és itt a magyar legisláció foglalt álláspontot, pl. a kereskedelmi és váltóügy terén, ahol bizony a német törvény van legnagyobb részben átveve. Már most mi történik, ha az irodalom foglalkozik ezekkel a kérdésekkel; fogja kutatni azokat a törzssókat is, amelyek az ő hazájuk területén vannak és az irodalom kénytelen tulsúlyt adni ennek folytán a német jogi kultúrának, mert hisz onnan származik s a német jogi kultúrától egyébiránt mellékesen megjegyzem, hogy igen magas színvonalon van, amelyet egy nemzet sem ért el, mert egy nemzet sem dolgozik e téren olyan mélyen, annyi alaposítással, mint a német.

De ezeken az internacionális jogterületeken végzett munkája a magyar fajnak nekünk dicsőséget szerzett. Az e téren kifejtett irodalmi munka éppen egyik büszkeségünk. Pósz Sándornak munkái éppen a kereskedelmi és váltóügy terén el vannak ismerve a külföldön a német irodalomban is. Tehát az a magyar fej amely megmunkálta ezt az internacionális, német területet, hasznát és szolgálatot tett a magyar tudományok és a magyar tudományos irodalomnak. (Igaz! Ugy van!)

De hogy a budapesti egyetem munkásságáról szóljak, tisztelt képviselőtárs, ott, ahol leginkább kell nyilvánulni a magyar nemzeti szellemnek, a magyar nemzeti individualitásnak, például a magyar magánjog területén...

Thaly Kálmán: A magyar közjogot lássuk!

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: ott Zsögöd Benő munkájára, egy igazán zseniális magyar erőnek megnyilatkozására kötelességem felhívni a Ház figyelmét.

Barta Ödön: A szilva-váltókról és Janosi-banokról! (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Kötelességem továbbá arról a helyről felmentem azt a nagy, teljesen eredeti munkásságot, amelyet *Hajnik* a magyar jogtörténet terén kifejtett és amely teljesen eredeti. (Igaz! Ugy van!) Továbbá a magyar jogtörténetnek külön tanszékét állított fel gróf Csáky Albin ur, t. hivatalbeli elődöm, és én remélem, hogy ezen magyar jogtörténeti tanszéknek is meglesz az az eredménye, amelyet joggal várhatunk. A magyar büntető jognak területén, különösen annak tudományos részében a francia és az olasz jogkultúra erősen érezhető. Hiszen magának a büntetőjogtörvénynek, amelyről ugyan már azt is olvastam német könyvekben: „Das Töchterrecht des deutschen Strafrechts” — a jogszociológiai egyik legfőbb intézménye s kénytelen vagyok konstatálni, hogy az belga, francia eredetű. Tehát nem kizárólagosan a német jogkultúra az, amely a büntető jog területét dominálja, hanem igen az olasz és francia jogkultúrának feldolgozását is nagy mérvben tapasztalhatjuk. Számos magyar író hozhatná fel, akik Olaszországban is elismernek tekintélyt. A közgazdaság terén pl. *Földes Béla* munkásságáról inkább azt lehetne mondani, hogy az angol kulturális elemeket dolgozta fel. Chonchának a politikáját sem jellemzi az egyoldalú kizárólagosság; ez is minden ízében erős önálló gondolkodás eredménye. Még sokat hozhatná fel, de ennyi is elég. En azt gondolom, hogy amennyiben úgy lehetne érteni gróf Tisza István t. barátom beszédét, hogy a jogkultúrának egyedüli kizárólagossággal a német kultúra dominál minálunk, ily félreértések kikerülése végett kötelességem volt a dolognak másik részét is megmutatni, hogy tudniillik nálunk egyéb jogkultúrának feldolgozása is naprenden van. De kétségtelen az, igen tisztelt képviselőtárs, hogy a német jogkultúrának a maga nagy hatalmas erejénél fogva és igen sok tekintetben legislatív okoknál fogva, igen nagy és azt lehet mondani, tulsúlyban levő befolyása van.

Mikor én az egyetemi tanszékemet tízezer évvel ezelőtt elfoglaltam, akkor székfoglaló beszédem az összehasonlító jogról szóva így nyilatkoztam:

„Nem a külföld utánzásra a cél, hanem okulás a külföld példáján. Valamint semmiféle kultúra idegen elemek hozzájárulása nélkül sem az ó, sem az újvilágban ki nem fejlődött, ugy van ez a jogkultúrával is. Hiu aggodalom, mely az összehasonlító jog művelésétől a nemzeti géniuszot félti. Az ismeretlőt szabad-e féltetni a géniuszot? Az olyan géniusz, mit az ismeretlőt kell féltetni, nem fogadhatunk el életképes nemzetünk géniuszának. Ne felejtjük el az élesesűl Casorati szavát melyeket az eksklusív természetű olasz büntetőjogi hagyományok fenntartóhoz intéz: a hazaszeretet nem látványozhatja el az értelem. Nem szabad feledni, hogy a jót és helyest mindenütt keresni kell, s ne kizárólag az illető állam mindig szűk határai között. Különösen ma a haladás lázas nyugtalanságával és a művelődés győzelmeivel szemben, végzet-szerű volna az öneróban való kizárólagos bizakodás. — Es akkor ezen idézethez hozzátettem — „Nekünk sem szabad elbizakodnunk, mert ez nagy veszedelem volna. De viszont óvakodnunk kell csak egy népet egy kultúrát másolnunk, mert ez már lemondás.” Ezt valom ma is, és azt hiszem, ez egy általános igazság.

Ezeket az elveket fejtegettem akkor, ezekhez vagyok hű ma is. Igen helyesen mondotta az igen t. képviselőtársam, hogy kulturáramatok a tudományban nem kormányzati intézkedésekkel vezettek de hogy annak, aki ezen a helyen van, irányító befolyás érvényesíteni kell. Igaz! t. képviselő urak, nekem kötelességem arról gondoskodni, hogy a magyar kultúra felszívja magába az európai összes kultúrának elemeit és egynek a rabságában sem görnyedezzen, legyen az bármely idegen kultúra, mert egy nemzetnek, amely émi akar annak feltételül önálló, alapokon kiépült kultúrával kell bírnia. Ennek a magyar kultúrának a forrásait keresni lehet és kell a nemzetnek ősi karakterében jellemében, jó tulajdonságaiban, eredeiségében és szokásaiban. de egyáltalán nem szabad elzárkózni a művelt világ egyéb kultúránemeztelnek kulturumkassága elől se. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Páder Rezső és **Zichy János** a társadalom önző voltáért, anyagiságáért stréberségéért, mindenért engem tett felelőssé. A stréberségért! Hát ebben a felelősségben én oly kapcsolat keresek, mert, amint mondtam, annyira többségben vannak a felekezeti iskolák szemben az állami iskolákkal, hogy ezt a felelősséget, ha egyáltalán mindentért csak az iskolát lehet felelőssé tenni, meg kell osztani. De azt már mégsem lehet mondani, hogy csak az állami iskolákból kerülnek ki ilyenek. Előre megmondom, hogy senkit nem akarok sérteni, minden sértési szándékot kívül állók, és a legkevésbé vonatkozhatik ez Páder t. képviselő urra, mert ő soha e tekintetben egyetlenegy lépést sem tett olyant, amiért azt mondatnám, hanem csak egyszerűen és objektíve kérdezem, hogy azok közül akik felekezeti iskolákban nevelkedtek, és aztán a szemináriumban nem találkoznak-e stréberék? (Igaz! Ugy van a jobboldalon.)

Rakovszky István: Nagyon sokat látnék? **Wlassios Gyula** vallás- és közoktatásügyi miniszter: Nem lehet tehát minden rosszat csak az állami iskolák nevelésre tolni és nem lehet minden jót egyedül a felekezeti iskoláknak vindikálni. Felhozza az igen t. képviselő ur azt az igen helytelen dolgot, hogy azért nem lehet az állami iskolákban jól nevelni, mert például a fizikai tanár kigunyolja előadásain a vallásánának a tanításait. Hát ez előfordulhat

egyik vagy másik esetben, de ez hiba, mely miatt felelősségre kell vonni az illetőt, de ezért a hibáért nem lehet ismét az egész intézményt felelősségre vonni és pellengérré állítani. De viszont arra is kell ám nagyon vigyázni hogy egyik hittanár a másik hittanárnak a vallását vagy működését ne bírálgassa úgy, hogy az aztán sértő legyen arra az illető felekezetre, amelyhez az tartozik. (Helyeslés a jobb- és a szélsőbaloldalon.)

Van még egy kívánsága a t. képviselő urnak, amelyet én nem teljesíthetek, t. i. azt mondja, hogyan türethet én azt, hogy az egyetemen determinista elméleteket hirdetnek; az illető tanárt rögtön el kell távolítani a katedrától. En hiva vagyok (Egy hang balfelől: A tanszabadságnak!) nemcsak a tanszabadságnak, a tanszabadságnál sokkal többnek, én a szellemi szabadságnak vagyok híve; (Élénk helyeslés) én azt állítom, hogy a sajtószabadság és tanszabadság mind csak csillogó jelszó, ha nincs meg benne annak igazi tartalma; a szellemi szabadság, ha t. i. sem felléle, sem lefelé nem félünk és bátran hirdjük és ki merjük mondani az igazságot. (Helyeslés). A determinizmus és indeterminizmusról nem beszéltek, de konstatálom, hogy az igazság tanítása és kutatása feladata általában az egyetemnek.

Ha azonban valamely tan törvénybe ütközik, ha az államnak létét támadja meg, ott kell lenni a miniszternek. de különböző kérdésekben felmerülő és tudományos színvonalon álló véleménykülönbségeknek rendőri, statáriális eljárással való háttérbehozatala nem lehet feladata egy vallás- és közoktatásügyi miniszternek ebben a szabad és alkotmányos országban. (Élénk helyeslés.) Kérem a tételnek előadását. (Hosszantartó élhészés és helyeslés a jobboldalon.)

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Gróf Tisza István: Ott vannak a közgazdasági tudományok, ahol én az állam-szocializmus terjedésében látok egy nagy veszedelmet és ott vannak a közjogi és politikai tudományok ahol megint azon szinten, német eredetű elméletek terjedésétől félek, amelyek egyenesen negatívációt egyesek megtámadtatását képezik a parlamentárizmusnak, a parlamentum nyilvánuló nemzetakarát uralmának. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) En tehát első sorban ezen veszedelemre óhajtom felhívni a Ház becses figyelmét s azt gondolom hogy ezen a téren igen megvan a jogosultsága a nemzeti jellegnek.

Madarász Imre kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondassa el. (Helyeslés)

Elnök: Következnek az interpellációk.

(A leánykiházasítási egyletek.)

Gróf Tisza István: Az ország némely részében az utolsó 8-10 év alatt bombamódra szaporodtak el a kiházasítási egyletek melyek az utóbbi időben nagyon megbízhatatlannak bizonyultak.

Nem azért, mint hogyna ott sikasztottak volna vagy visszafelé követtek volna el, hanem az egész intézmény szerencsétlen konstrukciója volt az, amely a pusztulás magvát már eredetleg magában hordta.

Ami először is a dolog lényegét illeti, ezek a kiházasítási egyletek létrejöttek megfélemlítő matematikai alap nélkül és megfélemlítő szakszerű számítások nélkül. Az esketési díjakra volt bázisozva az egész; tudniillik valahányszor egy tag létrehoz ment vagy megházasodott, az összes többi tagok teljesített befizetéseket, és a nászjutalék ezen befizetésekből adatott ki. Ebből önként kietszik két dolog.

Az első az, hogy az egész intézmény a legmesszebb menő szerencsésjétek lett mert aránytalanul nagy hasznót nyújtott azoknak, akik az intézmény megalapítása után legelőször mentek létrehozni vagy házasodtak meg, s aztán fokról-fokra rosszabbodott a helyzet azokra nézve, akiknél ez később következett be. Már pedig a halálraestire való biztosítástól eltekintve, ahol egy természetesen eseményre állunk szemben, egy olyan tényre, amelyről nem tehet az illető, az életbiztosítás minden neménél kell, hogy egy pozitív bázis legyen és kell hogy egy bizonyos fix terminus álljon fenn a befizetések és kifizetések tekintetében. Másodsor az intézmény szempontjából is labilis a helyzet. Addig, amíg nagyon sok volt a tag és kezdődtek a férjemenetek és megházasodások, addig tetemes többletek állottak be a befizetésekből; mód volt tehát arra nyujtva, hogy bizonyos tartalékok gyűjtessenek.

De beállott az az időpont, hogy fogyván a befizetésre kötelezett tagok száma, hozzá kellett nyulni a tartalékokhoz, hogy kiegészítsenek a nász-jutalékok. Akkor beállván a tartalékok rohamos csökkenése, ez általános riadalmat idézett elő a közönségben, a tagok kezdtek kilépni kezdtek kötelezségüket nem teljesíteni. Az intézetnek a tagokkal szemben semmiféle szankciója nincsen, csak az, hogy ha a tag kilép, az odafeleltettilé elvesznek. Tovább kötelezni a tagokat, hogy teljesítsék a befizetéseket és módot nyujtsanak arra, hogy a benmaradó tagok érdekei kielégítést nyerjenek, erre az intézmény semmiféle jogi szankcióval nem rendelkezik.

Ebhez még egy más fatális körülmény járult hozzá. Az egyeteli alapszabályok miniszteri jóváhagyás alá terjesztődtek. Egy ideig, addig legalább, míg a dolog aggrálys jelenségei nem mutatkoztak, a belügy-minisztérium ezeket az egyleteket, mint állambiztonság szempontjából egészen ártatlan intézményeket, jóváhagyta és arról megint tanuszkodom, hogy mily kárt tett a közönségben az hogy jóváhagyási záradékkal látták el az alapszabályokat. Az ügyönkök ugyanis, akik az intézmény mellett híveket igyekeztek toborozni, kihasználták ezt, félrevezették a hiszékeny népet és úgy tüntették fel az egyleteket, mint állami garanciával vagy legalább oly ioklu állami pártólás mellett léteztet vállalatokat, amelyek jobb, biztosabb és több garanciát nyujtanak, mint a tulajdonképpeni életbiztosító-társulatok, amelyek természetesen, mi-

után nem egyetlek, nem rendelkeznek miniszteri jóváhagyással.

Ma nagyon nehezen fér azoknak az egyszerű embereknek fejébe az, hogy hogyan lehetett jóváhagyni olyan alapszabályt, amelynek gyarlósága olytán ók károsodnak és igen nehezen értik meg, hogy ennek a jóváhagyásnak nincsen oly jellege, mintha tartalmilag garantirozta magának az intézetnek üzletszerű szempontból a jószágát. A következők interpellációt intéztek a miniszterelnök urhoz, mint belügyminiszterhez:

1. Van-e tudomása a belügyminiszter urnak arról, hogy az ország némely vidékein elszaporodott kiházasítási egyetlek nagy része válságos helyzetbe jutott s a tagok által teljesített befizetések részint már elveszték, részint veszélyeztetve vannak?

2. Minő intézkedéseket kíván tenni azon célból, hogy ezen egyetlek kezelése szigorubb és hatékonyabb felügyelet alá helyeztessék?

3. Hajlannó-e az ügy végleges rendezését akként kezdeményezni, hogy hasonló üzletszerű jelleggel bíró vállalkozások jövőre csak közkereseti társaságok alakjában létesülhessenek s megalkalásuk feltételei törvényben akként alapításának meg, hogy az intézetek fizetőképessége s a tagok által szerzett jogok biztonsága megfelelő garanciákkal vétessek körül.

4. Addig is, míg ez megtörténik, hajlandó-e ezentul alakuló hasonló egyetlek alapszabályainak jóváhagyását megtagadni?

Szél Kálmán miniszterelnök: T. Ház! Az ügy közérdekű voltánál fogva, de meg azért is, mert hozám érkezett panaszok folytán sűrűsödött intézkedések szükségét éreztem és azokat meg is tettem haladéktalanul kívánok a t. képviselőház előtt hozzászólni azon interpellációra, amelyet Tisza István gróf hozzám intézett. (Halljuk! Halljuk!) Mődomban lévén meg tudni, mert ő közölte velem tegnapelőtt, hogy mily tárgyban akar hozzám interpellációt intézni, utána néztem azon ügyiratoknak, amelyek a kérdésre vonatkoznak és teljes felvilágosítást adhatok ugy a képviselő urnak, mint a nagyközönségnek.

Igenis, a belügyi kormányzat felügyelést nem kerülték el azon visszasságok és bajok, amelyek ezen kiházasítási egyesületek működéséből lólynak és azon megkárosodások, amelyek előlínak ilyen kiházasítási egyesületek némelyikénél, sőt azok nagy részénél a befizetést teljesítő tagokra nézve. Ezért a kormány ezen kérdéssel már régén és most is tüzetesen foglalkozik és jelenthetem a t. Háznak, — és ez szolgáljon az interpelláló képviselő ur interpellációjának egyik részére válaszul — hogy a mi koncepciónk szerint a kiházasítási, betegsegélyezési és temetkezési egyesületek, amennyiben ilyen biztosítási momentumokkal bírnak, abban a törvényben, amely a biztosítási ügyet akarja a maga egészében felölelni, rendezést találának. (Helyeslés.)

Be akartuk ezeket foglalni, mert mindezen egyetlek, szövetkezetek, intézetek, vagy vállalatok a biztosításiak valamely momentumát igenis felölték és azért be akarjuk vonni az általános biztosítási kérdés rendezésébe olyképp, hogy az alapszema az, hogy amely vállalatok tisztán nyereszkedésre vannak alapítva, azok ugy a biztosítási tőke, mint a rezerv, az ügyvitel, a szabályzat és a felelősség tekintetében teljesen azon szabályoknak lesznek alávetve, amelyeket minden biztosításra nézve a törvény meg fog állapítani. (Helyeslés.) Azon vállalatok, illetve egyesületek pedig, melyek nincsenek nyereszkedésre alapítva, hanem inkább jótékonyági egyesületek és szövetkezetek, szintén bevonatnak. de bizonyos eltérésekkel. Ezek a következők lennének, csak ugy nagyjában: (Halljuk! Halljuk!)

Csak magyar honpolgárnak szabad alapítani, egy bizonyos területre szabad csak szorítkoznia annak az egyetletnek, az egylet tisztán jótékonyági céllal legyen alapítva és ne üzleti természetű legyen, az egyletnek legyenek elégséges eszközei s teljesen biztos bázisa arra, hogy megtehesse minden kötelezettségének és senki kárát ne vallja, aki az egyletbe belép és befizetni fog, az egyesület szabályait a legpontosabban és leghigorubbán átviszalgatassanak és csak az átviszalgás után kezdhesse meg működését és működése alatt is folytonos ellenőrzés alatt álljon. (Helyeslés.) Ezen momentumok alapján a törvényhozás előterjesztjük annak idején a kérdést és ezen törvényhozási dispozició mindazon bajoknak elejét fogja venni.

De jól kérdezte a t. képviselő ur, hogy mi történjék addig is? A hozzá beérkezett panaszok folytán a múlt hetekben foglalkoztunk a belügyminisztériumban ezen kérdésekkel, valamint korábban is és konstátálhatom, hogy a belügyminisztérium és a magam figyelmébe tel lévő hiva ezen dolgokra, 1900. eleje óta, tehát egy év óta egyetlen kiházasítási egyetletnek vagy társulatnak nem adatik engedély, nem látamoztatnak alapszabályait, minden alapszabály vissza lesz tartva mindaddig, míg a törvény létre nem jön és a törvény a kérdést elvi alapokon meg nem oldá.

De addig is nem tartottam ezt elégségnek, hanem rende elé bocsátottam ki a törvényhatóságoknak két irányban; először is Budapest iőváros közönségét illetőleg; másodsor Pest vármegyééhez, Upepest illetőleg; kiküldöttem továbbá egy tisztviselőt a megfelelő számvérősi hivatalokkal, hogy ugy a főváros közönsége körében és részéről, az én kiküldöttem segítségével, mint Upepest illetőleg Pestvármegyére részéről szigorú ellenőrzés, sőt vizsgálat alá vétessek mind a fennálló egyetlek. (Helyeslés.)

Egyuttal az összes törvényhatóságokhoz rendelet bocsátottam ki, amelyben a következők vannak megmondva:

Először is, hogy ne is terjesztsek fel többé az alapszabályokat, mert azok megerősített nem fognak kapni másodsor, hogy addig is, még pedig talán a gyámszámánadások megvizsgálásával egyidejűleg vizs-

gálják meg községről-községre, egyletről-egyletre ezeknek az egyetletnek működését és azt, amit megvizsgálálandóknak találnak, szigorú ellenőrzés alá vegyék, s arról nekem jelentést tegyenek. Továbbá: saját hatáskörükben akaszszák meg működésükben azon egyetleket, amelyeknél rendtelenség tapasztalnak és azonkívül tegyenek jelentést azokra vonatkozólag, amelyeknél saját hatáskörükben nem intézkedhetnek. (Általános helyeslés.) Ugy, hogy például éppen abba a körbe, amelyre a t. képviselő ur a figyelmemet felhívta s a hol történtek ilyen visszasságok, legnagyobb részben az egylet alapjainak helytelen lerakása és szervezete folytán, Bihar megyébe speciális rendelet ment ahol éppen a nagyszalontai hatodik temetkezési egyletre vonatkozólag ki van mondva, hogy gondoskodás történjék még ügyvitelről, más vezetőről és a hátralebócs tagjai fizetések behajtásáról. A sarkadi első fu- és lenyikiházasítási egyletre vonatkozólag pedig ki van mondva, hogy hasonlóképp bizonyos momentumokra nézve intézkedjenek; továbbá a sarkadi második, harmadik, negyedik és ötödik egyletre nézve, hogy a penzkezelésről és a tagdíjtervezésekről nyilvántartásról pontosan számol annak be és nézzék meg ott az ügyek mikénti állását; azonkívül az egész megye területén történőnek az összes többi egyetlekre fokozott figyelmet, vegyék azokat vizsgálat alá és tegyenek rólu jelentést. (Helyeslés.)

Tehát mindezeket reasszumálva, végkonkluzióképpen, illetve érdemleges válaszoképpen a tszlet képviselő urnak azt vagyok bátor előadni, hogy törvényhozási intézkedés tárgyává teendőnek tartom ezt a kérdést, mert az ilyen egyetlek éppen a legszegényebb és legértelmentlenebb nép felőléből szedik össze vagyonukat és arra alapítják az egész működésüket. Kétszeresen fontos, kétszeresen éleszerű és elkerülhetetlen tehát, hogy ezzel a kérdéssel a törvényhozás foglalkozzék s így azt törvényhozási elintézés tárgyává szándékozom tenni. Addig is adminisztratív uton megtehető mindazt, amit meg lehet tennem. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Gróf Tisza István: A választ köszönettel és megnyugvással tudomásul veszem. (Helyeslés.)

(A szentesi választás.)

Molnár Jenő a következő interpellációt terjeszti be:

Interpelláció a belügyminiszter urhoz.

1. Van-e a t. belügyminiszter urnak tudomása arról, hogy Szentesen a múlt év február 2-án a képviselőválasztás alkalmával a csendőrök jogtalanul 'egyvert használtak és ártatlanoknak ontották vért eméikül, hogy ezért bárkinnek csak egy hajszála is megörbült volna?

2. Ha van tudomása, tekintettel arra, hogy a marosvásárhelyi eset alkalmából külön bizottság küldött a vérengzés esetének megvizsgálására: hajlandó-e hasonló vizsgálat tárgyává tenni a Szentesen 1900. február 2-án elkövetett csendőri brutálitást?

3. Végre a választásokról borzalmak szabadsággal használt csendőrszorongó megékezése és az ártatlan nép védelme védelme érdekében szándékozik-e a honvédelmi miniszter ural egyetértőleg még a jelen ülészek alatt oly törvényjavaslatot benyújtani a Ház asztalára, mely a választásoknál — ideértve mindennemű választást — használt csendőrfegyvert a vérontóval együtt egy közös katonai és polgári bíróság eljárása és itélkezése alá hajtja.

Előlk az ülést ¼2 órákor bezárja.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a folyó ügyeket intézték el.

Szél Kálmán és Fiume. Szél Kálmán miniszterelnök a következő táviratot intézte dr. **Mayländer Mihály** fumei polgármesterhez:

Fiume szabad város és területe törvényhatósága nevében hozzám intézett sürgönyét, melyben az anyaországhoz való ragaszkodásuknak és irányomban való bizalmuknak és elismerésüknek nyeres volt meleg szavakban kifejezést adni, őszinte köszönettel fogadtam. Nagy örömet érezek a felett, hogy módom volt a normális állapotokat Fiumében helyreállítani. Reményem, hogy a most hekövetkezett állapotnak zavartalan és állandó fennmaradását és megerősödését biztosítják azok a meleg érzelmeik, amelyeknek szives volt kifejezést adni, s amelyekel Fiume város közönsége a város felvirágzásának érdekében is ápolni fog. Szél.

Kilenc összerférhetetlenség. A képviselőház összerférhetetlenségi bizottsága kedden e hónap 26-án, délelőtt tizenkétórétől órákor ülést tart, amelyen a Tisza Kálmán, gróf Apponyi Albert, Guiner Gyula, Horánszky Nándor, Hódossy Imre, Ugron Gábor, Győry Elek, Zámory Béla és Polyák Béla ellen bejelentett összerférhetetlenségi ügyeket veszi sorrendben tárgyalás alá.

A marosvásárhelyi vizsgálat. Marosvásárhelyről táviratokat, hogy a marosvásárhelyi véres választás ügyében kiküldött vegyes vizsgáló-bizottság ma befejezte a tanulmányát. A kihallgatott szemtanúk

s azok száma, kik adatot tudtak nyújtani a vizsgálathoz meghaladja a kétszázal. Rengeteg a tanuvalomásokkal teleírott iverk száma, melyeket most fog rendezni a bizottság. A bizottság azután összegezte s hallottakat s tapasztaltakat és ezek alapján kimerítő jelentést készít, melyet még e hét folyamán átszolgált Szél Kálmán miniszterelnöknek. A vizsgálati munkálatok teljes befejezése után a vegyes bizottság tagjai is feljönnek a fővárosba s leteszik megbízatásukat a miniszterelnök kezébe.

Német lap magyar miniszterekről. Mikor a magyar képviselőházban a német gabonavámok fölemelésének a dolgát vitatták, kíméletlen támadásokkal illették ellenzéki részről Szél Kálmánt és Hegedüs Sándort, szemükre vetve, hogy nem adtak szerintük elég nyomatókos választ gróf Bülow ismert nyilatkozatára. Most az egyik legelőkelőbb berlini lap, a *Berliner Tageblatt* méltatja a két magyar miniszternek ebben a kérdésben tett nyilatkozatait és az ellenfél kritikája fényesen igazolja a miniszterelnököt is, a kereskedelmi minisztert is. Igazolja ez a német lapvélemény, hogy az a két válasz éppen nem volt olyan tartalmatlan, amilyennek az ellenzék feltűntette, sőt nagyon is érthető tartalma volt s akiknek szolt, azok meg is értették. A miniszterelnök beszédéről elismeri a berlini lap, hogy alkalmas volt a kedélyek megnyugtására, a kereskedelmi miniszter szavaiban pedig felismerte azokat a vámpolitikai rendszabályokat, amelyek — a lap szerint — a német vánerelés fontos következményei, s amelyek szerinte Ausztriát is nagyon komolyan érintik. A német lapnak erről a véleményéről jó lesz itthon is tudomást venniök azoknak, akik a két miniszteri nyilatkozatnak a tartalmatlanságát panaszolták. Lám, elég súlyos volt ez a tartalom arra, hogy Berlinben útsónak nézzék. A *Berliner Tageblatt*-nak különben tárgyilagos ismertetésében ennek a konstátálása egyenesen elismerésnek hangzik.

A közigazgatás egyszerűsítése. A belügyminisztérium kodifikáló osztálya — mint értesülünk — a közigazgatás egyszerűsítésére vonatkozó törvényjavaslatot befejezte s az már kész maidej négyesen. A törvényjavaslat tulajdonképpen felhatalmazási rendelkezéseket tartalmaz, amelyek erejénél fogva a szervezeti és eljárási változásokat keresztül lehet vinni. E reformmal kapcsolatban más kormányzati ágaknál is keresztül viszik az egyszerűsítést. Eltekintve ama gyakorlati eredményektől, amelyeket ez a reform a közigazgatási eljárás menetében csakhamar elő fog idézni, Szél Kálmán akciójának a közigazgatási tudomány szempontjából is igen bőséges eredmény van, amennyiben a belügyminiszter ismeretes felhívó körlevelére a törvényhatóságok igen értékes anyagot bocsátottak a kormány rendelkezésére, ugy hogy ennek igen nagy hasznát lehet venni a közigazgatás célba vett általános reformjánál.

A belügyminisztériumban általában a legnagyobb elismeréssel vannak a törvényhatóságok ügybuzgósága és szorgalmas munkája felől, amelylyel siettek Szél Kálmán belügyminiszter szándékát és célját előmozdítani. Általában a vármegyei tisztikar örvendetes tanubizonyoságot szolgáltatott újabban is arra nézve, hogy igenis a vármegyei tisztikar ugy az elméleti szakképzettség, mint a gyakorlati tudás tekintetében kitűnően megállja a helyét. A belügyminiszter által felvetett jogos kérdésekre oly tappraesett javaslatok, indítványok érkeztek be a városi és megyei közigazgatási tisztikartól, amelyek annak műveltségét és előkelő szakképzettségét egyaránt bizonyítják. Ez az örvendetes tapasztalat jóleső biztatás azokra nézve, akik a közigazgatás általános reformjának mielőbb megvalósítását sürgetik. A mi közigazgatási tisztikarunk igenis alkalmas arra, hogy a haladás magasabb igényeinek megfelelő reformok keresztültelvelésél közreműködjenek.

Ami az egyszerűsítést illeti, ez kiterjed a jogorvoslatokra, különösen a felebbezési fórumok rendezésére, অপasztására; a kihágási ügyek kezelésére, a büntetéspénzek kezelésére, hovaforítására, a községi előjárások közigazgatási és bírósági ügyvitelére (kisebb polgári peres ügyek); a közpénzek elhelyezésére, pénztári kezelésére, a számvérősegek rendszeresítésére és az ügyvitel egyszerűsítésére; a községek gazdálkodásának elnőrzésére; a törvényhatóságok, a járási hatóságok, a községek ügyvitelének, valamint a folyó adminisztráció intézésének, ellenőrzésének, leügyteltenek, a közigazgatási végrehajtási eljárás kérdéseire. A mezőrendőrségi ügyekben első fokban a községi előjáróság, más kihágási ügyekben elsőfokban a főszolgabíró, másodfokban az alispán, harmadfokban a belügyminisztérium, minden kihágási ügyben harmadfokban a belügyminisztérium intézkedik. A felebbezéseket szóval is lehet jelenteni s aztán írásban is indokolni. Ugy a hatóságai határozatoknak posta útján való kézbesítése, de e mellett a mostani kézbesítési módokat is megmaradnak.

Általában a tervezett reform a közigazgatás ügymenetének a legapróbb részletekére is kiterjed, mert többnyire a kezelési, nyilvántartási és jelentéstételi, beiktatási, kiadományozási munkálatok jártak a legnagyobb időparazsárral és fáradsággal.

Végül meg kell emlékeznünk azoknak a főispánoknak jeles közreműködéséről, akik Széll Kálmán kezdeményezését elfogták és mozgásba hozták vármegyéjüknek egész tisztikarát, hogy minél pontosabb, minél használhatóbb felterjesztéseket küldjenek az illető megyéből vagy városból a belügyminiszternek. A belügyminiszterium kodifikáló osztálya rövid idő alatt oly nagy munkát végzett, hogy még azokat is bámulatba ejti akik ennek az osztálynak és vezetőinek csodálatos munkaerőjét és szakképzettségét közvetlen tapasztalásból ismerik. Minderről legközelebb a képviselőházhoz beterjesztendő javaslat, — mely a legkülönbözőbb közigazgatási ügyekre kiterjeszkedik, — mindenkit meg fog győzni.

Az Ungaro-Croata szerződése. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a képviselőház mai ülésének napirendjéül megelőzőleg törvényjavaslatot nyújtott be a Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részvénytársasággal kötött szerződés tárgyában, amely ez év végéig jár le. A törvényjavaslatba foglalja új szerződés szerint a társaság a következő járatokat fogja fenntartani: a) naponként egy járatot Fiuméből Zenggebe és vissza; b) naponként egy járatot Fiuméből Noviba és vissza; c) minden év március hó 1-től október hó 31-ig naponként két, az év fennmaradó hónapjaiban, vagyis januárban, februárban, novemberben és decemberben naponként egy járatot Fiuméből Buccariba és vissza; d) hetenként két járatot Fiuméből Págoá és vissza; e) hetenként egy járatot Fiuméből Zenggen át Zarába és vissza; f) a nyári időny tartama alatt, vagyis minden év április hó 1-től szeptember hó 30-ig naponként egy gyorsított járatot Cirkenicába és vissza.

a) hetenként két járatot Fiuméből Triesztbe és vissza; b) hetenként két árujáratot Fiuméből Pólabá és vissza; c) hetenként egy gyorsított járatot Fiuméből Pólabá és vissza; d) hetenként egy árujáratot Fiuméből Lussinpicoolóba és vissza; e) hetenként egy gyorsított járatot Fiuméből Lussinpicoolóba és vissza; f) hetenként három járatot Fiuméből Vegliába és vissza; g) naponként két járatot Fiuméből Lovránába és vissza.

a) hetenként két gyorsjáratot Fiuméből Cattaróba és vissza; b) hetenként két gyorsjáratot Fiuméből Gravosába és vissza; c) hetenként egy járatot Fiuméből Metkovichba és vissza; d) hetenként egy árujáratot Fiuméből Cattaróba és vissza; e) hetenként egy második árujáratot Fiuméből Cattaróba és vissza, mely minden második héten Obottig meghosszabbított és onnan indul vissza; f) hetenként egy járatot Fiuméből Braza sziget kikötőbe és vissza; g) hetenként egy járatot Fiuméből Lussingranden át Zarába és vissza.

A szerződés 4. §-a szerint a társaság egy legalább is 361 tiszta tonnás, a személyszállítás céljaira a modern igényeknek megfelelő berendezéssel bíró és óránként 13 1/2 tengeri mérföld gyorsaságot kifejtő, egy 163 és egy 43 tiszta tonnás vegyes, áru- és személyszállításra berendezett gőzöst kell beszereznie, úgy, hogy a társaság hajóiraja a jövő évben 25 legalább 3436 tiszta tonna tartalommal bíró gőzösből fog állani.

A 10., 11., 12., 13. és 14. §-ok a személy- és áruszállítással szem előtt tartandó irányelveket állapítják meg, melyek főképpen azt célozzák, hogy a társaság a magyar forgalmi érdekekkel ellenkező irányú politikát ne követhessen, hanem szükség esetén kényeszeríthető legyen arra is, hogy a magyar forgalmi érdekek támogatására némi áldozatot is hozzon. Különösen kitételezést vállal a társaság, hogy ipari termékekből mintaküldeményeket egy métermássa súlyig minden szerződéses járatán díjmentesen fog szállítani.

A 24. § értelmében a szerződés tizenöt év tartamára kötött és az állami segély évi 430.000 koronában állapított meg.

A románok passzivitása. Néhány lap azt hiesztelte a minap, hogy a románok a legközelebbi választásokon felhagynak a passzivitással. Ehhez a hieszteléshez a Pol. Corr. egy budapesti levele a következő megjegyzéseket fűzi:

Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy passzivitás abban az értelemben, hogy valamelyik választókerület nem küldött volna képviselőt az országgyűlésre, vagy hogy a román nemzetiségű választópolgárok tartózkodtak volna a szavazástól, ugyszólván soha sem létezett. Sőt ellenkezőleg, mindig akadtak a képviselőházban hol a kormánypárt, hol a volt nemzeti párt soraiban román nemzetiségű képviselők, akik nemzetiségük kulturális életében is kiváló szerepet játszottak. A passzivitás alatt egészen mást értett a dako-román agitáció. Mikor ugyanis belátta,

hogy az állam egysége ellen irányuló programja alapján az országgyűlésen nem mehet semmire, bölcsen felhagyott a reménytelen kísérletekkel és ezt nevezte el „passzivitás-nak, ravasz taktikával önkéntesnek akarván feltüntetni a kényszerű tartózkodást. Ezen passzivitás körül, amit biztosra vehetjük, a legközelebbi választási kampány alatt sem fog változás beállani. Az összes pártok egyetértő összefatarta ebben a kérdésben és a kormány magatartása, amennyiben itt tekintetbe jöhet, bizonyára meg fogja majd akadályozni, hogy nemzetiségi program alapján a képviselőházban külön nemzetiségi párt alakulhasson és szétbuzó tendenciát belevihesse a törvényhozásba. Ennek a lehetőségét teljesen kizárja Széll Kálmán miniszterelnöknek a nemzetiségekkel szemben eddig tanúsított és valamennyi párt által helyeselt, épp oly határozott, mint bölcs magatartása. Noha még nagyon korai volna a választások chanceálai foglalkozni arról mégis mondhatunk, hogy amennyiben egyes kerületekben román nemzetiségű jelöltek igyekeznek a választók bizalmát megnyerni, nagy tévedés volna ezeknek a jelöléseknek személyes jelentőségüknek egyéb fontosságát tulajdonítani, vagy azokat Széll Kálmán miniszterelnök nemzetiségi politikájával bármely távoli összeköttetésbe is hozni.

A szabadkőművesség védelme.

— Egy szabadkőműves bójtí levele. —

Egyesült erővel kell a különféle csoportok támadásaival szembe állani; melyek szabadkőművesség, vagy bármí más nevet viseljenek, nyelven, szellemben, erkölcsökben bármennyire különböznek is: egy vagyis egyetemes testté forradva, zárt sorokban összefogva támadnak az egyház ellen, intézik ellene harcukat. De még az alakoskodás álatomos tekervényes utáni is soha nem szűnő munkával sokakat megejtene. Az ekképp nagy számban összehozottak seregével aztán a kezökbe kerített uralom és hatalmi tekintély egész súlyát nem egy helyen Isten házában leigázására fordítják.

(Samassa érsek bójtí leveleiből.)

Nagyon kis időközben kétszer lett aktuális Magyarországon a szabadkőművesség. A mult esztendő vége felé az ingyen kenyér beszéltetett róla, most két hónap múlva egy érseki pásztorlevél foglalkozik vele. Akik csak annyit tudnak a szabadkőművesekről, hogy ezeltől két hónappal a Podmaniczky-utának azótia híressé lett boltját ók nyitották meg az éhezők ezreiszámára, bizonyosan csodálkoznak az egri érsek pásztorlevelén. De legjobban csodálkoznak mi, akik ismerjük valamennyire Samassa József érseket és ismerjük valamennyire a szabadkőművességet is.

Van bizony elegendő okunk a csodálkozásra. A tudós egyházfejedelem, aki eddig, ahányszor megszólalt nyilvánosan, mindig magas filozófikus nézőpontról ítélte meg a dolgokat, hogyan mondhat most olyan kemény ítéletet arról, amit nem ismer? Samassa József, aki olyan sokat tud, bizonyára tudja azt is, hogy amit valaha megtudott a szabadkőművességről, azt mind hamis forrásból tudta. Taxil Leó híres, nevezetes könyve volt az ő forrása. Ez a könyv az indexre került, mikor írója kaegava, esufolódva jelentette ki a diszes főpapi gyülekezet előtt, hogy minden szava annak a könyvnek hazugság, kegyetlen tréfa a szabadkőművességet üldözö egyház rovására. A tréfas franciáit kiátkozták, könyvét elégették. És Eger főpáspora most reha-bilitálja.

Hogyne csodálkoznánk, látva, hogy Samassa József, aki a hitnek, a tudományak, a filozófiának tiszta forrásából szokott meríteni, most ilyen forrásból hord össze anyagot egy heves és méltatlan támadásra?

Keressük a magyarázatát, de sehogysam találjuk meg a régi Samassa Józsefben. Am megtaláljuk mély sajnálkozással ennek az új bójtí leveleinek egyéb részeiben. Ez a bójtí levél szomorú metamorfózisról beszél nekünk, akik eddig az ecclesia non militans tiszteletreméltó, magyar típusát láttuk Samassa érsekben. Annak a magyar papnak a típusát, aki váltig hirdette a léleknek azt a nemes belső dualizmusát, amelyben a hazaszeretet religiója egyesül a keresztény hit szeretetével. Nem mondjuk, hogy nincs már meg ez a dualizmus az ősz egyházfejedelem lelkében; de ez a mostani pásztorlevele nem erről beszél. Hanem beszél arról, hogy a hazaszeretet és az egység csak szines ürügy, amelylyel a nem katolikus intézeteket támogatják, s a katolikus egyház tanításainak megbénítására töreksznek;

beszél az egyház üldözéséről, a szerzetesrendek ellen való gyűlölködéséről, a vallásügyek terén hozott törvényekről, amelyek semmiek és védi az ultramontanokat és egyesülésre buzdítja a katolikusokat, a katolicizmus vélt ellenségei ellen. Ez a beszéd nem a régi Samassa. Ez a beszéd a harcóló papság beszéde. Ehhez a beszédhez már egészen hozzáillik az Isten házát leigázó szabadkőművesség ősi rémmeséje.

Az ecclesia militans zászlaját lobogató Samassán bizony csodálkoznak. De érteni értjük. Mert a harcóló egyháznak, amely Róma világi hatalmát áhítja vissza, méltán nem kedves a szabadkőművesség. Az olasz királyság szüntette meg ezt a hatalmát. Az olasz királyságot szülte az olasz egység. És az olasz egység kivívásából igenis kivette a részét az olasz, de csakis az olasz szabadkőművesség. A világi hatalmát visszavárgó egyház nyelvén megvan az értelme nye annak, amit a pásztorlevél úgy fejez ki, hogy: Isten házában leigázása. De ez az Isten háza nem jelenti a hit templomát. Ezt a leigázást ott, ahol megtörtént, a nemzeti eszme diadalának nevezik a hazafiak. Ezért a diadalért együtt küzdöttek az olasz szabadkőművesek a többi olasz hazafival.

Aminthogy minden nemzet szabadkőművesei mindig ott voltak minden nemzeti küzdelemben, ki a sereg élén, ki a közkatonák sorában. Tanúságot tesznek erről a világtörténelem nagyjai, a hadvezérek, a Wellingtonok, a Nelsonok, Lafayettek (most olvasom egy szabadkőművesi munkában, hogy állítólag I. Napoleon is szabadkőműves volt), azután az államférfiak Mirabeautól és Washington Györgytől Kossuth Lajosig. A katolikus egyházzal talán nem mindenütt lehet elmondani és nem minden korban, hogy együtt küzdött a nemzettel a nemzet igazaiért. Nem a magyar katolikus egyházzal beszéltek, amelynek Pázmány Péterei voltak (ámbar igaz, hogy volt Kolomcsa is), hanem fordítsa tekintetét, aki a história igazságain okulni akar, Spanyolország felé, amelynek gyászos romlását a papság évszázados uralma okozta. Való igaz, a szabadkőművesség ott is szemben állott és ma is szemben áll az egyházzal, mely az inkvizíció retteneteségeivel nyomta el századokon át a szabad gondolatot. Igenis, a spanyol szabadkőművesség küzdött az inkvizíció hatalma ellen és volt része a martiriumban is. De ez a küzdelem Isten egyházának leigázására tört-e vajjon? Torquemada ellen és Arbuez Péter ellen akik harcoltak szent vakmerőséggel, kinpadtól és máglyától meg nem retentve; az Isten ellenségei voltak-e vajjon, s nem-e inkább méltó utódai a krisztusi hit nagy vértanúinak?

Harcolt és harcól a francia szabadkőművesség is a francia klerikalizmus ellen. De a francia szabadkőművesség nem tehet erről. A köztársaság ellen miért támadott orozva a klerikalizmus, szövetkező a monarkizmussal? Miért kellett minden hazafinak sorompóba állania a köztársaság védelmére, amelyet az egyházi kongregációk által szervezett összeesküvés fenyegetett? A francia szabadkőművesek ezt a nemzeti önvédelmet nem csinálták, de igenis ott vannak első csatasorában. Mert ami a hazafi kötelessége, az a szabadkőműves első kötelessége is.

Mert, kedves felebarátain, akiknek a lelkét mostanában nemes hevületbe hozta a magyar szabadkőművesség egyik jótékonyága, ne higgyétek, hogy valami államfőlforgató titkos társaság a szabadkőművesség. Hiszen csak tegnapelőtt olvashatta mindenki, aki újságot olvas, hogy VII. Edvárd angol király lemondott az angol nagypáholy nagymesteri tisztéről, hogy utódja édes testvére, a comaughtli herceg lett, a király pedig megmaradt a szövetség protektorának. Nem volt ez valami szenzációs leleplezés, hanem egyszerű, háromsoros, hivatalos távirat. Az sem titok, hogy Svédországban és Dániában maga a király áll a szabadkőművesség élén. Az sem igen régen volt, hogy Németországban maga a császár volt a szabadkőművesség legfőbb vezetője. Szabadkőműves nagymester volt I. Vilmos is, meg a fia is, III. Frigyes. Sőt most is egy királyi herceg, Frigyes Lipót porosz herceg, a porosz szabadkőművesség védnöke. És mikor erről beszélünk, jusson eszébe mindenkinek, hogy Poroszországban

is, Angliában is az uralkodó nemcsak a világi hatalom feje, hanem egyúttal amott a protestáns, emitt az anglikán egyháznak legfőbb hatósága. Igaz, hogy ezek nem katolikus országok. De az egyház feje talán ott sem istentagadó.

Ami pedig a magyar szabadkőművességet illeti, alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta, nyíltan alkotta meg tehát a maga törvényes egyesületét. Igaz, hogy nem zajos nyilvánossággal, hanem elvonultan munkálkodik, de munkája istenes munka és nálunk, hűla Istennek, békeséges munka, a tiszta emberszeretetnek, a szabad eszmék kultuszának, a nemzeti haladásnak, a társadalmi erőgyarapításnak békeséges munkája. Titkos pedig csak annyiban, hogy nem hivalkodik vele senki, sőt minden elismerést elutasít magától a szabadkőművesség és a szabadkőműves ember.

Samassa Józsefet, Eger hatalmas főpásztorát illendő tisztelettel kérem, ha meg akarja tudni, hogy mi a szabadkőművesség, ne Taxil Leót kérdezze meg, hanem Goethét, Lessinget, Hugó Viktort, Millont, Kasinczy Ferencet, s a világirodalom más nagy szellemeit, akik örökké ragyogó dícsőségük fényével világították meg a mi tiszta és istenes igazságainkat. És higgyen annak a szabadkőműves magyar poétának, aki keresztény lelkész épp úgy, mint ő, aki négy sorban mondta el, hogy mi legyen a szabadkőművesség:

... az első szabadkőműves
Két ezredével ez előtt,
Betlehemben született,
S a neve: Szeretet

Vagy ne higgyen ennek a poétának se, aki talán az ő szemében eretnek. Kérdezzen meg egy másik nagy poétát, aki egy cseppet sem volt kálomnista; aki valamikor a magyarországi szabadkőművesség feje volt, kérdezze meg az érsek ur nagy elődjét, *Pyrker László egri érseket* . . .

Dr. Soltész Adolf.

KÜLFÖLD.

Verekedés a Reichsrathban.

Budapest, február 20.

Az első verekedés megtörtént a bécsi Reichsrathban. Ezt sokan várták, még többen megjövendölték, csak az időpontra vonatkozólag tértek el a viharjósok nézetei. Denikvo megvolt az ujszesszió első díszes verekedése s az osztrák Reichsrath ezzel felvette a tavaly eljett fonalat.

A nevezetes és jellemző ülésről a következő tudósítást kaptuk:

Bécs, február 20.

Viharos levegő ült meg ma a Reichsrath padjait. Mindenki sejtette, hogy botrány fog esni. De hogy a tisztelt ház tagjai összeverekednek, azt mégse várta mára senki.

Az ülés előtt gróf Vetter elnök az elnöki szobába kéréte a különböző pártok vezetőit, hogy még egyszer egyezsére bírja őket a nem német nyelvű interpellációk dolgában. A megbeszélés során csak annyit lehetett megállapítani, hogy a pártvezérek e kérdésben lehetetlen különböző álláspontot foglalnak el s az *egység létre nem jött*. Ennélfogva Vetter elnök kényszerítve látta magát, hogy a mai ülésen *ex praesidio dönteni fog ebben az ügyben*. Együttal arra kérte a klubelnököket, hogy ne tegyék amugy is nehéz állását még nehezebbé. Azután megkezdődött az ülés.

Az ülés elején több kormányjavaslatot és interpellációt olvastak fel. A nem német nyelvű interpellációkat félretették.

Schönerer közbekiajt: Tiltakozunk az ellen, hogy folytatva bevezessék a jegyzőkönyvbe cseh nyelvű interpellációkat!

Wolf: Legközelebb héber nyelvű interpellációt nyújtok be. A kormány és az elnök egérlükba menekülnek a csehek elől.

Általános, feszült várakozás közepette föláll az elnök s nyilatkozik az interpellációk megoenzurálásának jogáról. A ház — ugymond — nemrég leszavazta azt, hogy az elnöki enunuciáció felett vita induljon meg.

Wolf: Az a szavazás érvénytelen!

As elnök: Én tehát elintézetnek tekintem ezt az ügyet s nem engedem a megvitátását. Elkötéltem magamban, hogy a házszabály értelmében engem megillető cenzurajogot a legliberálisabb módon fogom gyakorolni. Ha átnézvén az interpellációkat arra a véleményre jutok, hogy annak egyes részei nem olvashatók fel nyilvános ülésen . . .

Wolf (közbekiajt): Óvoda!

As elnök: . . . akkor a házszabályok 57-ik §-a értelmében előleges határozatot hozok, erről értesítem a tisztelt házat s *ex praesidio* titkos ülést fogok összehívni.

Több hang: Tisztára obturáció!

As elnök (olytatja): Ebben az illető interpelláció egész szövegében felolvassák és én meg fogom kérdezni a házat, vajjon el akarja-e határozni a teljes szövegnek nyílt ülésen való felolvasását. Ezt a határozatot végre fogom hajtani. Végül kérem, hogy ebben a dologban ne támaszszanak nehézségeket és támogassanak nehéz földatomban.

Ellenbegen (szociáldemokrata) elvirsai nevében kijelenti, hogy nem járulhat hozzá az elnök kijelentéséhez. Nem fogjuk megegedni, hogy azt az egyetlen jogot, mely a képviselőnek megmarad, az elnök akár liberális, akár illiberális módon elvegye. Politikailag éppen nem okos oly házban, mely annyira tul van terhelve villamos feszültséggel, tulizgatott hangulatokat provokálni. Ha az elnökség meg akarja felalni a trónbeszéd felhívásának, úgy nem gyűjtene össze gyujtányagot a házban, mert ez ujbol alkalmat adhatna az obstrukcióra. A szónok konstatálja, hogy a házszabályok nem tartalmaznak intézkedést az interpellációk cenzurálására nézve. Nem lehet analógiát találni az enők ama joga közt, hogy valamely szónokot félbeszakítson és az interpellációk cenzurálása közt. A szónok végül indítványozza, hogy nyissák meg a vitát az elnök nyilatkozata fölött.

A szavazásnál az indítvány mellett a csehek, a nagynémetek, a szociáldemokraták és néhány délszláv áll fel. Az indítványt 178 szavazattal 98 ellenében elvetették. (Pfüj-kiáltások a csehek, nagynémetek és szociáldemokraták padjain. Hosszantartó zaj és felkiáltások a nagynémetek részéről.)

Wolf: No elnök ur, csak merje az én interpellációmint cenzura alá venni!

Iro: Csak Ausztriában lehetséges egy olyan parlament, amely önmaga teszi tönkre a saját szabadságát.

Hofer: Államügyészek delegációja ez!

Wolf: Ezt Prade íozte ki, az elnök meg most kanalazza.

Stein: A legtöbb osztrák államügyész gazember.

Iro: Hozzák vissza Metternichet! Itt Metternich szelleme kísért.

Stein: Európai szégyen, hogy ezt a javaslatot visszautasították!

Körülbelül negyedóráig tart a zaj.

As elnök szólásra hívja fel Brzorad képviselőt.

Wolf: Én kértém szót!

As elnök: De én már előbb megadtam a szót Brzorad urnak, tehát így lesz.

Wolf: Minő fenegyerek a kapitány ur!

Brzorad kérdi, hogy miért nem olvassák fel a többi interpellációt is.

Erre nagy zaj támad a csehek padjain. Sokan ezt kiáltják:

— Válaszoljon rögtön! Miért nem válaszol tüstént?

As elnök: Erre majd az ülés folyamán felelek. Ismét nagy zaj támad erre a csehek körében.

Mind követelik, hogy az elnök azonnal válaszoljon.

Klofao cseh képviselő szólásra jelentkezik és csehül kezd szónokolni.

Gunyos kacagás hallatszik a nagynémetek sorából:

— Nos elnök ur, tudja-e, mit beszél ez? Fordítsa le magának!

Iro: Cenzurálja meg Klofac beszédét, ha tudja. Ez az ön kijelentésének a logikája!

Schönerer: Ostobaság! Hajmeresztő ostobaság! Hol van a cenzura?

Klofao tartós, nagy zaj közepette a terem közepére megy, ott megáll a miniszterek zsöllei előtt és hevesen hadonázva, cseh nyelven folytatja beszédét.

Mikor a végére ér, darabokra tépi a házszabályok egy példányát s a miniszterek felé dobja a papírfoszalványokat.

Hangok a nagynémet pártból: Nagyszerű! Ez a ház munkaképessége!

Báró Vasszilko román képviselő megragadja Klofacot és el akarja terelni a miniszteri zsöllek mellől.

Erre több cseh-radikális képviselő odarohan és öklével fenyegeti Vasszilko képviselőt.

Vasszilko és a csehek közt már-már verekedésre kerül a dolog.

Szerencsére Gniewoszi képviselő és Repka arki-mandrita közbelépnek s magukkal vezetik Vasszilkot.

Egy másik verző szerint egy cseh radikális egy tintatartót akart a miniszterek padjáról elragadni s Vasszilko csak erre rohanta meg.

A terem közepén ezalatt óriás zaj tombol, Wolf összeszóllaikozik néhány csehvel s midőn ezek egyike megfenyegeti, odakiált neki:

— Ne próbálja meg, különben úgy pofonvodom, hogy kivőpül mind a foga!

A nagy zaj közepette szóhoz jut Berwinski és kifogásolja a gyorsírói naplót.

Wolf hosszu, heves beszéd végén azt mondja, hogy ez a parlament nem ér egy pipa dohányt. Ajánlja az ülés berekesztését.

Ezt az ajánlatot visszautasítják. A keresztényszocialisták hangosan kacagnak. A nagynémet-párt ilyléle közbekiajtásokat hallat:

— Csirkefogók! Komédiások! Komédiás polgármester!

Mayer keresztényszocialista Steinhez fordulva: Humpeller!

As elnök egy kijelentése után Wolf felkiált:

— Mondja, hogy nem fogad el nem-német nyelvű interpellációt. Akkor a csehek két ülésen botrányt rendeznek, a harmadikon majd kidobjuk őket!

Végre szóhoz jut az elnök.

Wolf szidalmakat szórt feléje, a csehek pedig dühöngve követelték, hogy báró Vasszilkot utasítsa rendre.

As elnök végül beszélni kezdett, hogy a nem-német nyelvű beadványokról nyilatkozzék. Kijelentette, hogy az elnökség már öt napja foglalkozik ezzel a kérdéssel. Az osztrák parlamentben 1899. november 14-ig az volt a szokás, hogy az interpellációkat német nyelven terjesztették elő és ugyanazzen a nyelven vették a jegyzőkönyvbe. Ettől a szokástól még akkor sem tértek el, amikor szláv emberek ültek az elnöki székbén. As elnök tárgyalást folytatott a pártokkal, de nem sikerült megállapodásra jutnia.

Schönerer: Nem kell megállapodás, csak a házszabályok az irányadók.

As elnök: Mind a mellett remélem, hogy jóváhagyják ideiglenes intézkedésemet, mely nem akar a kérdés végleges megoldása lenni, de alapjául szolgálhat egy kompromisszumnak.

Schönerer: Nem kell kompromisszum!

As elnök: A kiindulás, hogy minden képviselő a maga nyelvén beszélhet.

Wolf: Stranzski majd héberül fog beszélni!

As elnök: Kétségtelen ugyanis, hogy sok képviselő nem tud németül.

Wolf: Sőt van itt sok analfabéta is!

As elnök: A jogegyenlőség megkívánja, hogy minden képviselő anyanyelvén terjeszthesse be interpellációját, de viszont az összesség is megkövetelheti, hogy tudomást nyerjen az idegen nyelvű interpellációk tartalmáról. Azért tehát úgy fog eljárni, hogy elfogadja a nem német nyelvű interpellációkat. Így a házszabályok szellemében jár el. (Nagy zaj a cseheknel.) Ezeket az interpellációkat haladéktalanul közli az érdekeit miniszterekkel és gondoskodik róla, hogy mennél előbb hiteles német fordítás birtokába jöjjen. (Nagy zaj a cseheknel.) A gyorsíró a jegyzőkönyvbe beleveszi ezt a fordítást amelyet az eredeti szöveggel együtt szétoszt a képviselőház között. (A csehek nem voltak megelégedve ezzel a nyilatkozattal és éktelen lármát csaptak, amit viszont a németek vetek rossz néven.)

Molk: Csak bátran a csehek ellen!

As elnök: Azt hiszem, hogy elfogulatlanul cselekedtem. (Zajos helyeslés a német centrumban.)

Erre egy oszomó cseh agrárius és német radikális kért szót, hogy az elnök nyilatkozatáról vitát provokáljon.

As elnök: Senkinek sem adom meg a szót!

Viharos ellenmondás volt a válasz erre az elnöki enunuciációra. A csehek és a nagynémetek *fütyöltek, ordítottak, lábukkal dobogtak*, de az elnök meg nem ijedt ettől a fürgetegtől és ujbol kijelentette:

— Senki sem fog beszélni!

— Ez hát a szólásszabadság? — kiáltották a csehek és ujbol Klofacot akarták utánózni. Wolffal együtt, aki szintén háborgott, *felorgatták a házszabályoknak a padokon heverő példányait és az elnöki emelvény felé hajították.*

A miniszterek ijedten hagyták el helyüket, de az elnök véget vetett a jelenetnek. Lesietett emelvényéről, harsány hangon kijelentette, hogy az ülést berekeszti s a legközelebbi ülést csütörtök déli 12 órára tüzi ki.

A képviselők még sokáig együtt maradtak és izgatottan tárgyalták a mai ülés botrányait.

Bécs, február 20.

A parlamenti helyzet vígasztalan. Általános az a vélemény, hogy aligha sikerül egyhamar a rendet helyreállítani s a legközelebbi ülésen a mai botrányok ismétlődni fognak. A lengyelek, a német néppárt és a centrum hívei az elnök mai határozatával egyetértenek. A csehek között két árnyalat van. A mérsékeltbtekek s egyuttal a kisebbek nem helyeslik ugyan az elnök enunuciációját, azonban obstrukcióra sem hajlandók. A radikális csehek el vannak tókelve, hogy minden ülésen, az elején és végén s minden al-

kalommal a legerősebben és a leglámásabban megindítják újra a vitát a cseh interpellációk felett.

Beláthatatlan, hogy ez a mozgalom milyen nagy dimenziókat fog ölteni. Annyi bizonyos, hogy a parlamenti gépezet így végleg megakad. Azok, akik munkaképessé akarják tenni a Reichsrathot, a házszabályok 43. szakasza alapján az első mai nyilatkozatát külön bizottsághoz ahajrák utasítani. Pártkülönbség nélkül elismerik, hogy nem fog teljesülni az uralkodónak a tegnapi udvari bálon kifejezett azon óhajta, hogy a parlamenti helyzetben világosságot, a parlamentben magában pedig munkaképességet szorítva látni. Már a legközelebbi napokban felmondja a szolgálatot a Reichsrath, ha csak csoda nem történik.

A cseh-klub mai ülésén Zacek második al-elnök bejelentette lemondását, mert nem ért egyet az első mai nyilatkozatával. A klub nem vette tudomásul a leköszönést azzal a megokolással, hogy a második alelnök akarata ellenére mondotta ki a határozatot gróf Vetter elnök.

A centrum szláv tagjai helyeslik a cseh-klub állásfoglalását. Holnap délelőtt a centrum-klub ülést fog tartani.

A radikális eszek elhatározták, hogy tömegesen fognak benyújtani interpellációkat a következő fogják, hogy azokat csehül olvassák fel.

A baloldali pártok vezérei kijelentették, hogy az első mai nyilatkozata nem elégitte ki őket, de tekintettel a súlyos politikai helyzetre elfogadják az első nyilatkozatát és nem engedik meg, hogy az interpellációk felett vita legyen. Hasonló határozatot hozott a lengyel-klub.

Beszélik, hogy Klotác, a mai botányi hőse, a holnap ülést minden lehető és lehetetlen módon meg fogja akadályozni.

Bécs, február 20.

A *Deutschnationale Correspondenz* szerint Schönerer a holnap ülést indítványozni fogja, hogy a ház Vetter elnöknek rosszallását és bizalmatlanságát fejezze ki és szállítsák fel az elnök, hogy az interpellációknak nyelvbéli kezelésére vonatkozólag tett mai kijelentését vonja vissza.

A délafrikai szabadságharc.

London, február 20.

A *Daily Telegraph* jelenti De Aarból: Egy 50 főnyi boer osztály éjjel kiskisikát okozta Taabos közelében, De Aar és Naauwport közt egy kafferek által vezetett szeszvonatnak s tüzelt a vonatra. Két kaffer és egy yeoman elesett. Közben odaérkezett páncélos vonatok Pompomágyukkal lőtték a boerokra, akik közül egy elesett, tizet pedig elfogtak.

London, február 20.

Az esti lapok pretóriai táviratokat közölnek, melyek szerint az a vonat, mely tegnap reggel Vereonéging és Johannesburg közt kiskisikát, Kitchener podgyászát szállította és közvetlenül egy másik vonat előtt ment, melyben Kitchener De Aarból Pretóriába tért vissza. Négy podgyázkocsit összerakott, egy mozdonyvezető életét vesztette. A boerok kárékat és kocsikat tartottak készen, hogy a kiskisikát tartalmát elszállítsák, de a második vonat páncélos kocsija által folytatott tüzelés elűzte őket.

London, február 20.

A reggeli lapok jelentik Fokvárosból, hogy ott híre jár, hogy Steyn elnököt elfogták.

Fokváros, február 20.

Theron, az afrikander-bond elnöke elhatározta, hogy azt válaszolja a békeköveteknek, hogy a bond-alkotmány alapján nem ismerheti el a biztosok állását s nem kezdhet tárgyalást oly testülettel, amelynek elvei eltérnek az afrikander párt elveitől. Mindazáltal fölajánlja szolgálatait a hatóságoknak, hogy a békét mindkét részre nézve tisztességes feltételek mellett és egyetértve az afrikander párt kijelentett politikájával, ismét helyreállítsák. Itt nem fordulnak elő újabb pestis-esetek.

London, február 20.

Fokföldön a helyzet nem változott. De Wet csapatait Flumer angol tábornok 17-én utólérte, de a boerok kivágták magukat, és elmenekültek.

London, február 20.

A *Sketch* című hírlap A császár és Krüger cím alatt a következőket írja: Titokban, de egy kifogástalan tekintélyre hivatkozva, emondták nekünk, hogy a német császár nagyon határozottan nyilatkozott Krügerrel. Ha emberünk jól van értesülve — és nem kétekelhetünk benne, hogy így van a dolog — Vilmos császár azt mondta:

— Ha ez a Krüger Berlinbe mert volna jönni, ott gyalogságnak egy csapata töltött fegyverrel fogadta volna.

Ez bizonyára arra a dologra vonatkozik, hogy Krüger Párisban a német nagykövet intette, ne lépjen át a határon és Krüger mindamellett Kölnbe ment ahonnan, — mint tudjuk, — el kellett vonulnia Hollandiába. Bizalmi emberünk azt is emondta, hogy a császár a brit tábornagyot bot eltagadással szimpátiáját fejezte ki és hogy befolyása Délafrikában Angolország pártján van. A császár azt is mondta:

— A világ békéjét, hadserjűnkét és flottánkat egyesítve, Angolország és én tartjuk a kezünkben.

London, február 20.

Chamberlain a felirati vita folyamán több hozzá intézett kérdésre azt válaszolja, hogy a kormány politikája a délafrikai kérdésben nem változott. Azután ismétli Transvaal és Oranje jövődéli kormányzására vonatkozólag tett korábbi kijelentéseit.

Brodrick hadügyminiszter fölvilágosítást ad arról, hogyan teljesítették Kitchener kívánságait. December 13-án 2500 lovas és 1000 lovasított gyalogost ígértek neki és ezek most már részt vesznek De Wet üldözésében. Kitchenernek március végén rendelkezésre állanak az összes lovak, amelyeket kívánt és lovassága 20.000 emberrel szaporodik. Kívánatos, végzi a miniszter beszédét, hogy a tábornokok, akik tízenöt hónap óta a harctéren vannak, háza jöjjenek pihenni; helyettük odaküldjük mindazokat a tábornokokat, akiket Kitchener kíván.

London, február 20.

A *Birmingham Post* állítása szerint Krüger levelet írt Edvárd királynak, melyben részletesen kifejtette a transvaali háború multját, jelenét és jövőjét.

A khinai bonyodalom.

Budapest, február 20.

Második nagy hadjárat előtt áll most a khinai bonyodalom. Gróf Waldersee főparancsnok, látva, hogy a követek hetek és hetek óta hiába tárgyalnak a khinai meghatalmazottakkal a bűnösök megnyitése dolgában, elhatározta, hogy haddal indul Szinganfuba s erőhatalommal kényszeríti a khinai udvart a hatalmak követeléseinek teljesítésére. Mumm von Schwarzenstein német követ értesítette is Li-Hung-Csangot és Csing herceget arról, hogy a tervezett és előkészített nagy expedíció e hó 23-án elindul, ha addig a khinai nem teljesíti a hatalmak követeléseit. A kivánsi meghatalmazottak erre azt kérdezték, hogy mekkora esapaterőből fog állani az expedíció. „Elegendőből ahhoz, hogy Szinganfuba érjen”, volt a válasz. Li-Hung-Csang erre rögtön telegrafált a császárnak, kérve, hogy járuljon hozzá a hatalmak követeléseibe. — A német követ után az angol követtség meghatalmazottja adta tudtára a khinai uraknak, hogy az angolok már beleuntak a várakozásba s hogy az angol csapatok részt fognak venni az expedícióban; szombaton elindulnak s addig nem pihennek, amíg az egész udvar a hatalmukban nem lesz. Li-Hung-Csang és Csing erre második sürgőnyt küldtek sietve a császárnak. — Alig hogy ezt elküldték, jött Li-Hung-Csanghoz a japáni altasé s közölte, hogy a japánok, mivel Waldersee parancsnoksága alatt állanak, szintén részt fognak venni az expedícióban. — Most harmadik sürgőnyt ment a császárnak, s ebben meg volt említve, hogy csupán két fejre nézve van még differencia: az egyik a Csao-Su-Kiao, a másik a Jing-Mien vállán nyugszik ez időszert; és ha onnan le nem üttenek, az expedíció az óriási vagyoni káron kívül ezer meg ezer lúséges alattvalónak az életébe fog kerülni.

Ez hatott, mert legújabb jelentések szerint az udvar beleegyezett mindenbe, csupán néhány lényegtelen pontra nézve ohajt még felvilágosításokat kapni.

Ez, eddig az expedíció története. Arról, hogy az oroszok részt vesznek-e az expedícióban, semmit sem hallunk; de hogy a franciák benne lesznek, mutatja az, hogy Voyron francia tábornok mint parancsnok fog szolgálni Waldersee alatt. Amerika természetesen tiltakozott az expedíció ellen, de — épp oly természetesen — tiltakozását nem vették figyelembe.

Washington, február 20.

Egy ideérkezett tegnapi keletű távirat jelenti: Csing és Li-Hung-Csang táviratot kaptak az udvartól, mely azt mondja, hogy az udvar a hatalmak összes követeléseit teljesíti, bár néhány kevésbé

jelentékeny pontra nézve még közelebbi felvilágosításokat fog kívánni. A követek biztosra várják, hogy a hatalmak feltételeit legkésőbb csütörtökig korlátlanul elfogadják.

London, február 20.

A *Times* jelenti Pekingből: Khinai forrásból eredő értesülések szerint az udvar rendeletet bocsátott ki, amely szerint a követeknek a büntetéseket illető követeléseikhez teljesen hozzájárul.

London, február 20.

A *Standard* és a *Morning Post* jelentik Tien-cinből, hogy az expedíció március elsején fog elindulni.

London, február 20.

A *Morning Post* pekingi jelentése szerint Waldersee maga fogja vezetni az expedíciót. Alatta Voyron francia tábornok egy parancsnokságot fog átvenni.

London, február 20.

A Reuter-ügynökség jelenti Washington-ból tegnapi: Conger táviratát, melyben a tervezett expedícióról jelentést tesz, ma a minisztertanács elé terjesztették. Hír szerint Conger a követek gyűlésén kifogást tett az ily ellenséges mozdulatok ellen; óvásának azonban nem adtak helyt, mert a többi követek kijelentették, hogy nincs felhatalmazásuk arra, hogy a katonai hadműveletekre befolyást gyakoroljanak.

HIREK.

Budapest, február 20.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A honvédelmi miniszter üdvözlése. Az országgyűlési képviselő ma a következő üdvözlő iratot küldték báró Fejérváry honvédelmi miniszternek:

Báró Fejérváry Géza v. b. t. t. honvédelmi miniszter urat az egészségi állapotában beállott határozottan kedvező és legújabb állapotában óhajtott mielőbbi főgyógyulást garantizáló jordult alkalmából szívők melegével a legújabb örömmel és bensőséggel üdvözljük.

— A cár Ajaccioiban. A cárnak — mint Pétervárról írják — enyhe éghajlata van szüksége s orvosai nem engedik, hogy északnyugoti Oroszországban töltsön a tavaszt. Ugy látszik Ajaccioiba készül a cár, mert egy orosz egészségügyi tanácsos, egy orvos és egy udvari futár Ajaccioiba utazott, hogy ott alkalmas üdülőhelyet keressenek. Kétséges azonban, hogy találjanak-e ott megfelelő helyet, mert az egyetlen hotel nagyon kicsiny s a környék villái sem megfelelőek.

— A *Times* kiadója a Hásban. Érdekes vendége volt ma a képviselőháznak: sir Walter, a világ leghíresebb japánjának, a *Times*nek kiadója, aki a világ-lap bécsi levelezője, Lovino társaságában jött hozzánk, hogy megismerkedjék a magyar viszonyokkal és megtekintse fővárosunkat. Sir Walter és munkatársa hosszabb ideig elbeszélgettek a képviselőházban több politikussal és délfelé távoztak el a város megtekintésére. A két angol újságíró Sturm Albertnek, a *Times* budapesti levelezőjének vendége.

— A pártai mezőgazdasági kiállítás. Említetük, hogy a földművelési miniszter ki fogja állítani a városligeti iparsarnokban apáris kiállításon bemutatott mezőgazdasági, erdészeti, vadászati és kertészeti csoportokat. A miniszter megbízottai ma vették át a kereskedelmi muzeum igazgatóságától a kiállítás céljaira kért területet.

— Orosz francia barátkozás. Penderec, a francia hadserég vezérkari főnöke a minap Pétervárra utazott, hogy Loubet elnök nevében üdvözlje a cárt szerencsés főgyógyulása alkalmából. Az *Echo de Paris* azonban most arról értesül, hogy Penderecnek más titkos missziója is volt. Oroszországban ugyanis nagy nyugtalanságot okozott André francia hadügyminiszternek számos reformtervezete. A vezérkari főnöknek, állítólag, most az a feladata, hogy az ebből eredő esetleges félreértéseket Oroszországban osszassa el.

— Millió alapítvány. Majna-Frankfurtból táviratozták: A városi képviselők tegnapi gyűlésén a főpolgármester közölte, hogy Speyer Hugó bankár egy millió márkás alapítványt tett tudományos vállalkozások előmozdítására.

— A marosvásárhelyi áldozatok özvegyei és árvái számára B. M. (Fegyvernek) 1 koronát küldött be hozzánk. Az adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Miss F. és Viktória halála.** Regényes összefüggésbe hozza a *La Patrie* mal száma Viktória angol királynő halálát egy amerikai demi-mondainevel, aki a *Connaught* herceget, VII. Edvárd király öccsét haláljába kerítette. Ez a hölgy, akit a *La Patrie* csak *Miss F.*-nek nevez, azt akarja, hogy a herceg váljon el feleségétől és öt vegegye. Erről a liaisonról az egész angol udvar tudott és végre Viktória királynőnek is fülébe jutott a hír. December havában történt, hogy a királynő Osborneba hívatta *Connaught* herceget és felszólította, hogy a család méltóságának megóvása végett hagyja abba azt a botrányos viszonyt. A herceg azonban azt felelte, hogy ő azt a hölgyet annyira imádja, hogy nem tud nélküle élni és nem hajlandó vele szakítani. Erre a királynő elájult és több napon át ágybanfekvő beteg lett. *Connaught* hercege ezután még azzal fokozta a botrányt, hogy *Miss F.*-fel mindenütt nyilvánosan jelent meg. Erre a királynő a herceget és *Roberts* lordot Osborneba rendelte együttes kihallgatásra és fia jelenlétében felszólította *Roberts*-t, hogy — mint a hadsereg főmarsallja — parancsolja meg a *Connaught* hercegnek, hogy azonnal menjen Délafrikába. A herceg azonban ennek a parancsnak is ellenszegült és ott kijelentette, hogy elléli a háborút és össze-vissza szítja *Chamberlain*-t, aki ezt a lelketlen háborút előidézte. Nagy haragra gerjedt erre a különben is kimerült királynő és ennek következtében agyszélhűdés érte. Három hét múlva aztán a királynő meghalt.

— **Az elkobzott Szép Heléna.** Bécsben járványos lett az aniz-kártya pör. Csak nemrégiben patant ki ott egy aniz-botrány, s most megint irnak a bécsi lapok egyről. Nem olyan csunya, mint a mult-kori, de jellemző, hogy milyen könnyelmű az eljárás e körül a dolog körül. Az újabb ezen a következő: *Bleibtreu-Römpfer*, a Burgtheater tagja a minap együtt sétált a feleségével. Megállnak egy papírkereskedés kirakata előtt, hogy a képes-levelezőlapokat nézgessek. Egyszer csak meglepetten kiált fel az asszony. Egy levelezőlapon Szép Heléna nagy jelenetében öngyógyt isméri fel, sőt a kép alatt ott is volt a neve: *Bleibtreu*. A kép nem volt szeméremértő, de azért mégis visszaadás történt. *Bleibtreu-Römpfer*-nek, aki maga is művésznő meghatalmazta ügyvédjét hogy tegyen közzét, mert ő soha senkinek engedélyt nem adott képeinek reprodukálására. Ő ebben a szerepben soha túl nem lépett. Egyszer S. udvari fényképész műtermében bizalmas barátai körében jelenlétében tréából levettette magát Szép Heléna jelmezében, de egyenesen megiltotta, hogy ezt a képet akár a kirakatra kitegyék, akár sokszorítsák. Az anizgyáros csakis ebből a műteremből szerezte a képet. A közzététel első eredménye az lett, hogy az összes Szép Helénás képeslevezőlapokat elkobozták.

— **Milán hagyatéka.** Milán király — mint Bécsből táviratozták — nem hagyott végrendeletet, csak éppen egy levél maradt tőle, amelyet Ferenc József királyhoz intézett s amelyben temetése felől intézkedett. Milán hagyatéka a bécsi lakás-berendezés és 36,000 frank készpénz, amit iróasztalában találtak; ez volt utolsó havi járandósága, amelyhez betegsége alatt alig nyult. Milán király adósságainak rendezésére évek előtt egy pétervári banknál 1.140,000 rubelnyi kölcsönt vettek fel, amelyért a szerb állam kezességét vállalt. Ezenkint 360,000 frank volt Milán király járandósága s 40,000 frankot kapott mint főparancsnok, ezt az összeget azonban a hadsereg céljaira fordította. Hátrahagyott iratai között diplomáciai okmányokat találtak régi kedvence tervéről, a Balkán-államok federációjáról, amelyet Ausztriának, Magyarországnak, Angol- és Törökországnak kellett volna biztosítani. Ezt az eszmét akkoriban ezeknek az államoknak a vonakodása húsította meg.

— **A hideg.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hőmérséklet valamivel feljebb szállt, de az egész országban nagy a hideg. Az ország összes kisebb folyói — kivéve egy-néhányat — fenéig vannak fagyva. Régen nem történt, hogy a Száva és Dráva jégterlaszokat kapott, ami az ideig telen bekövetkezett. A Dunán és Tiszán a viszonyok tegnap óta alig változtak. A Duna jége 10–25 centiméternyi vastagságban áll Budapestnél, fölfelé közel Esztergomig, s Bajáti Paksig. Innen lefelé egész Orsováig zajló jég van. Budapestnél a víz tegnap óta 7 centiméterrel esvén, mai magassága 205 centiméter. A földművelésügyi minisztérium jelentése szerint az egész Dunán a víz apadó jellegű.

— **Ingyen kenyér.** A Podmaniczky-utcai kenyérszót boltban tegnap 13,500 darab kenyert osztottak ki. Ujabb adakoztak: *Gáspár* Fülöpnek 10 korona 50 fillér. *Háztartási iskola* nővédekének gyűjtése 25 korona, *Névtelen* 60 kgr. G. J. 20 kgr. kenyér.

— **Jótekonyság a telefonon.** A jótekonyság gyakorlásában a legmodernebb eszköz is mozgósítja az ember. A villamos jótekonyság csakugyan egészen új módja annak, miként lehet szenvedő emberek nyomorát enyhíteni s csakugyan meglepő dolog az, amit a Telefon-Hirmondó igazgatója, *Mérő* Lipót tervez. A *Telefon-Hirmondó* e hó huszonötödikén fél kilenc óra-
kor hangversenyyel egybekötött estélyt rendez, melyen a fővárosi művészgárda kitünőségei vesznek részt. A nagyközönség a kagylókon keresztül hallgathatja a koncertet s ezt az élvezetet jótekonny adományokkal honorálja. Az adományokat a beszélő újság kiadóhivatalába kell küldeni, hol a legkisebb adományt is hálás köszönettel fogadják.

Az érdekes estélyen a háziasszonyi tisztet dr. *Neumann* Arminius uró vezetése alatt a VII. kerületi közjótekonysági egyesület hölgybizottsága viseli. A közreműködők névsora a következő: *Bosnyákné Lenkey* Hedvig, *Haraszthy* Hermin, *Hegyesi* Mari, *Kordán* Mariska, *Kobler* Elza, *Meszlényi* Adrienne, *Nagy* Ibolyka, *Pártosné Bartolucci* Viktória, *Szilágyi* Arabella, *Szojyer* Ilona, *Zilahy*né *Singhofer* Vilma, *Hegedűs* Ferenc, *Kiss* Béla, *Kornay* Richard, *Makai* Emil, *Molnár* Ferenc, *Szendrői* Lajos, *Takács* Mihály, *Vizváry* Gyula, *Zilahy* Gyula.

— **Bőjt elején.** A rövid farsangnak is bőjt a bére. Annak az egypár heti lumpolásnak, mely kevés örömet, kevés házasságot hozott és töménytelen pénzt emésztett meg, most a csöndes megnyugvás, a keresztényi kontempláció volna a következménye. A dolog úgyesen, sőt nagy bölcseséggel van kigondolva. Aki néhány hétig vigadott, az most már komolyodjék meg, éljen a hivatásának s a világi hívságokról lemondva, komolyságra adja a fejét, Sajnos, a dolognak előre nem látott akadályok gördülnek útjába. Vajjon, hogy szálljanak magukba azok s hogy komolyodjanak meg azok, akik nem vigadtak? A bőjt szomorúságból ezuttal egész társadalmi elméletet lehet fölépíteni, a szegények, éhezők és nyomorultak teóriáit. A bőjt akkor bőjt, ha nagy évek után következnek; mikor örökösben nem eszik az ember, akkor koplalásnak és nyomornak hívják.

A mai szomorú bőjt ezzel az akkorddal kezdődik. Erről zongenek a kis kápolnák csemetyűi és ezt harsogják a nagy bazilikák öblös hangu harangjai.

— **A tetemnéző bálja.** Az amerikai ötletesség maholnap kimeríti az abszurdumokat és polgárral rubázta föl a télyt. Ami ezelőtt gondolat itt, a vén Európában valaha megfogalmazott, az mind először a Poé Edgár hazájának perverz találmányoságával szemben. Egyébiránt nem akarjuk senki izlését befolyásolni s akinek úgy hozza magával a gustusza, kedvesnek és kedélyesnek tarthatja az idahoi állam tetemnéző javára rendezett jótekonnyelű táncmulatságot. *Wardner* városában ahová a tetemnéző tervezik, stilszerűen rendezték egy a humánus élnak hódoló bankettet, mint a rákövetkező táncestélyt. Az enni- és innivalókat koporsókban helyezték el és ugyancsak koporsókból állították össze hölgyek számára az ülőhelyeket. A férfaak azokról a márványasztalokról szedgették a hideg ételeket, melyeken annakidején az ismeretlen halottakat fogják kiteríteni. A tárgyokat temetkezési jelvények díszítették, poharakul pedig azokat az üvegeket használták melyekben az orvosok a bebalzasozáshoz szükséges folyadékokat fogják tartogatni. A táncmulatság fényesen sikerült és a fiatalok halált megvető vidám hangulatban rugdalt a padlót. Ezzel az amerikai rekorddal szemben igazán előpörülnek az európai különökdések, mint például a wiclicai sóbányákban megtartott bál, vagy az a kis táncünnepély, melyet az olasz borok nagykereskedői *Asiában* egy ezer hektős hordóban rendeztek, ahol száz pár táncolta a francia négyest.

— **A majom-imitátor.** Pécsen mostanában egy *Dunai* Árpád nevű ur mint majom-imitátor lép fel. Azt is elmondja magáról, hogy egy másik majom-imitátornak nagytehetségű tanítványa s hogy mutatóványait az egész országban tetszéssel fogadták. A majom már magában véve is utánzó; milyen érdekes lehet tehát az, amikor valaki — a majmot utánozza. A majom az embert utánozza, tehát *Dunai* urat is. *Dunai* ur viszont azt utánozza, hogy őt hogyan utánozná egy majom. *Dunai* ur hitünk szerint a legkomplikáltabb utánzó ezen a világon.

— **Debrecen krónika.** Nagy Imre, 20 éves gazdálkodó, szülei lakásán vadászlögyverrel föbe lötte magát; rögtön meghalt. — *Szilágyi* József közbuzsár beleszeretett egy *Kiss* Giza nevű leányba és feleségül kérte, de a leány nem ment hozzá. Ma reggel újra a leányt. Az ismételt tagadó válasza *Szilágyi* előírította revolverét és rálőtt a leányra, de a golyó a falba ment. *Szilágyi* erre önmagát lötte agyon.

— **A Deschanel szalonkabátja.** Európa összes számbavehető lapjai megemlékeztek a francia képviselőház elnökének, *Deschanel*-nek esküvőjéről, amely oly fényes volt, hogy rendőrök tartották fenn a rendet a templom előtt. *Deschanel* ifjú nevelő most már Nizzában van s bizonyára keveset törődik azzal, hogy a francia fővárosban mennyit beszélnek — a szalonkabátjáról. *Deschanel* ur ugyanis ezen az előkelő esküvőn, amelyen maga a köztársaság elnöke volt az egyik tanu — szalonkabátban jelent meg. A násznáp urai mind frakkot öltöttek, csak éppen a vőlegény elegáns, karcsu alakjához simulott egy hosszú fekete szalonkabát. Miután pedig Párisban *Deschanel*-t tartják a legnagyobb divattekintélyek egyikének, az ő utána következő vőlegények bizonyára meg fogják vetni a frakkot és szalonkabátban mennek az oltár elé. A lapokban valóságos kis vita indult meg a szalonkabát-kérdés körül és csak ma oldotta meg a *Figaro* azt a kérdést, hogy *Deschanel* ur miért ment szalonkabátban a pap elé. A francia képviselőház elnökének hivatalos kosztümje a frakk és a fehér nyakkendő s *Deschanel* nap-nap után — mint mi a rendes ruhánkat — állandóan fölveszi a frakkot délután két órakor s le se veti már aznap. Ez az ő rendes, hogy ne mondjuk: munkaruhája. Most pedig bizonyára úgy gondolkodott, hogy esküvőre legálább is illendő nem abban a ruhában menni, amit mindennap visel és fölvette a szalonkabátját, ami rajta olyan ritka, mint rajtunk a frakk. Most tehát nyugodtan alhatik tovább Európá, hála az égnek tudjuk, miért vett *Deschanel* szalonkabátot. És a vőlegények is bátran fölvehetik ezentul is a frakkjukat, bármily előkelő is az esküvő...

— **Hogyan kell kabátoltajt fogni?** A *Royal*-szállóban az utóbbi időben gyakran fordult elő kabátlopás. Így az elmúlt bétén egy előkelő orosz vendég drága prémel bélelt 500 forintos kabátját lopta el az élelmes tolvaj s ugyanakkor a szállóbeli pincérek egyikének is eltűnt a kabátja. A szálló jóírneve érdekében a személyzet mindenfelé nyomozta, de eredménytelenül a tolvajt. Végre is *Kovács* János, a szálló mechanikusa vállalkozott a tettes kézrekerítésére. Vasárnap délelőtt az előcsarnok ruhafogásának egyik szögét villamos készülékkel látta el, mely — ha a rajta függő kabátot valaki leemelte — ösöngetni kezdett. Saját kabátját tettes ki osalétknek s kitanította az előcsarnokban sürgő-forgó személyzetét a csöngetés esetére. Délelő — mikor már az élnék forgalmu szállóban előforduló sok dolog között majd elfeledték a kabát és a csönögő dolgát — hatalmasan esüingelni kezd a ruha-fogas villamos készüléke. A szolgák rohannak a jelzett fogashoz, hol egy elegánsan öltözött ur a legnagyobb nyugalommal gombolkodott be a mechanikus téli kabátjába. A szálló személyzete hamarosan lefűlelte a kabátoltajt s vitte nagy diadalal az igazgatósági irodába. Rögtön értesítették a rendőrséget is a sikerült fogásról. A tettes, aki rendes vendége volt a szállóbeli kávéháznak és étteremnek, zavarában mindent megvallott, de különben is belső szében meglelték a pincér pár nap előtt eltűnt kabátbeléséből kitépott monogrammot is, meg egy csomó téli kabátból szóló zálogjegyet. A rendőrség letartóztatta a kabátoltajt.

— **A láda már megvan.** Már irtunk arról, hogy *Vilma* királynő esküvős vendégei közül *Transvaal* követét, *Leyds* doktort meglopták. Alkulescsal halottak be a lakásába s elvittek egy ládát, amelyben egyebek közt egész paksaméta fontos politikai okmány volt. A rendőrség a legelőnyesebben nyomozza a tolvajt; ezideig még eredménytelenül. A ládát azonban már megtalálták egy osztrákban. Minden egyéb benne volt, éppen csak az okmányok hiányoztak belőle.

— **Rablás a vasuti kocsiban.** *Sátorajka-Ujhely*-ről táviratozták, hogy *Szomotor* és *Perbenyik* közt a személyvonaton négy cigány utas kirabolta és életveszélyesen megsebesítette *Kohány* Ferenc rozvágyi gazdát. *Perbenyik* a vasuti kalauz *Kohány*-t a kupéban eszméletlenül találta. A csendőrség már el is fogta a rablót és megtalálta nála az elrabolt 600 koronát.

— **Halálozás.** *Gedeon* László főügyész helyettes ma délután 5 órakor Nagyváradon influenzában meghalt. Az elhunyt az ügyészi karnak egyik legképzettebb, legmunkásabb tagja volt.

— **Halálos vívő-gyakorlat.** *Chiriceszku* román huszárkapitány *Bukarestben* *Badescu* vívómester iskolájában egy másik huszártisztel, *Mihalide* kapitányval gyakorolta magát tegnapelőtt a vívásban. *Chiriceszku* az első összeapásánál olyan sérülést szenvedett, hogy hordágyon kellett őt a legközelebbi kórházba szállítani. A sebesült huszonnégy órai vergődés után meghalt.

Vass József könyvkereskedésének és minta-antiquariumának Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. sz. Eppen most megjelent GAZDAG KÉSZLETÉT FELŐLELŐ és mélyen lezállított áru könyvárjegyzéke kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

— **Hegedűs László ünneplése.** Hegedűs László festszerele pályafutásai és barátai tegnap este bankettet rendeztek abból az alkalmából, hogy az osztrák-magyar bank bankó-versenyén oly szép győzelmet aratott. A vacsorán lelkesen ünnepelték a fiatal művészt.

— **Belgrádi tojástánc.** A szerb diplomaták mosakodása még egyre tart. Még mindig nem találták meg azt a hazugságot, mely alkalmas arra, hogy Sándor királyt a kegyeletértés vádjá ellenében tisztázzák. Hogy miért nem kereste föl Sándor király édes apját a halálos ágyán, ezt a mulasztást az első pillanatban azzal magyarázták meg a szerb udvar szócsovei, hogy a haldokló Milán táviratai nem jutottak el a fiatal királyhoz, más szóval Sándor király előtt édes apjának válságos állapotát eltitkolták. Igen ám, de ez a magyarázat a fiatal fejedelmet nagyon is erélytelen színben tünteti föl, így tehát retusirozni kellett e híresztelést. Retusirozták is azzal, hogy a legújabb hír szerint Sándor király fiui kegyeletlenül utólagosan a *legesattambb* formában érvényesült. Azt a minisztert, aki Milán állapotát eltitkolta és a bécsi értesítéseket elcsikkasztotta, Sándor király sajátkezőleg bérálta meg.

Most már — úgy vélik a szerb diplomaták, — rehabilitálva van a megsértett fiui kegyelet.

— **Szerelmi dráma.** A budai Fiume-szállóban ma reggel dráma történt. Tegnap este 6 óra tájban egy fiatal pár érkezett bércócsin a szállóba. *Kulesár József* portás az első emeleten lévő 12-es számú szobát nyitotta fel nekik. A bejelentési lapot az új vendégek a következőleg állították ki:

Winkler Nándor magánzó és neje született Hummel Róza.

A vendégek a szálló éttermében vacsoráztak meg, s tíz óra után nyugalomra tértek. A szálló személynének a fiatalember meghagyta hogy reggel 9 órakor kelte föl őket, s erre nyugodni tértek. Ma reggel a háziszolga zörgötte az ajtót, de feleletet nem kapott. Nyomban jelentette a portásnak, aki azután többszöri hiábavaló dörömbölés után rosszat sejtve, elhívta a közelben álló *Herman László* nevű rendőrt, aki azután feltörte az ajtót. Rettenetes látvány tárult eléjük. A fiatalember is, a leány is átlőtt halántékkal halva feküdt egymás mellett az ágyon. Mind a ketten teljes pongyolában voltak s mindkettőjüknek revolver volt a kezében. A rendőr értesítette a kerületi kapitányságot a szerelmi drámáról és a kiküldött biztosság konstata, hogy a kettős öngyilkosság még kora este történhetett, mert a holttestek teljesen megmerevedtek. Az öngyilkosok három levelet hagytak hátra. Egyet a rendőrségnek egyet-egyét pedig a szállóknak. A rendőrség azt hiszi hogy a fiatal ember *Hummel Róza* 19 éves ó-budai leányt, aki a Hatház-utca 131. szám alatt lakott és gyári munkásnő volt, el akarta venni feleségül, de a leány apja, *Winkler Nándor* óbudai háztulajdonos, ebbe nem akart beleegyezni. Ezért történt meg a szerelmi dráma. Az öngyilkosok holttesteit a boncoló-üzembe vitték.

— **Házasság.** Dr. *Székelly Imre* budapesti ügyvéd eljegyezte *Mayer Juliskát*, *Mayer Lipót* iglani nagykereskedő leányát.

Lőw József, a Magyar Munka munkatársa, eljegyezte *Winter Szerén* kisasszonyt *Winter Sándor* a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank főosztályos leányát.

— **Asszonygyilkos.** *Grábó*l táviratozzák, hogy *Hadesics Milán* földműves *Tovarnicban* éjszaka baltával agyonütötte a feleségét. A gyilkost átadták a törvényszéknek.

— **Ebzárás.** A főváros VII. kerületének területén veszett eb garázdálkodott a minap. Az Erzsébetváros elüljárója ennélfogva a jövő hónap 24-ig bezárólag ebzárlatot rendelt el az egész kerület területén. Erek ezen időtartam alatt az utóan csakis szájkosárral és pórázzal kövte vezethető.

— **Öngyilkosság.** Egy nyiregyházi távirat megdöbbenően illosztrálja a mi társadalmunk ijesztően beteges állapotát. *Horn Jenő* 24 éves fiatalember huzamosabb időn át szerkesztője volt a Nyiregyházi megjelenő *Szabolcs* című hetilapnak. Attól megválválva államszolgálatba szándékozott lépni és adóhivatalhoz gyakornoki állásért folyamodott. De kérvényét kedvezőtlenül intézte el az illetékes fórum. Ez annyira elkeserítette a tehetséges fiatalembert, hogy ma délután agyonlőtte magát.

— **A román kormány.** Tudvalevőleg külföldi ásványviz bevitelre Romániába külön kormányengedélyhez van kötve, melyet utóbbi időben csak nagy nehezen adnak meg. Annál örvedetesebb, hogy most a román kormány a Conseil Sanitaire Supérieur javaslatára egy magyar ásványviznek, a *Kristály Szt. Lukács-ürdői* hegyiúrornak a beviteli engedélyt megadta. Kíváncsi volna, hogy kereskedelmi összeköttetések Romániával általában gyarapodjanak, ami nagyobb politikai barátságna is egyengedhetné az utat.

— **Öngyilkossági kísérlet.** Az éjjel az Erzsébet-körút 9. szám alatt lévő ház előtt egy 35—40 évesnek látszó munkásember benzint ivott, hogy így eleméssze magát. A mentők súlyos belső sérülésekkel a Rókusba vitték. Tettéknek okát nem tudják.

(x) **Bivoli lényképészeti műterem** (Kerepesi-ut 30.) szabadalmazott művilágításnál készült lényképei ugyanolyanok, mint a nappal készülték. Ez az érdekes újítás különösen azokra nézve fontos, kik mennyasszonyi, báltoilettekben, vagy jelmezekben óhajtják magukat az esti órákban levétni!

(x) **Kérjünk mindenütt Enke-gyűjtőt!**

Armand Silvestre.

(1837—1900.)

Egy vidám és nem mindig illetudó mesélő ment el ma örökre a nagy francia litteraturából. *Armand Silvestre*, a mulatók történetek híres írója, meghalt hatvanégy esztendőskorban Toulouzeban. Regényei és kisebb novellái közül sokat a mi nyelvünkre is lefordítottak s Magyarországon is jól ismerték a nevét azok, akik a külföldi irodalmakkal foglalkoznak. Ezen a ponton egy kicsit meg kell állni és ki kell bővíteni a mondatot: még azok is ismerték, akik nem foglalkoznak a külföldi irodalmakkal. Említettük, hogy *Silvestre* vidám meséiről volt és nem mindig volt illetudó. Ezen a réven ő volt a körüti antikváriusok öröme, őt kobozták el a gimnáziumban a tanárok s őt fordították leggyakrabban a Magyar Figaróban.

Talán nem illik be halotti éneknek ez a néhány sor, amelyben róla megemlékezünk. De nekünk más véleményünk van az elhunyt íróról és egyébként is önértékes íróval szemben udvariatlanság a halála napján elnézőnek lenni. Azt pedig föl lehet tenni *Silvestreről*, hogy ha nagy ember nem is volt, de legalább önértékes írónak tartotta magát.

Az a házja, amelylyel magyar lapok magukat a francia tárcára vetették, s az a buzgalom, amelyet a magyar antikváriusok a kiadásuk körül kifejtettek, a magyar publikummal egy olyan francia irodalmat ismertettek meg, amelyet a hazájában sokkal kevesebbre becsülnék, mint nálunk. *Armand Silvestre*, aki katonai pályára készült, külföldön harcoló katonája lett nemzeti irodalmának. Sokkal kevesebb becsületet szerzett neki, mint amennyit szeretett volna. Aki olvasta a munkáit, tudja róla, hogy az alkov-költészetet mívelte, hogy megvesztegetően jól tudott írni, kitűnően tudta megfogni a témáit s pompásan tudott mulatlatni.

Szellemes ember volt, tele ötlettel és még költői mázzal is be tudta vonni kis illetlenségeit. Itt, ebben az országban van néhány szász ember, aki azt hiszi, hogy ő a francia író típusa s akinek ő volt az első francia ismerőse. Mi úgy éreztük, hogy *Silvestre* visszaért azzal a jogával, hogy francia írónak nevezhette magát. Mint amikor a Nemzeti Színház statisztái *Romeót* játszószék a vidéken s a színlapon nagy hangon „a Nemzeti Színház tagjának” nevezik magukat — úgy ő is beadt nekünk az ő keresve-keresett illatos szennyiség s vannak, akik elhitték, hogy ez a gall irodalom zászlója.

Mi azon a véleményen vagyunk, hogy nem volt művész. Brillians mesterember volt, akit néhány évized el fog temetni. *Maupassant* se volt szerzetes, de nagy géniusz és úgy adta magát, amilyen volt: a régi francia elbeszélőknek folytatása, akik nagyon elesodálkoztak volna, ha valaki szabadszajúsággal vádolta volna őket. De *Armand Silvestre* ravasz ember volt és szándékosan szabadszajú. Még azt is hajlandó az ember föltenni róla, hogy nem is szerette a zsánerét. Csak csiklandozni akart, mert ez népszerűséget szerez és pénzt hoz. Így aztán ő miatta és társai miatt szidta a külföld *Maupassant*-t, aki őszinte volt és Zolát, aki becsületes.

Es ha már eddig ilyen kegyetlenek voltunk vele szemben, még azt is megmondjuk, hogy talán az egész világon senki úgy nem fogja si-

ratni, mint a budapesti antikváriusok, a könyvkiadóknak ez az új keletű *demí-mondeja*.

Talán szigorúak voltunk hozzá, de — és ez az első bókunk — ezt megérdemelte.

#

FŐVÁROS.

(*) **A főváros közgyűlése.** Szomorú bejelentéssel indult meg a közgyűlés mai tárgyalása. *Márkus József* főpolgármester a héten elhunyt *Szabó Károly* tanácsos haláláról emlékezett meg kegyeletos szavakkal és indítványára a gyűlés elhatározta, hogy részvétének jegyzőkönyvében ad kifejezést és a gyászoló családnak is kondoleál. A napirendet több interpelláció előzte meg. *Beck Dénes* várostermetek kért a központi rendőrségen, mert mostanában jéghideg folyosón varakoztatják meg az ügyes-bajos embereket. *Fenyvessy Adolt* a leszámitoló bank faterének felépítését sürgette. *Budai József* meg az *Auer-égőkkel* „kegyetlenül felszerelt” iskola lámpák miatt panaszkodott.

A napirend során elhatározták, hogy feliratot intézzen a kormányhoz, hogy a kórházakban ápoló vidékiekre kiadott költségeket az országos betegápolási alap terhére térítse meg a fővárosnak.

Az *államasítás* igazgatósága azt követeli, hogy a központi vásárosarnokba vezetett vasut kirendeltségének a személyi költségeit telerésben a főváros viselje. A főváros 10 000 koronát ajánlott meg, amivel a vasuti igazgatóság nem elégedett meg, hanem 16 000 koronát követel. Javasolja a tanács hogy — mivel ilyen vitás esetben a döntést a kereskedelmi miniszter önmagának tartotta fenn, — intézzenek fölterjesztést a miniszterhez, kérve, hogy a főváros javára döntsön. Ezt az ügyet levették a napirendről, mire a főpolgármester kihirdette az időközben megjett két választás eredményét. Másodosztályú tanácsjegyző lett *Ivánshy Imre*, VI. kerületi városbíró *Takács Gyula*, akik mindjárt le is tettek az esküt.

A közgyűlés elé két fantasztikus terv került. Egy közbiztonsági derék hivatalnok *Nellyes Belizár* egy csomó eszmét ajánlott a deficit eltüntetésére s azontúl fölajánlott két zászlót az egyiket nemzeti színben, a másikat a város színeiben. Ezt a két lobogót ő a magyar kereszténység ünnepén kitűzte a Szent Gellért-hegy ormára s most arra kéri a városatyákat, hogy a zászlókat minden újév napján tűzzék ki a város háza tornyára. A városatyák megmosolyogták a lelkes hazafinak deficitirtó szereit és a zászlókat se fogadták el.

(*) **A főváros iskolai épületei.** Az országos közegészségügyi egyesületben ma este *Hegedűs Armin* fővárosi mérnök lelovasást tartott a főváros újabb iskola-épületeiről. A felolvasó a legutóbbi hat év alatt épült 13 modern községi elemi iskolának terveit mutatta be melyek mind megelégenek a higiena követelményeinek. A főváros 1873-tól mostanáig 21.094.000 koronát költött iskolákra és u abban 600.000 koronát irányozott elő e célra. *Végül* kimutatta, hogy a főváros iskolái sem drágábbak mint az állam épületei.

(*) **A százmillió kölcsön.** A kölcsönügyi bizottság ma délelőtt tíz órakor ülést tartott *Halmos János* polgármester elnöklésével. Az ülésre megjelentek a bankok képviselői is. A tanácskozás nem vitte előbbre a kölcsön dolgát, mert a város és a bankok képviselői nem tudtak megegyezésre jutni az árolyamjár nézve.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Buttykay Ákos.** Mielőtt több évi tanulmány utra Angliába utaznék, ma este még a *Vigadó* kistermék dobogójára lépett *Buttykay Ákos*, hogy mint zongoravirtuóz vegyen bucsut honfitársaitól, akik őt, mint zeneszerzőt, máris fölötébb becsülik. Erdekes megfigyelni, hogy ez a hatalmas művészlelek mint vergődik fejlődésének tavaszi viharaiiban, amikor szívnük eltelik epeköd gyötrelmekkel, nyughatatlan ábránddal és nem egyszer kétségbeeséssel maga fölött. *Buttykay Ákos* valaki, azt tudjuk és hogy keresi magamagát, látjuk. Zeneszerzeményeiben, amelyek nemcsak a magyar zeneirodalom legjelesebb termékei közé tartoznak, hanem a külföldön is becsületet szerzenek a magyar névnek, kicsapongó temperamentum és elragadó szeretlenségek — ámulatunkra — fegyelmzett tudás és raffináit technika békóit tudják viselni. Meglepi így egymás mellett a tartalmi „Sturm und Drang” és a formai érettség. Ennek a muzsikusknak van mondanivalója saját külsőn mondanivalója, és ha egyszer megadatik neki a tavaszi viharok után a nyárnak megérett nyugalma, büszke gyönyörűségünk fog benne telni, úgy hiszem. — Ma este zongorázott nekünk,

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlölegessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

szpecialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, Andrassy-út 38. szám.

de a dicsőség pálmájáért a virtuozsal győztesen konkurrál a komponista, — úgy gondolom. Mint zongorajátékos is előkelő és eléggé briliáns. Ritmikai érzéke biztos és pedantéria nélkül dolgozza ki a témákat. Zongora mellett ül és nem a katedrán. Billentyűverése színekben gazdag és mindig árnyal. Van fortója és pianoja, hanem az árnyalatok még nem folynak egymásba, ridegen állnak egymás mellett. De játékból, én legalább úgy érzem, nem csap le a hallgatóra az egyéniség hatalma és szívünkbe nem vésődik, mint új ismeretség. Pedig ilyen ő, mint komponista. Nem lesz meglepő, ha Angliából dicsőségének híre fog hozzáuk érkezni. (G—ly.)

**** A demi-monde.** A *Testvérek* bemutatója előtt még a jövő héten érdekes repriz lesz a Nemzeti Színházban. A színház ugyanis felújítja ifj. Dumas világhírű darabját, a *demi-monde-t*, amely korábban állandó műsordarabja volt a Nemzeti Színháznak s amely már két-három esztendő óta nem került színre. A darab szereposztása is csaknem teljesen új lesz; a fő női szerepet *Lánczy* Ika játssza, kivülé *Helvey* Laura, *Hettyei* Aranka, *Török* Irma, *Náday*, *Mihályfi*, *Ujházi* és *Gyenes* jutnak határos szerepekhez. A repriz, mely iránt a közönség körében általában az érdeklődés, a jövő hét keddjén, vagyis február 26-án lesz.

**** Színész-növendékek vizsgálja.** *Horváth* Zoltán színésziskolájának növendékei ma este nyilvános előadást tartottak a lövődei díszteremben. Kivált közülük *Cselegédi* Róza, aki a „Szigetvári vértanúk”-ból az Anna végső magánbeszédét és „II-ik Rákóczy Ferenc fogságá”-ból Zrinyi Ilonát játszta el mély, át-gondolt alakítással. *Antigóné*-ből *Kiss* Mariska és *Gróf* Leona az első jelenetet mondták el, értelmesen szavaltak és meglepően szép plasztikával. A „Fortunio dala” operetben egy kis ensemblet láttunk. A főszerepeket *Kornai* Margit és *Vermes* Judit énekeltek meg nagy hanggal, de kiváló énekudással. A mellékszerepeket *Aranyossy* Sarolta, *Szilassy* Etel, *Németh* Margit és *Erdélyi* Ilon énekeltek. *Lenkei* Szerén pompásan festett *Friké* szerepében *Balogh* Erzsébet, mint *Babett* igazt soubrett temperamentum. *Szöveggy* Gyula pedig *Fortunio* alakításával érdemelte ki a tapsokat. — *Romeo* és *Juliából* adtak meg elő a növendékek jeleneteket, névszerint: *Tapolczi* Antal, *Szendrei* László, *Gánczi* József, *Tarján* Emil, *Ughy* Dezső, *Somló* Márton, *Szegeci* Anna, *Szerdahelyi* Lajos és *Vécsei* Ilona. Az utóbbi játszta *Julia* szerepét szép reményekre jogosító tehetséggel. A zsüfőisság télt terem hallgatósága szünni nem akaró tapsokkal jutalmazta meg a közreműködőket mind és velük együtt énektanárokat *H. Vukovich* Arankát, mint az operett betanítottját és kísérőjét *Dienzi* Oszkárt, de különösen *Horváth* Zoltán igazgató tanárt. Az utóbbi a növendékek szeretettük és hálájuk jeléül díszes babékoszoruval lepték meg.

**** Drámaíró magyar gróf.** *Liptó-Szent-Miklósról* írják: *Kunhegyi* szintársulata legközelebb előadja gróf *Matuska* Lászlónak *A báró ur tősbán* című három felvonásos vígjátékát. Az előadás iránt nagy az érdeklődés.

**** Hangverseny.** *Sanderson* Sibylle, a párisi *Opera Comique* világhírű tagja, aki Párisot kivéve, Európa egyetlen városában sem produkált mindezt ideig fenomenális énekművészetét, e hó 27-én mutatkozik be először a főváros közönségnek. A hírneves énekesnő a *Poliklinika Egyesület* javára rendezti hangversenyét a *Vigadó* nagytermében. A hangverseny iránt szokatlanul nagy az érdeklődés. A kitűnő művész nő egyéniségének őriási vonzó ereje leginkább abban a körülményben nyilvánul, hogy az elsőrendű üllőhelyek már *Sanderson* idejövételének pusztá hírére elkelték, s ma már csak igen korlátolt az üllőhelyek száma, melyeknek elárulását a „Harmonia”-cég vállalta magára. A hangverseny részletes műsorát legközelebb közöljük, annyit azonban már ma is elárulhatunk, hogy a program a modern francia mesterek legkiválóbb alkotásait foglalja magában, köztük *Charpentier* *Luzadé*-jából a nagy áriát. A Poliklinika hölgybizottságának azonkívül sikerült Londonban élő hazánkfiát, *Nemes* Dezső hegedűművészt is közreműködésre megnyerni, aki ez alkalommal mutatja be először művészetét a budapesti közönségnek. *Nemes* Dezső, ki csak rövid időre tért vissza hazájába, Londonban nagy sikereket aratott a mostani angol király védnöksége alatt rendezett művészi estélyen, melyen London legelőkelőbb művészei vettek részt.

**** Színész-növendékek segítése.** A kultusz-miniszter *Bercsényi* *Krally* Irma asszonynak, aki az országos színművészeti akadémia növendékeinek segítségére ismételtén négy száz koronát adományozott, továbbá *Glück* *Frigyesnek*, a Pannónia-fogadó tulajdonosának és *Elm* János vendéglősnak ugyancsak a szegénysorsu színiakadémiai növendékek segítségéért köszönetét nyilvánította.

**** Gyermekhangverseny a Telefon Hírmondóban.** A Telefon Hírmondó hangverseny-igazgatósága ma délután 5 órakor gyermekhangversenyt rendez a kis előfizetők szórakoztatására. Közreműködnek a hangversenyen: *Rém-boszi* *Mariska* és *Vendrei* *Ferenccs* uróké. *Odry* *Zsuzsá*, *Pápay* *Lajos*, *Péntek* *Ferenc* urak és *Zörgö* bácsi. — Este a Telefon Hírmondóban a M. Kir. Operaház előadása lesz hallható, *Wagner* *Richard* a *Nürnbergi mesterdalnokok* című operáján. Az operai előadás után, amely ezúttal kivételesen fél 7 órakor veszi kezdetét, az esti foltozás következik, amelynek keretében a legújabb híreket olvastatja fel a Hírmondó, majd annak végezte után még 11 óráig *Zöldi* *Marci* bandájának a muzsikája lesz hallható a kagylókön keresztül.

MŰVÉSZET.

□ **Gróf Andrássy Tivadar lemondása.** Tegnap hírt adtunk arról, hogy gróf *Andrássy* *Tivadar* lemondott a Képzőművészeti Társulatnál elfoglalt női tisztségéről. Mint ma jelentik, a társulat választmánya a lemondó levél vétele után rögtön ülést akart tartani, de ez ülés megtartását a jövő hétre halasztotta, mert *Berzevics* *Albert* alelnök jelenleg betegnek tekszik és a választmány e fontos ügyben alelnöke nélkül nem akar határozni. Az alelnöki állásra művészkörökben már is több jelölt emlegetnek.

□ **Elégtétel Moureynek.** A *Budapesti Újságírók Egyesületének* választmánya ma délután *Vézi* *József* alelnöke alatt rendkívüli ülést tartott. Elnök bejelentette a választmányt, hogy *Mourey* francia író hozza, az egyesület alelnökéhez fordult s tudomására hozta azokat a támadásokat, melyek őt a magyar sajtó részéről érték. A bejelentés kapcsán azokkal a támadásokkal szemben, amelyek *Mourey* *Gabriel*-t, a budapesti sajtó két organuma részéről érték, a Budapesti Újságírók Egyesületének választmánya a következő határozatot hozta:

Biztosítja *Mourey* *Gabriel* hírlapíró urat a magyar sajtó osztatlan rokonszenvére, feltétlen nagyrabecsüléséről; kijelenti, hogy benne a vendéget is, az író is őszintén tiszteli s hogy a magyar közvélemény hálásan fogadja a Budapestben általa létrehozott nemzetközi tárlat érdekében kifejtett őszintén fáradozását; megelégedéssel veszi tudomásul, hogy az *Alkotmány* a *Mourey* *Gabriel* ur ellen intézett sértő támadást a maga jószántából loyaltással visszavonta;

kéri, hogy elfelejtje a kellemetlen incidens, körünkben jól érezze magát, abban a tudatban, hogy az egyéniségének integritása az egész magyar nemzet becsületének az oltalma alatt áll.

A határozat közlendő *Mourey* *Gabriel* urral.

A magyar képzőművészek értesülvén róla, hogy a francia művészek nem jönnek Budapestre, elhatározták, hogy Párisba küldött feliratban üdvözlők öket. A felíratot a legközelebbi napokban küldik el Párisba.

Hock János és a művészek.

— *Hock* *János* választott bíróságot ajánl. —

Budapest, február 20.

A magyar művészek zöme és *Hock* *János* közt kitört harc úgy látszik új stádiumba jut. A *Magyar Híradó* című lap tudósító ugyanis ma meginterjúvolta a *Nemzeti Szalon* alelnökét, *Hock* *János*-t, aki erről a küzdelemlől s a küzdelem befejezésének módzatairól több érdekes nyilatkozatot tett. A tervezett parlamenti akcióról így nyilatkozott:

Nem volna ildomos dolog tőlem, ha én mint küzdő fél olyan téren is föllépnék, ahol ellenem küzdeni a másik tábor nem tud. Csak akkor szólalok fel a parlamentben, ha a másik küzdő félnek bármilyen megbízottja ott hozza szóba a művészeti harcot az ország színe előtt. Még ez esetben is különböztetek. Ha művészeti viszonyaink fölött általános krikkát gyakorolnak, nem lesz hozzá szavam. De ha bármely művészeti egyesület belső ügyét akarják illetéktelenek a másik egyesület előnyére kihasználni, akkor szólni fogok.

Arra a kérdésre, hogy miképpen képzeli a kibontakozást, *Hock* *János* így válaszolt:

Megengedem, hogy én is követtem el taktikai hibákat és botlásokat. De hol van az ember, aki évekre visszanyúló harcok közepette soha valamely botlást nem követett volna el? A tökéletességben hennünk emberi gyarlóságunk korlátos. Csodálatos azonban, hogy minden jóindulatú törekvés jogot tarthat bizonyos elnézésre, csak az én munkámban követelnek tőlem minden tekintetben eszathatatlanságot és engesztelhetetlen visszautasítást, talán még a legiojálisabb nyilatkozatom is. Ha csak elvek körül forogna a harc, ilyen álláspontot velem szemben senki el nem foglathatna. De mivel *medyregvő egyéni érdekek* szemében *egyok akadály*, azért nem akart létrejönni a kölcsönös megértés. Hogy mi lesz a kibontakozás, az csak után nem tőlem függ. Kezdeményező lépést én már tettem és úgy hiszem, helyes irányban. Engedje meg, hogy konstataljam, hogy multikori békitő nyilatkozatom óta a közvéleménynek az a része is, mely eddig ellenem volt, legalább is engedékenyebb velem szemben nem is beszélve arról, hogy a nyilatkozatomat ért visszautasítás fölött egyértelműleg tör pácát az egész sajtó. Tiszta önértzettel és nyugodt lelkiismerettel várom nyilatkozatomra a

feleletet, melyet *Zala* ur nyilatkozatával nem tartok elintézettnak, mert hiszen neki épp úgy nincs joga a művészek összességének nevében felelni, mint ahogy nem volt joga gróf *Andrássy* *Tivadar*-hoz intézett levelemre válaszolni. Részemről szívesen bele-mennék abba is, hogy a Szalonmal közlebbi viszonyban nem álló, de azért higgadtan itélni tudó *iz tekintélyesebb*, megbízható és egyáltalán nem befolyásolható művészt kijelöljék, hogy döntsön művészeti perünkben, jurszercsüleg, lelkiismeretesen. Tesék összegyűjteni ellenem minden adatot, vádat és én megengedem a legmesszebb menő bizonyítást. Csak azt a jogot tartom fenn, hogy én is bizonyítékokkal cáfolhassak. Minden kérdésben állvelem magamat döntéskünek, és illetéküknek konzultációit levonom a magam részére. Hajlandó vagyok a Szalonon kívüli álló művészek közül megnevezni ötöt, elodagok ugyanilyen művészek közül szintén ötöt, akik személyes érdekeikkel belevonva küzdelemben nem voltak, hogy döntsének az ellentétben. Válaszszanak ök maguk elnököt, bárkit. Megadom tehát a kibontakozás teljes módját. De ha még ezután sem akarnak világosságot teremteni, akkor az ő vakáguk nem mechanikus akadály, hanem szervi bajban gyökerező és így gyógyíthatatlan betegség. Kijelentem, hogy ezt a nyilatkozatomat nem mint a Szalon alelnöke, hanem személyesen teszem. Viselem érte az egyéni felelősséget és a teljes beszámítást.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Természettudományi Társulatban** ma este felolvastatott *Jablonszki* *József* „A varjak mezőgazdasági jelentőségéről” és több téves felfogással szemben kimutatta, hogy a varjak hasznos vagy kártékony után legfőképp a helyi viszonyoktól függ. Az előadás után megválasztották az egyesület pénztárnokának *Lengyel* *István*-t, könyvtárnoknak *Ráth* *Arnold*-ot s bejelentették a szakosztályok tisztkarát. Ezúttal 185 rendes tagot vettek föl, akikkel a tagok száma 8325-re emelkedett.

□ **A Magyar Néprajzi Társaság** ma délután *Szalay* *Imre* alelnöke alatt ülést tartott, amelyen először dr. *Sebestény* *Gyula* főtitkár egy *Lucaszék* mutatót be, amelyet Győr-Szabadhelyen egy közhuszár készített, s amelyre karácsony éjszakáján, a templomban felállván, megőrült. Az ilyen széket rendkívül nehéz dolog megszerezni, mert a *Lucaszék* babonájához tartozik annak megsemmisítése is. E tizenhárom-féle fából készült széket megszerzésében Győr város polgármestere volt a Társaság segítségére, kinek az alelnök hálás köszönetét nyilvánította. Utána *Semayer* *Vilhbald* ismertette a bánfi-hunyadi magyarság ember-tanát és *Rubinyi* *Mózes* olvasott fel a moldvai csángókról sok-sok érdekes és eddig ismeretlen adattal világítva meg történetüket.

□ **Felolvasó ülés.** Az *Israelita Magyar Irodalmi Társaság* tegnap este a hitközség dísztermében felolvasó ülést tartott. A nagy termet zsúfolásig megtöltötte az előkelő, érdeklődő közönség. Dr. *Agai* *Adolf* távollétében *Tenczer* *Pál* foglalta el az alelnöki széket, kinek üdvözlő szavai után dr. *Schächter* *Miksa* egyetemi magántanár tartott érdekes előadást *A zsidó orvosokról*. A nagy tetszéssel fogadott előadás után *Peisner* *Ignác*, a *Neues Pester Journal* segédszerkesztője felolvasta *A londoni zsidók* című kiváló értékű értekezését.

A zsidók ethnologiai tanulmányozását — úgy mond többek között a felolvasó — az egyes országokban eddig inkább a regényírók kisírtették meg, mint a német *Sacher* *Masoch*, az angol *Zanwig*, a lengyel *Orzeszko* bárónó. Nevezetes tudományos kísérlet e téren az imént megjelent angol munka „The Jew in London”, mely *Russell* *Russell* kutatásait közli a Londonba bevándorolt idegen zsidókról. *Whit-Chapelben*, Londonnak a keleti végpontján 110.000 zsidó lakik, kiknek tele bevándorolt. Ezek, mint *Russell* beszél az a nemrég még bírhadt kerület teljesen átalakították, a munkakerülő csöcselők helyét most dolgoz, serény népség foglalja el. *Russell* kimutatja, hogy a londoni munkások ellenszenva az idegenekkel szemben jogosulatlan; a zsidómunkások szorgalmak, józanok, iskolai és emberbaráti célokra sokat áldoznak, munkájuk többnyire jobb az angol munkásnál, egyes ágakban kisírtották az idegen német part. Maga a londoni zsidó különben buzgó harafi büszke arra, hogy angol, azért Londonban igazi antisemitizmus nincs is, sőt a zsidók ott nagy népszerűséget örvendenek. Előadó reméli, hogy „The Jew in London” más nagy városokban és országokban utánaökre fog találni.

A felolvasást figyelmes érdeklődéssel halgatta a közönség és végezetül lelkes tetszésnyilvánításával jutalmazta *Peisner* *Ignác*-ot. — Ezután *Szöllösi* *Zsigmond*, a jeles belletrista s *Budapesti leányokról* című tárcáját olvasta fel általános tetszés mellett.

□ **Szalay *Ujság.* A *Seaton Ujság*nak, melynek *Holló* *Tivadar* a szerkesztője és gróf *Vay* *Sándor*, az ismert író a főmunkatársa, legújabb száma ma jelent**

meg. A nagy gondal kiállított képes folyóiratnak ezúttal is gazdag tartalma van. Hosszu cikket közöl az új Pázmány-intézetéről. Thurn-Taxis Albert herceg családjáról, van benne több novella és vers jövevű írónktól és költőinktől.

○ **Emberok.** Ilyen című novellák kötetét hirdet előfizeték Kálmán László. A könyv ára két korona, megrendelhető a szerzőnél (Reáltanoda-utca 5.).

○ **Az 1900. évi törvények gyűjtőmunkája.** A Lampel (Wodianer) es. és kir. udvari cég kiadásában megjelent törvénygyűjtőmunkának most jelent meg a legújabb kötet: az 1900. évi törvények gyűjtőmunkája, a régi kötetekhez csatlakozó tizenhatod. és nyolcadalomban. Ara az új kötetnek füve 4 korona 60 fillér, kötve 6 korona 60 fillér.

○ **Egri csillagok** a címe annak a nagyszabású történelmi regénynek, amely a magyar könyvpiacnak legérdekesebb és legbecesebb újdonsága. Az öt részből álló két vastok kötetre terjedő regény a Légrédy testvérek kiadásában jelent meg csinos kiállításban s színnyomatú illusztrált borítékban. Az értékes műnek a szerzője Gárdonyi Géza. Az Egri csillagok vagy a Légrédy testvérek könyvkiadóhivatalában (Váci-körút 78), mint minden könyvkereskedésben kapható. A két kötet ára 6 korona.

○ **Mendemondák.** A magyar közönség megértette Tóth Béla gyűjtőmunkájának rendkívüli értékét, megértette és megszerette annyira, hogy aránylag nagyon rövid idő alatt második kiadás rendezése vált szükségessé. A második kiadás tetemesen bővült, adatokkal, helyreigazításokkal s pótlásokkal. A könyv ára kötve 7 korona.

MULATSÁGOK.

)(**Hangverseny és bál.** A VIII.—IX. kerületi Izraelita Negyesület hangversenye és bálja múltán kezdte meg a bójti mulatságok sorát. Annyi szempont az, hogy leányt ritkán látunk, annyi zúgó tapsot ritkán hallottak a Royal termel, mint ma este. A gyönyörű és előkelő közönséghez méltó volt a bált megelőző hangverseny műsora is, amelyet Rechi Sándor hegédiumvezés nyitott meg Wienerisky orosz dalával és Hubay balesodalával. A nagytehetségű fiatal művészt rendkívül rokonszenvesen fogadta a közönség, amely ezután Fedák Sári, a népszerű primadonna, kedves kupléiban gyönyörködött. Schweitzer Elza zongorán játszott Leschetitzky barcarollját és Liszt Polonaisejét; a zúgó tapsokra megtoldotta Chopin, Moszkovszky és Heymann műveivel. A közönség valóságban ünnepelte a fiatal művésznőt, aki játékláncként erejével és mély érzésével rászólgált az elismerésre. Különösen innepelte a közönség Szilágyi Arabellát, a kiváló operanékesnőt, aki óriási hatással énekelte repertoira gyöngyeit. Nagy sikere volt Szirmai Irénnek is, aki Fedák Sárral a közönség zúgó tetszése mellett adott elő kettősöket. A programot Gál Gyula fejezte be, aki Gergely Istvánnak drámai hatású költeményét *A pontifex maximus* szavaltá óriási tetszettel. A hangversenyt fényes bál követte, melyen 150 pár táncolt az első négyest. A mulatság erkölcsi sikeréhez fényes anyagi eredmény is járult. A sikerben országlárára a hölgybizottság élén dr. Böhler Lipótné élnek, Hódosi Béláné és Szabó Józsefné al-elnököknek, a rendező bizottság élén Kardos Gyula elnöknek és az egyesület ügybuzgó pénztárosának Ehrlich Manónak.

)(**A vasuti és hajózási klub** tegnapi fényesen sikerült bohó jelmaz-estét rendezett. A fényes termék zsufolóság megteltek előkelő közönséggel. Zajos hatást ért el Klotzbücher Károly komikus előadásával. Voltak bűvész-parádiák és gyors karrikatura-rajzok Boros Ignác és Wachtel Elemér közreműködésével s egy humoros éjjeli zene, életkép a főváros környékének egyik nyaralóhelyéről, melyet a klub ur cigánybandájának közreműködésével Lukács Aladár adott elő. Éjjeltájt tartották díszes felvonulásukat a jelmezesek, aztán kezdetét vette a tánc.

A mulatságon jelent voltak:

Asszonyok: Abarhanel Aladárné, Adler Gusztávné, Apafi Ignácné, Barna Gyuláné (magyar nemes nő), Bartókné, Goldmark Kornélia (szecessziós tavasz), Beck Henriké, Bécsey Károlyné, öz. Bécsi Jánosné, Bekker Lajosné, Beiházy Sándorné, Bencsik Károlyné, Benyovits Adolfné (görög nő), Benyovits Miksáné (matróznő), Berényi Lajosné, öz. Bodroghy Istvánné, Böhm Mórné, Bosán Lajosné (coccoco), Breuer Hermanné (Géza), Buzay Károlyné, Czike Edéné, Deutsch Samuáné, Dick Arnoldné (bécsi mosolygón), dr. Döményi Dezsóné, Dömötör Vilmosné (görög nő), Donner I.-né, Eber Frigyesné, Engel Aladárné, Einberger Józsefné, Erdélyi Gyuláné, Erényi Abrisné, Fáy Szépláné, Fendő Ottóné (négy löher), Fendő Józsefné, Gáspár Adolfné, Georgovits Pálné, Gerő Viktorné, dr. Gerle Samuáné, Gerő Henriké, Gerő Jánosné, Gombos Sománé, Gorócz Vilmosné, Greger Edéné, Grosz Béláné (posztillon), Gutwiliig Zsigmondné, Haasz Odónné, Halász Sándorné, Hann Adolfné, Hanusz Józsefné, Hauser Jánosné, dr. Hauser Adorjáné, Hauswirth Odónné (görög nő), Havas Mórné, Heger Józsefné, Helf Béláné, özvegy Hermann Antalné, Hirsch Samuáné, Horváth Kálmáné, Jerzy Beláné, Jonas Arthurné (sárga-rózsá), Kajári Lászlóné (fehér-rózsá), Kajári Samuálné, Kanka Henriké, Kellner Mórné, Kitzner Péterné, Klinger Lipótné (görög nő), Konop Frigyesné, Könyöki Károlyné, öz. Kovács Nándorné, Kubinyi Arnoldné, Küzli Károlyné, Kutschera Mihályné, Legányi Károlyné, öz. Ludwigné, Lukács Gaborné (bécsi mosolygón), Lux Amandné, Márkus Gézáné, Marschovszky Lászlóné, Mathisz Nándorné, Mencer Fülöpné (görög nő), Merényi Vilmosné, Mezey Mihályné, Miesinyey Ferencné (drótos), Müller Sándorné, Nagel Rezsóné, Nagy Jenőné, Neumann Viktorné, Obal Mihályné, Ország Mórné, Papp Jánosné, Perényi Sándorné, Péter Gusztávné, Petróvics Kálmáné, Pollatschek Károlyné, Pünkösdy Mihályné (posztillon), dr. Rácz Józsefné (Miskolc), dr. Radó Lipótné, Reach Gizella, Redi Gusztávné, Reissmann Amália, Róth Józsefné, Riszner Sándorné, Róna Fülöpné (fehér rózsá), Róth Mórné, Sarlay Jánosné, Simkovic Jenőné, Sipócz Istvánné (Pécseről), H. Schiller Adolfné,

Schindler Ferencné, Schwarz Mórné, Speidl Bódogné, Steffens Ferencné, Steffens Bódogné, Steiner Józsefné, Steininger Lipótné, Strovsky Lajosné, Szabó Adámné, Szende Mórné, Szendey Richárdné, Szép Béláné, Sziber Antalné, Szilágyi Arabella, Szirmai Istvánné, Sztkanczy Mihályné, Szép Ilona, Thorma Józsefné, Tókési Frigyesné, Tóth Dezsóné, Urbányi Gusztávné, Vécsey Emilné (tavasz), Wachtel Károlyné, Walach Sándorné, Weiss Jakabné, öz. Wimmer Ferike, Womesch Miksáné, Würtzler Vilmosné, dr. Zolymoi Adolfné, Zoltán Imréné, Zsengerei Manóné, Zsengerei Miksáné.

Leányok: Alk Jolán (spanyol táncosnő), Apafi Ilona (Géza), Apafi Margit (Géza), Apafi Vilma (Géza), Balogh Berta (görög leány), Balogh Jolán (japán nő), Balogh Vilma (cigány leány), Beck Janka (keleti nő), Beck Matild (keleti nő), Bécsey Gizella, Beiházy Vilma (virágúr leány), Berényi Irma, Birbrunner Luiza (pierre), Daróczy Mariska (reklám), Deutsch Giza (elszárzi leány), Dömötör Ilonka (pierre), Dömötör Rózi (pierre), Donner Frida, Donner Rózi, Engelhaier Mici, Erdős Ida (stájer leány), Fischmann Ilona, Friedlieb Róza, Friedlieb Szi, Gáspár Gizella, Gergo Karola, Gerő Jolán, Gerő Margit, Gerő Róza (nyár), Gerő Szeráfné (virágúr leány), Greger Szeréna, Grössinger Irén (Carmen), Gutwiliig Ella (kértész leány), Gutwiliig Frida (vizi tündér), Haasz Mici, Hajnal Róza (virágúr leány), Hann Valéria (pierre), Hanusz Amália (löher), Hanusz Berta (baba), Hauser Stefánia (rosa centifolia), Hauser Adika (örög), Hauser Sári (angyal), Heger Elsa (pillangó), Hermann Erzsike (görög nő), Himmel Irma (coccoco), Hirsch Margitka (indus táncosnő), Inkey Gizella (Barrison), Jolsch Irma (karinthiai leány), Kanka Angela (napraforgó), Király Anna, Klár Jolán, Klotzbücher Etelka, Knöpler Jolán, Könyöki Ella, Kriessau Melanie (pierre), Krizsán Rózi, Kutschera Ilonka (piroska), László Juliska, Legányi Aranka (görög nő), Márkus Sabin, Marschovszky Ilona (coccoco), Mezei Mariska, Miskolczy Margit, Nagel Ilona, Neumann Nóra (directoire), Papp Lucie (kalotaszegi), Péter Elvira (spanyol táncosnő), Pollatschek Elsa, Pollitzer Erzsike, Popper Emma, Popper Karolina, Rácz Margit Miskolczi (görög istennő), Reach Elza, Reach Szerén, Rév Anna (pásztorleány), Ripper Aranka (bojárnő), Riszner Etelka (pierre), Rogyák Elza, Róna Hermin (pipacs), Róth Margit (coccoco), Sarlay Stastics Ida, Silbermann Józsefné (észak csillag), Silbermann Matild (cigány), Simkovic Sári, Schlesinger Irma, Schwarz Malvin, Speidl Irén (tavasz), Steffens Márta, Steffens Melánia, Steinberger Irén, Steinberger Irma, Steininger Berta (csesznyés leány), Steininger Ella (pipacs), Strauss Aranka (havasi gyopár), Székely Sári (kértész leány), Székely Ottilia (coccoco), Strauss Stefánia (kértész leány), Szabó Juliska, Szabó Margit, Szabó Melánia (cigányleány), Szilágyi Agótha, Sztkanczy Lenke (csipkerózska), Tókési Jolán (szegfű), Tókési Ottilia (eper), Török Aranka, Török Gizella, Tóth Aranka, Ungár Róza, Urbányi Irma (román leány), Urbányi Luiza (kértész), Urbányi Mici (lovagnő), Weiss Aranka (babatündér).

TÖRVÉNSZÉK.

§§ **A pozsonyi rabbi sajtópör.** Pozsonyi tudósítónk jelenti, hogy az ottani esküdtek felmentették Mauthner Gusztávnót, a *Grenzboten* szerkesztőjét abban a sajtópörben, melyet ellene Funk Samu pozsonyi rabbi indított. A törvényszék a verdikt alapján felmentő ítéletet hozott. A magánvádló képviselője felebbezett.

§§ **A ügyvéd becsülete.** A szolnoki törvényszék nemrég méltó elégtételt szolgáltatott Doba István ügyvédnek, akit ügyele, Czákó Ignác kunszentmártoni földbírtokos okirathamisítással vádolt. Czákó ugyan visszavonta az ügyvéd ellen tett főjelentést, de a törvényszék mégis tovább folytatta a vizsgálatot s végül bebiztosította az ügyvéd ellen az eljárást. A bebiztosítás után az ügyesség Czákó ellen fordult s hamis vádaskodásért jelentette őt. A szolnoki törvényszék kilenc hónapi börtönrre ítélte Czákót, de a budapesti tábla ezt a büntetést hat hónapra szállította le. Czákó védője, dr. Várkonyi Oszkar semmisségi panaszszal élt, a Kuria negyedik büntető tanácsa azonban ezt a panaszt Neuberger bíró előadása alapján ma elutasította s határozatát a védő érvelésével szemben úgy okolta meg, hogy a hamis vádaskodás hivatalból üldözendő cselekmény.

TÁVJÁRATOK.

Bécs, február 20. Belgrádfi jelentések szerint Krisztics Koszta bécsi szerb követ megváltik állásától s helyét Neatovics londoni követ fogja elfoglalni.

A szkopstina-választások március végével lesznek. **Frankfurt,** február 20. New-Yorkból jelentik a *Frankfurter Zeitung*nak: Helmann belga alkonzult Manilában letartóztatott, mert a főkelőket segítette.

Edvárd király utja.

London, február 20. A „Truth” szerint a király és a királyné március végén Kopenhágába látogatnak és valószínűleg a Viktoria and Albert yachtton a Vilmos császár csatornán át fognak odautazni. A király Kopenhágában tartózkodása alatt magánlátogatást fog tenni Henrik hercegnél és nejenél Kielben. A királyi pár valószínűleg Németországon keresztül fog hazatérni.

London, február 20. **Edvárd király** vasárnap reggel érkezik *Berlinbe*, hogy viszonzóan Vilmos császár látogatását. Pénteken este száll a király az Alberta Viktória jachtra. Az éjszakát a kikötőben tölti és szombaton reggel indul Vlissingenbe.

Németország képviselője Párisban.

Páris, február 20. **Radolin herceg** német nagykövét ma foglalta el új állását.

A német császár kinevezte a párisi nagykövetséghez az új katonai attasét. Ezzel a kinevezéssel el van intézve az az incidens, mely miatt a Dreyfus-ügyben a hármas szövetséghez tartozó nagyhatalmak katonai attaséikat visszahívták.

Ausztria-Magyarország és Olaszország már régebben kinevezte új attaséját.

A pápa üdvözlése.

Róma, február 20. A pápa ma fogadta Rampolla bibornokot és a pápai udvar több előkelőségét, akik a szent atyának pápává történő megválasztásának évfordulója alkalmából szertartásukat fejezték ki.

Zanardelli programja.

Róma, február 20. **Zanardelli** miniszterelnök március végére kívánja egybevitni a képviselőházat, hogy időt nyerjen a program előkészítésére s az egyes szakminisztereknek alkalom nyíljk a régi törvényjavaslatok átdolgozására. Az új kormány céljául tüzte ki a *gabonabehozatali vámok leszállítását, az adó-reform megvalósítását és a sónak olcsóbbá tételét.* Ezeknek a reformoknak az ország mai viszonyai közepette szociálpolitikai tekintetben elsőrendű fontosságuk van, mert ezektől függ főképpen a legalsóbb néprétegek gazdasági helyzetének javulása.

Az ellenzék Sonnino körül csoportosult eleinte; minthogy azonban Sonnino az új kormányval szemben hajlandó várakozó álláspontra helyezkedni, a független baloldal többsége elhatározta, hogy támaszdólag fel a Zanardelli-kormányt ellen.

Róma, február 20. A *Tribuna* szerint Prinetti külügyminiszter a diplomáciai kar mai első fogadásánál kijelentette, hogy folytatni szándékozik elődje politikáját és tevékenységét a béke fenntartásának, valamint az ország erkölcsi és gazdasági érdekei megóvásának fogja szentelni.

Bolgár válság.

Szófia, február 20. Hír szerint **Petrov** miniszterelnök kijelentette, hogy *semmiesetre sem hajlandó a kabinettől elvonni a megbízást.* Nézete szerint egy átmeneti kabinet nem végezhetné el a mostani súlyos állami feladatokat. Ennek következtében a további lépésekre nézve csupán a *fejedelem* maga dönthet.

A ohaloni sztrájk.

Ohalon-sur-Saone, február 20. A sztrájkolók öt vezetőt letartóztatták ama vád következtében, hogy a munka szabadságát akadályozták és csődületeket támasztottak.

Közgazdasági táviratok.

Zürich, február 20. A svájci hitelintézet elhatározta, hogy részvényenként 8% osztalékot fizet. A tiszta nyereség 3.731,168 frank volt a tavalyi 3.725,408 frankkal szemben.

Darmstadt, február 20. Az itteni városi bank 6% osztalékot fizet részvényenként; tavaly 7% volt az osztalék. A tiszta nyereség 8.858,220 márkát tett ki ez évben, tavaly pedig 8.323,830 márkát.

Bécs, február 20. (A *Budapesti Napló telefonjelentése.*) A folytonosan tartó zord időjárás, amely miatt a hajóközlekedés megindulása megint elhalasztódott és a new-yorki magasabb árfolyamok fedezeti vásárlásokat okoztak s az irányzat megszilárdult, azonban az árfolyamokban nem volt lényegesebb javulás.

Köttettek: Buza tavaszra 7.74—7.73—7.75. Roza tavaszra 7.72—7.71. Zab tavaszra 6.68. Tengeri május—júniusra 5.53—5.54—5.53. Tengeri július—augusztusra 5.65 korona.

Jegyzettek; Buza május—júniusra 7.84—7.85. Buza észre 7.92—7.94. Roza észre 7.—7.02. Repce augusztus—szeptemberre 13.—13.10.

Zárilktor maradtak: Buza tavaszra 7.74. Buza május—júniusra 7.84. Tengeri május—júniusra 5.61. Tengeri július—augusztusra 5.62 koronán.

New York, február 20. (Ternyitőssége.) (Záril.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 9 1/2 (9 1/4). Márciusra 8.85 (8.90). Májusra 8.93 (8.97). New-Orleansban helyben — (9 1/2). — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 7.95 (7.95). Stand white Philadelphában 7.90 (7.90). Refined in Cases 9.— (9.—). Credit Balances at Oil City 1.23 (1.28). — *Zsir:* Western steam 7.80 (7.70). Rohe és Brothers 7.90 (7.85). — *Tengeri irányzata állandó.* — Februárra — (—). — Májusra 46 1/4 (46 1/2). Júliusra 45 1/4 (45 1/2). — *Buza irányzata szilárd.* Piros ószi helyben 81.— (80 3/4). Februárra — (—). — Márciusra 79 1/2 (79 1/4). Májusra 80 1/4 (79 1/2). Júliusra 79 1/4 (79 1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kévé:* fair Rio 7. ez. 7 1/2 (7 1/4). Feb.-ra 5.95 (5.85). Májusra 6.— (5.90). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.75 (2.75). — *Cukor:* 3 1/4 (3 1/4). — *On:* 26.92 (27.—). — *Riz:* 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 20. (Ternyitőssége.) (Záril.) *Buza* irányzata szilárd. Febr.-ra 74 1/4 (73 1/4). Májusra 76 1/4 (75 1/4). Tengeri irányzata állandó. — Februárra 88 1/4 (88 1/2). — *Zsir:* Februárra 7.50 (7.40). Májusra 7.55 (7.45). — *Szaionna short* clear 7.55 (7.35). — *Sertéshus:* Februárra 13.80 (13.80). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Te meg én.

(Németből.)

Fehér ködös árny gomolyog
Az éjben a pusztai tájban;
Sápadozón mosolyog
A csillag a messzi homályban...
A tájt belehelte ezüsttel a dal,
Eltűnt a hegy is lila ormaival...

A nagy csönd éjjelén
— — — csak te — — — meg én!

Gergely István.

+ **A mesterséges gyémánt.** A gyémánt mesterséges előállításán jelenleg két tudós dolgozik, Moissan, a híres párisi vegyész és az olasz Quirino Mairano. A főtörekvésük oda irányul, hogy a szénanyagot valami más, vele vegyülő anyagban főlolvasszák. Erre a célra mind a ketten nagyon erős nyomást alkalmaztak és pedig Moissan folytonos magas nyomást, Mairano erősebbet, de rövidebb ideig. Ily módon az előbbi kísérletével valamivel nagyobb gyémántkristályokhoz jutott, míg Mairano kísérleténél a hőbehatás rövid tartama miatt csak tökéletlen kristályok képződtek. Moissan a kísérletéhez vasgolyót használ, melynek magvát széntartalmu üntővas képezi. Az egész golyó 200 gramm. Ezt villamos kályhában rendkívül magas hőokra hevít s hirtelen folyékony ólom-fürdőbe dobja. A golyó külső burka rögtön megszilárdul és a belső magra oly roppant nyomást gyakorol, hogy annak széntartalma apró kristályok alakjában kiválik. Moissan a golyó belsejében kifejlődő nyomást tizezer kilogrammra vagy hétézer atmoszférára becsüli. Mairano a szentet meglehetősen hosszú ideig két-három ezer fok hőmérsékletnek s egyidejűleg öt-tizezer atmoszférára nyomásnak tesz ki. Nagyszámu sikertelen kísérlet után sikerült neki a nehéz feladatot megoldani erős acélhenger segítségével, melybe magnézium körülvéve, kis szénporokat helyezett. Az egészet azután háromezer fokra hevítette s egyidejűleg ötezer kilogrammnyi nyomásnak tette ki. A kísérlettel több ízben vallott kudarcot, legtöbbször az acélhenger ment szét. Végre győzött a tudós kitarása és sikerült neki apró gyémántokat előállítani.

+ **Szálloda — fatörzsökéből.** A világ legérdekesebb szállója Kaliforniában van a Santa Cruz és San José közötti úton. Kaliforniában vannak ugyanis a világ legnagyobb fái s egy élelmes szálló-tulajdonosnak az az ideája támadt, hogy az építési költségeket megtakarítandó, ilyen órási fából fogja össze-

állítani a szállót. Eg. körülbelül 22 yard kertületi kivájt fatörzset fogadóteremnek rendeztek be és a körülötte levő kert az étterem meg a dohányszó, melyet felülről a fa ágai egészen befödnek. Nagyszámu kisebb, üres fatörzsek szolgálnak kényelmes hálószobák gyanánt.

+ **Érdekes templomok Angliában.** Kétségkívül a vendéglő az a hely, amely a legkevésbé alkalmas istentisztelet tartására. Tmyford winchesteri falu lakói azonban ebben semmi különöset nem találnak. Mint egy angol lap írja, a Főúthoz címzett vendéglőjüket vasárnaponként már évek óta templomnak használják. A teremben, amelyben az istentiszteletet tartják, kényelmesen elfér kétszáz ember. Érdekes, hogy a vendéglő az istentisztelet alatt is nyitva van, a vendégek, akik betérnek, velük énekelhetnek, ha kedvük tartja. Angliában két vagy három vendéglő van, amelyek templomná alakítottak át, nemkülönben két vagy három színház, ahol istentiszteletet is tartanak. A Fen-kerületben egy kis esaternahajót használnak templom gyanánt. Itt tudniillik nagyon sok ember él távol a templomtól, ezekben a kedvéért a hajó tehát helységről helysére jár. Körülbelül száz ember fér bele.

Sajátságos felvése van a tunbridge-wellsi régi templomnak. Két grófság és három egyházközség határán fekszik. Ha a lelkész kijön a sekrestyéből, akkor az essexi Frant egyházközségből jön. Ha az oltárhoz megy, akkor a kenti Tunbridge községbe lép. Ha pedig prédikál, akkor a szószékhez menve, Frant községből Speldhurst községbe megy. A Miltonbrianti kápolna a falubeli tó közepén van. Azért építették oda, mert egyik tulajdonos sem akart más helyet adni a templom számára. Reigatenal van szelmalom-templom és Brightonban földalatti templom.

+ **Mikor a frakk beszél.** Lipp Tivadár német esztétikusnak egy most megjelent társadalmi tanulmányában van egy nagyon érdekes fejezet a frakkról is. A kettős kivágás felül és alul — írja a német tanulmány — mint egy nyílt kérdés jelenik meg és bizonyos nyílt szemlélre való. A társaságban, ahol ezt a ruhadarabot viseljük, nem szabad a dolgokkal és emberekkel, különösen pedig a hölgyekkel szemben állig begombolkoznunk, ez ellenkező a társaságban való szerepléssel. Nem szabad, akár kellemes, akár kellemetlen önhittséggel mozognunk, hanem mindenkéhez közelednünk kell, — a frakk szárnyai nem akadályoznak ebben — és itt is, ott is meg kell figyelni minden kicsiny vagy jelentékeny dolgot és pedig bizonyos komolysággal és érdeklődéssel. De mindenek fölé, erre a frak sima feszessége tanít: az illendőséget és kellő magatartást nem szabad szem elől téveszteni. Hogy a magatartásban bizonyos tartózkodás is vegyüljön,

erre a frakk szárnyai figyelmeztetnek, melyek mintegy hátralefel húznak bennünket. Így a frakkban előre-buzdítva, de visszatartva is érezzük magunkat egyszerre. Valóban csodálatos szimbóluma annak a viselkedésnek, melyet tőlünk a társaság megkövetel. Ha ennek az igazságban kételkedünk, csak arra kell gondolnunk, hogy milyen sok emberrel viselünk egyforma ruhát, olyannal, akikkel különben nem érezzük magunkat egyenrangúknak. És hogy az intelligensebb ruhaművészek is mennyire tudatában vannak a frakk jelentőségétjes voltának, mutatja az a különbség, melyet a közönséges társasági frakk és a diplomata-frakk szabása között tesznek.

+ **A new-orleansi hölgyek.** A Vineta nevű német cirkáló hajó New-Orleansban különös fosztogatások színhelye. A hajó udvarias kapitánya megengedte, hogy a hajót a város közönsége meglátogathassa. A közönség aztán jár is gyakran a hajóra, de minél többen keresik fel a hajót, annál több apró-cseprő holmi tűnik el róla. A látogatók lopkodnak, még pedig legszívesebben tulajdonítják el a tisztikabátok gombjait és a tengerész sapkáknak Vineta felirással ellátott szalagjait. Kisült, hogy a legnagyobb tulajok a hölgyek, akik a gombokat és szalagokat erekléknek lopkodják. A hajó tisztjei teljesen védtelenek ebben a helyzetben, mert senkit nem tudnak tetten érni és mindvégig udvariasak akarnak maradni New-Orleans iránt.

+ **Az ágyudőrej erőssége.** Az elhunyt angol királynő temetése alkalmából érdekes természeti megfigyelések történtek. Február elsején rendkívül nagy légnymomás uralkodott Anglia déli részén, minek következtében az ágyudőregek roppant távolságokra elhallatszottak. A londoni Naturehoz nagy számban érkeztek tudósítások ezirányú megfigyelésekről. Oafordban tiszta, napos időben és szélcsendesben a lövések zárt ablakok mellett hallhatóak voltak a szobákban. Két tanuló egészen tisztán hallotta a lövések Sutton helységről (Surrey), Portsmouthtól valami kilencvenhat kilométernyire; hozzáteszik még, hogy minden lövésnél a házak ablakai megrezdültek. Kelet felé egészen Woodchurchig, északra pedig Bezelvig, északra Lihgton Buzardig hallatszottak az ágyulövések. Százöt kilométernyire a légrézég még oly erős volt, hogy az ablakok megrezzennek és Brightingben a fácánok úgy összebujtak, mint vihar alkalmával szoktak.

+ **Vendéglőben.**

— Pincér, miért olyan zavaros ez a malaga-bor?
— Spanyolországban, kérem alássan, nagy zavarok vannak...

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Irtá: STEPNIJÁK.

Közel ültek egymáshoz, s lábuk egy közös deszkán pihent. Boris haragosnak és halálmegevetőnek látszott — vitéz katoná. Akit legyőz, megbilinesel az erőszak, de megtörni nem képes. Vaszilij Boecaroffal beszélgetett, aki az utolsó volt a sorban. Ugy látszik valami batoritót mondog neki, mert elhaló mosoly játszott a fiatal ember ajkán. Ott a magaslaton Vaszilij vonásainak durvasága egészen eltűnt. Nyugodt, öntudatosan, komoran ült ott. Andrejnek úgy látszott mintha nem is a régi volna.

Azonban minden emelvényen a nő uralkodik a tömegben. A sokaság szeme ott csüngött azon a gyönyörű areon Boris oldalán. Szép volt, bámulus szép. Arcát diesfényként vették körül arany fűrei, arca szeméremesen elpirult az ezer néző szem tekintete alatt, s barátságos szánakozó tekintetét vetett a tömegre, amely ebben a percben csak egy érzést ismert. Kerestett valakit. Gondolta, hogy Andrej eljön s kereste őt a tömeg közt. Végre felfedezte. Ott állott lábainál s hozzá emelte szemét. Szemük találkoztak.

Andrej sem akkor, sem soha azután nem tudta megérteni, hogy történt, hanem abban a pillanatban minden megváltozott benne, mintha valami varázshatalom lett volna abban a szánakozó tekintetben, aggodalom, félelem, sőt méltatlankodás, bosszu, — minden el volt felejtve, felolvaszt valami megremegtető, heves, érthetetlen érzésben. Több volt az lelkesedésnél, több halálmegevetésnél. Határozott vágy volt az a vértanúságra — egy érzés, amelyet másokban mindig

megvetett, — ami most kifejezésre jutott benne. Ott lenni köztük, a gyalázat fekete szejkerén, válla a fához szíjjazva, mint az az asszonyé, aki most a tömeg felé fordítja ragyogó homlokát — az nem büntetés, nem is borzalom, az egy égető vágy kielégítése, a legfőbb boldogság álmának teljesülése!

Megfeledkezve a helyről, a tömegről, a környező veszélyekről, mindenről — csak ellenállhatatlan ösztönére hallgatta, — egy lépést tett előre s feleje nyújtotta mindkét karját. Nem kiáltott hangos szavakat, melyek romlásba vitték volna, csakis mert hangja elhagyta; vagy talán hangját elnyelte a dobok fulprepsztő pergése, amint mozdulata is elveszett a tömegben, amint az rohant, hogy növelje az óriási kísérlet számát.

Amikor Andrej szemei elől elszlott a kőd, a szejker és a tömeg már messze jártak. Andrej semmi kedvet sem érezett követni őket. Minek is? Megkapta az üzenetüket. Mit akarhatott még? Sarkon fordult, sietve elment. Atszaladt az elhagyott külvárosra, a keleti kapuhoz s alig vette észre, hogy már jó ideje közvetlen uton megy szabad mezők s grümelősök között. Egészen elmerült gondolataiba, hanem kábultsága elmúlt már. Rendszeresen gondolkodott. Gondolatai szomorúak voltak ugyan, de most már egész más-félek, mint reggel.

Ritka bokrok terültek el előtte. Kissé odább lombtalan fecsoport volt, amelyen keresztül látszott a szürke égbolt. Andrej a város felé fordult s felismerte a helyet. Itten tartották meg hat hónapig azelőtt a Dudoroff-nővérek erdei mulatságát. Sétája most már határozottan olt nyert. Látni akarta ismét azt a helyet, amint az ember szívesen látogat el a temetőbe, melyben családjának sírjai vannak.

Feltalálta a helyet. Itt, ez alatt a fa alatt énekelte Anniko. Ezen a helyen égett a tűz, Vaszilij keverte a kását és ott ült mellette a két Dudoroff Boecaroffal. Mennyi szép reménység, mennyi erély, mennyi önmegtartózkodás — s ez a vége.

A hely meddő, unalmas volt az ólomszínű ég alatt. Még a fák is, úgy látszott, fájdalmasan

emelték égnek csomós, eltorzult fekete ágaikat. Hirtelen napsugár tört át a sűrű felhőleplet s minden megváltozott. Friss bimbók, hajtások leptek el a fákat, — előbb ezek nem látszottak — mint egy új életnek hírdetői. A világos, friss fű a fák tövében és végig a nagy nyílt mezőkön, a fehér város mosolyogva ragyogott a napsugár éltető fényében.

Milyen összhang-bontónak látszott ez a mosolygás itt és ekkor. Szíve hirtelen elfacsarodott, torka göresösen elszorult. Nem is ötletként, szilárd meggyőződésésként villant át agyán, hogy éppen most mindennek vége van ott — a fekete emelvényen. Lerogyott egy földbuckára s eltakarta szemét. Hanem azonnal újra fölállott. Az ilyen fájdalom szent ajándék. A szív és emlékezet legmélyén van annak a helye.

Sietve, majdnem futva ment vissza a városba, nehogy egyedül legyen. Szemétől-szembe különböző, ellenséges emberekkel megtartja fájdalomát — bizonyos volt benne.

A város ismét felvette rendes külsejét. Az élet, amely egy pillanatra fennakadt, sietett vissza megszokott medrébe. A külváros még elhagyott volt. A tömeg még nem érte el. Nemsokára találkozt az előőrseivel utána özőnlött a nép. Megvált, amit vártak, az izgató borzalom, a bédító, lázas fölindultság és az ezt követő kábultság. Mindez ott maradt. Most hangosan beszéltek, szabadon mozogtak, mint amikor a katonák hosszú gyakorlat után szétoszóznak.

A játéknak vége volt, a közönség hazasiett. A nagy tömegből vajjon hányan tértek haza egy maradandó érzéssel, egy gondolattal gazdagabban? Hányan nem szereztek egyebet jobb étvágnál az ebédhez?

A főhadiszálláson nagyobb számu forradalmár volt együtt. Csak a nők maradtak egészen. Sokan csak késő este jöttek el. Andrej a jelentkezők közt — legnagyobb csodálkozására — Györgyöt találta, akit ugyancsak legkevésbé vélt ma is itt találni.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Chrysanthem. Finom, poétikus levele azokat a csöndesen pergő, hangtalan tragédiákat igazolja, melyekben „vad érvényt rejt a sima felszín melyé, megoldás nincs, se bűn — csak bűnhődés.” Gonyolják őt, hogy egy férfiu az egész életét megmérgezte. Azok az urak talán pompás hivatalnokok, korrektek, de a szív szubtilis ügyeiben nyárspolgárok. Vannak poéták, akik egyetlen verset nem irtak életükben, de az érzés lehetőségi gyöngédsége, könyvharmatos, bánatos költővé avatja őket. Nekünk úgy tetszik, hogy őn kisasszony, ezek közül való. A beteges hangulat, mely oly hamar rabul ejti a poétát, őnt is hatalmába vette. Nem, tud társaságba, estélyre menni, mert „bántja a fény.” Nem szenvedheti a muzsikát, mert marcanjolja a szívet. Nem szeret senkit látni, mert egy-egy vonás arra emlékezteti, akit babonás ragaszkodással szeret. Finom, légies ez a történet, írja őn, az érzések skálája oly gazdagon tör fel lelkében, hogy azt tollbegyűzenni alig bírja.

Azt hiszem, — olvassuk a levelében — ezt a bonyodalatlan történetet csak az értheti meg, aki legalább részben átesett rajta, vagy egy olyan nagy művész-lélek, aki megálmolja és eltűnő képzeli. Alig voltam tizenhat esztendő. Egy balatonparti faluban találkoztunk először, s mikor pár hónap múlva elbucstunk, szívemben csak sejtések voltak. De aztán! Oh, mikor szívemből kizudult ennek a gyermekszerelemnek minden gyötrelme. Keserves, sorvasztó napok vártak rám. Bolyongtam napok hosszat a mezőn, csak magamnak, e szentelt fájdalomnak élve. Egy év után találkoztam csak vele, s akkor csak pár szót beszélhettünk. Úgy gondoltam a sok tépelődés, lelki küzdelem döntött betegségbe. Évekig bolyongtam Olaszország sugaras ligetében, s Istennek hála, nem pusztított el az a kór, mely milliók strásoja. Étek, de oh, milyen élet ez! . . . Néha úgy tűnt föl, hogy egy új szerelem megvigasztal. De csak keserű csodálás jutott részemül. Ez a szerelem csak olyan, mint a hó alól kibúvó virág, elhervad, mielőtt kinyílnék. . . . Tegnapelőtt újra találkoztunk, képzéljük: a házban. Az anyám kedvéért mentem el. S ime: a végezt összehozott vele. A pillanat, melyben két év után először találkoztunk, egészen elkéltett.

Feltört újra a diadalmas, ujjongó szerelem. Ő jó volt hozzám, szemében végtelen jószág (talán szánalom) tükröződött. Semmit se változott, egészen a régi, üde és fiatal.

Boldog voltam. Csak mára is ne mosolygott volna. Oh, ez kímondhatatlan fájt . . . De, azért halás vagyok, ő jó volt hozzám, gyengéd és kegyes!

Oh, de mi lesz holnap? Talán minden előről kezdődik!

A gonyolódóknak nincs igazuk. De menthető a gondolkodásuk, hiszen gyógyítani akarják őnt, csak éppen az eszközökben tévednek. Az irónia, való igaz, nem az a balzsam, amely űnt kigyógyítja. Nézzük meg azonban, mit is akarnak azok a „kalmár lelkű, száraz és rideg bőségek meg néni”, akikre olyan nagy kétségbeeséssel panaszkodik? Az álmodozásból, az ábrándokból föl akarják rázni az ő beözétt leányrokonukat. Es ez a cél érthető, amennyiben pedig alkalmatosak a hozzá való eszközök, okos is. A prózát közelebb akarják vinni a tulságosan érzékeny és fellegyekben járó leánylőlekekhez. Akire a Balaton tükre meg az olasz ég kéksége olyan mélyleges impressziókat tett, mint őnre, annak a világ realis oldalát látni, talán térdalmas dolog. Am meg kell gondolni, hogy a poézis ezen az életen meg a poétákat is rikkán viszi nyugodalmas révébe. nekik is paktumra kell lépniük a csunya próza sok minden hatalmosságával. Mindezt persze a lírai versek révén nem tudhatja meg, de a költőkről szóló nekrológokban meg az emlékbeszédekben annál több szóló esik erről a keserű diszharmoniaról. Alkalmazzuk már most az igazságot az őn esetére, amelyét katasztrófának vagy tragédiának mondani nem szabad, mihelyt orvoslástól van szó. Esét ez kérem, elég gyakori eset, semmi egyéb. És tapasztalati igazság, hogy a próza lencséjén át kell rávilágítani a lélekre erre a betegségére. Nem szabad tehát kétségbeesnie. Feladni igenis lehet és a szív sebei bizony gyakran begyógyulnak. A feledés pedig nem szűgyelni való dolog, hanem egy szükséges lelki metamorfózis. Lehetséges ilyenformán, hogy egy esztendő múlva egészen más hangu levelet ír nekünk, amelyben kevesebb lesz a szin, de több a valósággal való megalkuvás. A valósággal való megalkuvás pedig az élet, mindnyájunk élete.

Gondos anya. I. Őszintén sajnáljuk a helyzetét, de véleményünk szerint hiába folyamodik, mert lát nem fogják támogatni a tényleges szolgálat kötelezettsége alól. Azon egyszerű oknál fogva, mert egy másik felöltő fia is van. De azért csak próbálja meg a folyamodást, hátha mégis sikerülne. **Igen, azért az állásért folyamodhatik,** mert az oklevélet egyenrangúnak tekintik az értséggel.

G. J. Székesfehérvár. Mi se találjuk helyesnek az eljárását. Annál kevésbé, mert az altobnagyr bizonnyára szívesen látta volna maga körül az őrmestereit is. A hiba csak ott van, hogy a már elküldött meghívókat visszavonták, illetőleg tudomására adták a címzeteknek, hogy már nem látják őket szívesen. Ha egyáltalában nem küldték volna őket *csekre a címekre* a meghívókat, teljesen rendben lenne a dolog, mert a báljára mindenki azt hívja meg, akit a kedve tartja. Ebbe beleszólni nem lehet. Az a tapasztalás, hogy a dologban, hogy a már meghívottakat föloldozták a később meghívandóknak.

Ósfa. 1. Csak az Országos Levéltártól (Belügy-minisztérium) szerezheti meg. 2. Azt saját magának kell kinyomoznia az illetékes anyakönyvi hivataloknál. 3. A leszármazási fokozatot is csak így állíthatja össze. Esetleg bizza a fáradságos munkát *Püspöky Grácián* volt es. és kir. huszár-lőhadnagyra (VI. Koronaherczog-utca 7.), aki az ilyen ügyekkel hivatás-szerűen foglalkozik. Az eljárás bizony egy kissé költséges, de ha olyan nagy kegyelettel van a nemesi származása iránt, akkor ne sajnálja a költségeket sem.

Dilettans. 1. A Lappert-féle újsárgoza (Kerespest-ut) a külföldi könyvadásokat összekötésben van. 2. Ambrozovics Dezső, a Képzőművészeti Egyesület titkára, vagy Karloviczky festőművész elmondja a dekorálás részleteit.

Elvira. A Röntgen-sugarakkal való kísérletezés ebben a dologban meg nem mutatott pozitív eredményt. Nincs oka azonban a kétségbeesésre, mert a bajon lehet segíteni, forduljon szakorvoshoz s kövesse annak a rendeleteit. Abban éppenséggel nincs igaza, hogy a baj a természetet gnylja volt.

Szomor. Acélakaratú lehet csak a részegeskedésből kigyógyulni, ha lehet szép szóval, ha ez nem használ, szigorúan kell a beteg akaratjére, önzéretére hatni, célt lehet talán érni a szuggesztívóval is.

Törköv. 1. Jeles ideggyorsok: Lauenauer, Jendrassik professzorok. Hidegvizkúrát, úgy szólva, minden hazai fürdőben tarthat. 2. Az üzletvezetéség méltányolja esetleg a kérését. 3. Erre nem terjed ki a dolog.

H. A. Budapest. Az államvasutak igazgatósága buzgó körültekintéssel gondoskodik a közönség érdekeről, szívesen veszi tehát, ha javaslatával egyenesen hozzá fordul.

Tanulmányt. 1. Utevelét a budapesti főkapitányságnál kell kérelmezni. 2. Kaphat egész Európára s kaphat egész államokra szólót is. 3. Utevelét csak a sorozásig való érvénytel fogják kiállítani. Arra haza kell jönnie, különben katonaszökevénynek jelentik ki. 4. Születési, erkölcsi és illetőségi bizonyítványok mellékelendők. 5. Körülbüli egy hónap múlva. Személyesen kell kérnie, hogy a személyleírást azonnal fölvehessék.

R. I. Idő előtti besoroztatásért a kerületi hadkiegészítő parancsnokságnál kell folyamodni. Ugyan-ebben a folyamodványban kérheti egyéves önkéntességi jogának elismerését is. A folyamodást nemcsak írhatja magyarul, de mint jó magyar embernek, magyarul is illik megírni. A folyamodás bálymentes.

V. J. Füle. Másodsorú üzenjük meg már, hogy 1. a jütökösnek joga van a saját ütéseit megnézni és 2. az ütő betessell, ha az az utolsó kártya, nem szabad cserélni.

Stella. 1. Oklevele alapján csak a hatodik gimnáziumi osztály tantárgyaiból kell vizsgázania, azután praktikus lehet. 2. Salvtor-vizet szokás használni. 3. Az egészen a korától függ. Egy bizonyos időn túl már senki sem ütözik meg rajta. De őn még aligha lépte át ezt a határsvonalat.

Mit Megtűntük már, hogy a kiséretre valamelyik hölgyrokonát kell megkérnie. A sógora csak másodsorban jöhet számba.

Kiváncsi. 1. Az a kérdés, milyen viszony van az ajándékozók között. 2. Pont = Sváb Tivadar. 3. Egy férfirokonának az intervencióját vegye igénybe. 4. Nem helyes.

Marokkó. 1. A leány teljes jogában volt és a kérésre is méltányos volt. 2. A német haladópart, a német néppárt, az alkotmányhi nagybirtokosok és a lengyelek az obstrukció ellen vannak.

Gyimesi vadlír. Használjon Chinin-szappant s mossa azzal a fejét szorgalmasan.

Sörnagykereskedő. A visszatérítést csak a sörfőzde kérelmezheti.

K. D. Budapest. Még nem késett meg vele, a folyamodást átadhatja a sorozó bizottságnak is. De ne őn, hanem az anyja folyamodjék.

B. C. Ungvár. Azért az ösztöndíjért csak akkor folyamodhatik, ha már beiratkozott az egyetemre.

P. I. Nagy-Ranisza. Magyarországon csak állami ipariskolák vannak, magán alapítások nincsenek.

B. B. Verőce-Virovitica. Ugynevezett királygyakorlatok nem lesznek, de hadtestgyakorlatok igen, még pedig az ország összes hadtestei területén.

158.566. sz. előzető. Egyházi adóját igenis megfizetni köteles. Ha nincs megelégedve vele és sokalja, tessék fölfolymodni ellene.

Sz. J. Pozsony. Legbiztosabban megkapja, ha a képviselőháza (VIII. Sándor-utca 8.) címezi a levelet.

K. E. Nagyvárad. Azt a drámai részletet *Thury Zoltán* írta.

G. J. Az eljegyzés előtt nem szokásos a dolog.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A betegpénztárak reformja. A munkás-betegsegélyző pénztárak reformja tárgyában összehítt anket ma folytatta tanácskozásait *Csoyghed Gyula* államtitkár elnöklete alatt. Ma a IV-VII. fejezetek felett folyt a vita s a többi közt nagy érdeklődéssel hallgatták

Csatáry Lajos miniszteri tanácsos felszólalását, aki a kérdést orvosi szempontból világitotta meg. **Csatáry** szükségesnek tartja megállapítani, hogy az orvos ötszázalé több beteget ne kezeljen s hogy a díjazás minimuma tagonként és évenként 4 korona legyen. A vitában részt vett *Thaly Zsigmond* is. A tanácskozást holnap délelőtt folytatják.

Magyar Erdész címmel egy új erdészeti és vadászati szaklap indult meg *Imecs Béla* főerdész szerkesztésében. Előfizetési ára egész évre 10 korona, mely összeg *Széke*ly és *Illés* kiadókhöz Ungvárra küldendő.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi február 20. Készlet 81 darab. Erkezett 973 darab. Összesen 1054 darab. Eladott 537 darab. Maradt 117 darab. Napi árak: 120-180 kilogramm súlyban 88-90 koronáig, 220-230 kilogramm súlyban 90-92 koronáig, 320-380 klg. súlyban 90-92 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400-500 kilós 82-90 koronáig. Malac ——— kgrig ——— korona. A vásár élénk.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, február 20.

Készbuza jobb kínálat és ugyanolyan vételkedy mellett ma kellemes irányzatú volt. Elkelt körülbelül 30.000 mm. tartott árákon.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 400 mm. 78 5 k. 7 K. 85 f., 450 mm. 78 5 k. 7 K. 85 f., 900 mm. 78 5 k. 7 K. 85 f., 1100 mm. 78 8 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 600 mm. 78 k. 7 K. 82 1/2 f., 2000 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 2100 mm. 77 5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77 5 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77 5 k. 7 K. 65 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 1500 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 1500 mm. 76 5 k. 7 K. 70 f.

Pestvidéki: 300 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 72 1/2 f., 250 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 400 mm. 76 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 77 5 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77 5 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 75 5 k. 7 K. 50 f., 900 mm. 73 4 k. 7 K. 40 f.

Erdélyi: 400 mm. 78 k. 7 K. 65 f.

Pancsovai: 3500 mm. 73 6 k. 7 K. 22 1/2 f.

Mahói: 3000 mm. 78 k. 7 K. 80 f.

Szerbiai: 2200 mm. 76 k. 7 K. 60 f.

Bánsági: 600 mm. 75 5 k. 7 K. 40 f.

Bécsikai: 2500 mm. 74 5 k. 7 K. 55 f.

Fehérmegyei: 100 mm. 75 k. 7 K. 45 f.

Raktárból: 2050 mm. 77 5 k. 7 K. 65 f., 500 mm. 74 6 k. 6 K. 90 f., 500 mm. 76 k. 7 K. 57 1/2 f., 1000 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 2000 mm. 74 3 k. 7 K. 27 1/2 fillér.

Mind három hónapra.

Rozs: 200 mm. 7 K. 15 f.

Készbuzaüzletés möllet.

A készbuza hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktözsde szokási szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára		
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig	
Tiszavidéki	0	75	7.35	1.45	70	7.75	7.95
"	75	74	7.42	1.50	80	7.55	7.95
"	75	74	7.45	1.70	81	—	—
"	75	74	7.45	1.75	82	—	—
Fehérmegyei	75	74	7.45	1.75	79	7.75	7.85
"	75	74	7.46	1.80	81	7.55	7.95
"	75	74	7.49	1.75	81	—	—
"	75	74	7.55	1.75	82	—	—
Pestvidéki	75	74	7.45	1.49	79	7.75	7.75
"	75	74	7.45	1.45	80	7.75	7.85
"	75	74	7.49	1.65	81	—	—
"	75	74	7.50	1.70	82	—	—
Bánsági	74	7.30	1.75	76	7.05	7.75	—
"	75	7.35	1.45	79	—	—	—
"	75	7.45	1.70	80	—	—	—
"	77	7.50	1.70	81	—	—	—
Bécsikai	74	7.35	1.45	78	—	—	—
"	74	7.40	1.55	79	—	—	—
"	75	7.55	1.65	80	—	—	—
"	78	7.70	1.85	81	—	—	—

Egyéb gabonafélék		Kilós	Kilogramm ára	
			K.-tól	K.-ig
Rozs	uj előrendelt	70-72	7.15	7.30
"	zárolandó	—	—	—
Arpa	kaktarany	60-65	7.40	7.60
"	agotni való	62-64	5.90	6.10
Zab	sörözőre való	54-56	—	—
Tengeri	bánási	36-41	6.25	6.50
"	mánemű	—	6.15	6.35
Répece	uj káposzta	—	—	—
"	bánási	—	—	—
Kéles	—	—	6.10	6.50

A határidőszület folyamán a következő kőtekek történetek:

Buza áprilisra	7.48-7.49-7.48
Buza októberre	7.63-7.64-7.65
Rozs áprilisra	7.29-7.28
Rozs októberre	6.66
Zab áprilisra	6.29-6.30
Tengeri májusra	5.23-5.24-5.25-5.23
Tengeri júliusra	—
Répece augusztusra	—

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Buza áprilisra	7.48 pénz	7.49 áru
Buza októberre	7.65	7.66
Rozs áprilisra	7.28	7.29
Rozs októberre	6.69	6.70
Zab áprilisra	6.30	6.32
Tengeri májusra	5.22	5.23
Tengeri júliusra	5.36	5.37
Répece augusztusra	12.70	12.80

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1901. február hó 21-én.

A nürnbergi mesterdalnokok.

Opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard. Fordította dr. Venzel Antal.

Személyek:

Hans Sachs	Ney D	Moser	Kortész
Veit Pogner	Szendrői	Ortel	Ney B.
Vogelsang	Dalnoki	Schwartz	Krétschy
Nachtigal	Mihályi	Foltz	Kornai
Beckmesser	Hegedűs	Stolzinger Walth.	Broulik
Kottner	Beck	Eva	F. Pewny
Zorn	Kiss B.	Dávid	Déri
Eisslinger	Szabo	Magdaléna	Váland

Kezdet 1/2 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. február hó 21-én.

Rablélek.

Dráma 3 felvonásban. Írta Ferenczy Ferenc.

Személyek:

Szentmiklósy G.	Vizváriné	Csathó Alán	Beregi
Fábián Ella	Márkus	Téry István	Náday B.
Mariska	Ligeti	Kiss Kálmán	Rózsahegyí
Anna	Györgyné	Jónás	Gabányi

Utána:

A szikra.

Vígjáték 1 felvonásban. Írta Pailleron. Ford. Huszár

Személyek:

De Cérán	Pálffy	Antoinette	Gerő L.
Léonie	Helvey		

Kezdet 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. február hó 21-én.

Miss Saharot vendégfeltevel.

A postás fiú.

(The messenger boy).

Operett 5 képpben. Szövegét írták: James T. Tanner és Alfred Murray. Fordították: Salgó Ernő és Mérey (Merkl) Adolf. Zenéjét szerzők: Ivan Caryll és Lionel Moncton.

Személyek:

Punchestowa	Erdős	Bang	postásfiú	Sziklai
Hooker paza	Mátrai	Nóra		Inkei G.
Cosmos bey	Giróth	Daisy		Dóry M.
Clive Raider	Paláthy	Mady Panches		Sziklai
Pott kapitány	Ráthonyi	Listrass Bang		Margó Z.
Stokisch tanár	Szilágyi	Róza szobalány		Róza L.
Tudor, bankár	Vidár	Lady Winifred	Varga A.	
Naylor	Kardos	Cecile Gower	Gombaszögi	
Gascoigne	Iványi	De Fleury	Füredi	

Kezdet 7 1/2 órákor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kosuth Lajos utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a, valamint a New-York kávéházban. (Telefon)

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. február hó 21-én.

Ocskay brigádéros.

Színmű prólogussal, 4 fely. Írta Herzog Ferenc.

Személyek:

Ocskay László	Fenyvesi	Dili	Delli E.
Tisza Ilona	Csillag T.	A palóc	Szerény
Tisza Janka	Nógrádi	Szőrnyfi	Gál
Pynor	Hegedűs	Tarics	Bihari
Ozorbóczy	Karalitzky	Ocskay Sándor	Tapolozai
Jávorka	Góth	Königsberg	Balassa

Kezdet 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. február hó 21-én.

Jupiter és társai.

Eredeti énekes bohózat 3 felvonásban. Írták Gulbi Soma és Rákosi Viktor.

Személyek:

Bogáncs	Németh	Miska	Kovács
Pettényi	Kiss M.	Bankóné	Siposné
Klarisz	Küry	Estike	Kaplanai
Flipp	Solyomosi	Gergő	Ujvári
Dorongi	Szirmai	Bucsinai	Baán N.
Királyi	Raskó	Agnes	Izsóné
Bányai	Kenedich	Táncos	Szerdahelyi
Lávai	Tollagi		

Kezdet 7 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Csütörtök, 1901. február hó 21-én.

Amerika.

Írta: Hf. Hegedűs Sándor.

Kezdet 1/8 órákor.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. február hó 21-én.

A nagy Galeotto.

Dráma 4 felvonásban. Írta José Echegaray. Spanyol eredetiből fordította Páthy Károly.

Személyek:

Don Julian	Szesvay	Mercedés	Lendvayné
Theodora	Hegyesi	Pepit	Horráth
Don Severo	Gyenes	Erzsébet	Mihályfi

Kezdet 7 órákor.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Péntárnyítás 7-kor. Kezdet 8-kor. Február havi második felében új műsor szenzációs sikere.

AZ 5 LORRISONS

Amerikai nő szépségek, egész új ének és táncok.

Eredeti! Fenomenális!

MISTER RITSCH

kóborló a bioklín.

LA ET DO Lisette Luiza k. a.

francia duettisták. német énekesnő.

Jules Angelo

előzőkor csoportját és óriás domborművet.

Eredeti! Kómikus!

Az átváltozó művész.

Bohózat 1 felvonásban. Armin József-féle.

Ugymint az összes műerők.

Jegyek elővételben kaphatók Weisz A. nagytársadéjében, Karoly-körút 26., térszé Andrássy-ut 26. és 38. sz. alatt ugymint a Somossy Mulató pénztáránál.

FOLIES CAPRICE.

Tünceményes! Szenzációs!

Trio Arcella.

11 órákor:

„Gebrüder Zifferblatt“

Bohózat Leitner H.-től. — Személyek:

Oblatt	vidéki kereskedők	Schönberg
Naschitz		Rott
Zifferblatt Róza	sógornők	Ferenczyna
Zifferblatt Fanny		Schindlerné
Zwetschenstiel Salome	bába és masszinő	Weissné
Szabadvári	gigerlik	Steinhardt
Vörösházi		Ormai
Bírósgyi végrehajtó		Pfeiffer
becsűs		Peterdi
Kati, cseléd		Bayer
A tojás-ember		Eonten
Egy flakeros		Juhász
Egy boltiszló		Jaulus

Történik Zifferblattéknál.

Előzőleg: 10 órákor

„Fogat-fogért.“

Eredeti magyar bohózat.

Írta egy fogász. Rendező Rott S.

Ungekehrt heisst auch gefahren.

Bohózat.

Cigányzene reggeli 5 óráig a pompás télikertben.

Ki akar pénzt!!!

megtakarítani, az jól előző vá-
 tároljon 1 Oszlop 30 sz. post-
 költéssel jár, hogy bárki
 meggyőződést szerzhessen
 a cím jószágáról. Minden német
 válsági cipő 6 havi jószág
 válsók, nem telefont saját
 költésgemmen visszavessék
 és a postámonden lerov-
 nis műkövisszaadom.
 Férfi vi-
 cipő egy
 darabból
 3.-
 Férfi vi-
 botlón
 cipő és kintlélben 3.20.
 Vaidi borjúcipő férfi cipő váson vagy fűveléssel --- 3.50
 Postcipő oroszakkal, dupla talppal --- 3.50
 --- bagezfűvel, háromszoros talppal --- 3.50
 Orozslakk, férfi, meleg beléssel, elegáns --- 4.20
 Szálolakk, férfi cipő, gavalier forma --- 4.-
 Vaidi baginesterna egy darabból, vitalian háromszoros
 talppal, jóállás mellett --- 5.50
 Térdig érő postcipő, bőrfűvel, meleg belés --- 5.50
 Erdélyi daróc (halmis) ezirma, csukligi bőrbőrreléssel, da-
 rós beléssel --- 7.-
 Daróc-esterna bőrfűvel, meleg kintlélben --- 5.50
 Női zerge- v. borjúcipő, csugos cipő, erős, meleg beléssel --- 3.20
 Postcipő borjúcipővel, erős kintlélben --- 3.20
 Orozslakk csugos cipő, postcipőre --- 3.50
 Halkötös postcipő, báránybőrreléssel, tömmele szegve --- 4.-
 Mőrméneke elegendő, ha haritányában a láb talpa egy papírral
 rúzávalik. Kérjen árjegyzéket több száz ábrával, melyet ingyen
 és bérmentve küldök.

AGULÁR DÁVID fia BUDAPEST, Dof. ter. 6. sz.

BELVÁROSI ÁRUHÁZ BUDAPEST, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 8.

Gyönyörű tombola-nyeremények,

melyek mulatságos és mindazonáltal hasznáható tárgyakból állanak, következő csoportokban kaphatók:

25 darab	á	5.- forint
50	„	9.75 „
75	„	14.- „
100	„	18.50 „

Minden csoportnál főnyeremények vannak. — A farsangi dínyre ajánljuk, udonságokban megadagolt raktárunkat, n. párti legyeket, övek, utánzótt ékszerek és illatszerekben. Nagy választék ur- és női kesztyűkben, szobkendők, fém- és női haritányok, fűrd-
 ingek, nyakkendőek és esernyők a legelősebb árakban.

Méterje 10.000 mtr. selyem Méterje 10.000 mtr. csakis tisztia selyem

68 Weiner Mátyás **98**

divatruházában
kr. Bpest, VI. Andrássy-ut 3.

Taftt Rayé, Eoosse
fagonne à jour sima
Liberty, Moiré Ve-
lour stb. stb.

Influenza Képes levelező-

ellen a legbiztosabb óvszer a valódi szerémségi ó-zarda szilvórium.

Ára nagy pezsgő üvegben... 1 fnt 50 kr.
pintés üvegben... 2 „ 50 „

ÉDER ANTAL GYULA

Zárda külföldi főraktárában, IV., Szilvárs-utca 2. (Alap. 1846) 4 üveg rendeléményitől kezdve csomagolási nem számítatik fel.

Diszes ingaórák

5 évi jótállás mellett részletfizetésre kaphatók

Polgár Kálmán

órá- és ékszer-üzletében
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.
Vidékre árjegyzék bérmentve.

Divatos ékszerék.

DURATOR

Által a cipőtalp minden 3-4 hóban egyszeri bekennesél 5-6ór oly tartás és vízhatlan lesz.

Ára 1 bádogpalaéknak 1 és 2 korona.

Postán 1.20 kor. beküldése után bérmentve. Kapható a legtöbb drogéria, fűszer- és cipőkereskedésben.

Főszékhely: DURATOR-gyár.
Budapest, Lipót-körút 1/b. szám.
Visszonteláruaitók keresztetnek.

B.U.T.O.R

a legdusabb választékban.
szolid árak mellett a leggyorsabbított a legfinomab-
big, kizárólag jó minőségben.

Kétszáz minta szoba készen raktáron,
valamint egyes butondarabok is.

VARGA MIHÁLY és TÁRSAI
magyar butor-ipar-társasága
Belváros, Koronaherceg-utca 2. sz. Kilyó-tér sarok.

A hét színházi műsora.

	Nemzeti színház	M. Kir. Operaház	Vigszínház	Népszínház	Magyar Színház
Péntek	A bölcső A medve	Nines előadás	Arany kakas Hangverseny	A modell	A postás fiú
Szombat	Francillon	Hoffmannmeséi.	Ocskay brigádéros	Jupiter és társa	A postás fiú
d. u.	A kaméliás bolyg		A titkos rendőr	Szokott latona	Angot asszony leánya
Vasárnap este	Peleskei nótárius	Észak csillaga.	Ocskay briga- déros	Jupiter és társa	A postás fiú

(Utánnyomat nem díjaz.)

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegzet kell mellékelni.

Apró hirdetésekét... Budapest, csütörtök 18. szám.

Breuer nővérek... Budapest, csütörtök 18. szám.

Engelmann Mór... Budapest, csütörtök 18. szám.

Franka Pál... Budapest, csütörtök 18. szám.

Jambrikovits... Budapest, csütörtök 18. szám.

Eckstein Ernát... Budapest, csütörtök 18. szám.

Fischer J. D... Budapest, csütörtök 18. szám.

Goldberger A. V... Budapest, csütörtök 18. szám.

Haasenstein és Vogler... Budapest, csütörtök 18. szám.

Leopold Gyula... Budapest, csütörtök 18. szám.

Hesse Rudolf... Budapest, csütörtök 18. szám.

Mezei Antal... Budapest, csütörtök 18. szám.

Schwartz József... Budapest, csütörtök 18. szám.

Tenczer Gyula... Budapest, csütörtök 18. szám.

Sikrány Samu... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kudapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kernberg Rozália... Budapest, csütörtök 18. szám.

Ilf. Nagel Ottó... Budapest, csütörtök 18. szám.

Nemetsek A. J... Budapest, csütörtök 18. szám.

Rolozner Hossz... Budapest, csütörtök 18. szám.

Sándor Mór... Budapest, csütörtök 18. szám.

Sopronyi V... Budapest, csütörtök 18. szám.

Toldi Lajos... Budapest, csütörtök 18. szám.

Zipser és König... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bonds József... Budapest, csütörtök 18. szám.

Blockner J... Budapest, csütörtök 18. szám.

Deutsch Miksané... Budapest, csütörtök 18. szám.

Weitzenfeld Jakab... Budapest, csütörtök 18. szám.

Goldgruber Mór... Budapest, csütörtök 18. szám.

Edes Zs... Budapest, csütörtök 18. szám.

Scottish girl... Budapest, csütörtök 18. szám.

Unbekannte... Budapest, csütörtök 18. szám.

KERESLET... Budapest, csütörtök 18. szám.

Intelligens... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Fehérvarróné... Budapest, csütörtök 18. szám.

200 forint... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos... Budapest, csütörtök 18. szám.

Szép és gyorsírás... Budapest, csütörtök 18. szám.

Nívólt és ügyes... Budapest, csütörtök 18. szám.

Intelligens hlgy... Budapest, csütörtök 18. szám.

Veszek... Budapest, csütörtök 18. szám.

KINÁLAT... Budapest, csütörtök 18. szám.

Intelligens... Budapest, csütörtök 18. szám.

Zongora... Budapest, csütörtök 18. szám.

Gazdasszonyak... Budapest, csütörtök 18. szám.

Vasrácsokat... Budapest, csütörtök 18. szám.

Szépírás... Budapest, csütörtök 18. szám.

Korrespondor... Budapest, csütörtök 18. szám.

Világos pince... Budapest, csütörtök 18. szám.

Butor... Budapest, csütörtök 18. szám.

Házi nevelésbe... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Két fiatal hivatalnok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Magányos nr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmit... Budapest, csütörtök 18. szám.

Angol és francia... Budapest, csütörtök 18. szám.

Csinosan... Budapest, csütörtök 18. szám.

Rövid zongora... Budapest, csütörtök 18. szám.

Migaon-zongora... Budapest, csütörtök 18. szám.

Megjelentek... Budapest, csütörtök 18. szám.

Zongora... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kerékpárok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Családi viszonyok... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kereskedelmi... Budapest, csütörtök 18. szám.

Cserfa dongák... Budapest, csütörtök 18. szám.

Zongora... Budapest, csütörtök 18. szám.

Használt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Öszibarack... Budapest, csütörtök 18. szám.

Jónás... Budapest, csütörtök 18. szám.

Egy... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kitűnő szabóné... Budapest, csütörtök 18. szám.

Elegánsan... Budapest, csütörtök 18. szám.

Ház Orkényen... Budapest, csütörtök 18. szám.

Gazdasszonyak... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kitűnő házkoszt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Csinosan... Budapest, csütörtök 18. szám.

Intelligens lsr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

LÖLEGEK... Budapest, csütörtök 18. szám.

LUKÁCS VILMOS... Budapest, csütörtök 18. szám.

Jutányos árban eladó... Budapest, csütörtök 18. szám.

Stumpf Sándor fia... Budapest, csütörtök 18. szám.

BUTOROK... Budapest, csütörtök 18. szám.

Sárkány és Schütz... Budapest, csütörtök 18. szám.

Cserfa dongák... Budapest, csütörtök 18. szám.

Zongora... Budapest, csütörtök 18. szám.

Használt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Öszibarack... Budapest, csütörtök 18. szám.

Jónás... Budapest, csütörtök 18. szám.

Egy... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kitűnő szabóné... Budapest, csütörtök 18. szám.

Elegánsan... Budapest, csütörtök 18. szám.

Ház Orkényen... Budapest, csütörtök 18. szám.

Gazdasszonyak... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kitűnő házkoszt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Csinosan... Budapest, csütörtök 18. szám.

Intelligens lsr... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Müller József... Budapest, csütörtök 18. szám.

SCHÖNBACH... Budapest, csütörtök 18. szám.

hangszerelt... Budapest, csütörtök 18. szám.

Urásági butort... Budapest, csütörtök 18. szám.

Hazai Ipartermelők Ismertetője... Budapest, csütörtök 18. szám.

Ruházati ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Szombathelyi magyar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Gép ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Rök István Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Beschoner A. M. és fia... Budapest, csütörtök 18. szám.

Sangerhausen... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kühne E. me. gazdasági... Budapest, csütörtök 18. szám.

Hirmann Ferenc... Budapest, csütörtök 18. szám.

Miklóssy-féle acélműgyár... Budapest, csütörtök 18. szám.

Papir ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Élelmi szerek... Budapest, csütörtök 18. szám.

Weisz Mór és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Vegyeszeti ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőr ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Butor... Budapest, csütörtök 18. szám.

Náthán Ignác... Budapest, csütörtök 18. szám.

Hirschler-féle székgyár... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Gép ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Rök István Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Beschoner A. M. és fia... Budapest, csütörtök 18. szám.

Sangerhausen... Budapest, csütörtök 18. szám.

Kühne E. me. gazdasági... Budapest, csütörtök 18. szám.

Hirmann Ferenc... Budapest, csütörtök 18. szám.

Miklóssy-féle acélműgyár... Budapest, csütörtök 18. szám.

Papir ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Élelmi szerek... Budapest, csütörtök 18. szám.

Weisz Mór és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Vegyeszeti ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőr ipar... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgyár Budapest... Budapest, csütörtök 18. szám.

Wolffner Gyula és társa... Budapest, csütörtök 18. szám.

Bőrgy